

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne. — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 102

Poznań, poniedziałek dnia 3 marca 1930

Rok XXV

Drugi gabinet p. Tardieu

P. Tardieu utworzył drugi swój rząd. Różni się on tylko pod względem personalnym od pierwszego jego gabinetu, przyczem główne teki ministra spraw wewnętrznych, zewnętrznych i wojny pozostają w tych samych rękach. Pod względem politycznym natomiast opiera się on nadal na ugrupowaniach prawicowych i centrowych. Partje środkowe jednak, które są języczkiem u wagi w izbie, doznały w rządzie znacznego wzmocnienia. I tak ze stronnictwa lewicy radykalnej, którem kieruje p. Loucheur, wchodzi do rządu aż 6 członków, choć grupa ta posiada tylko 50 posłów, gdy z prawicowego ugrupowania p. Marina, liczącego 100 posłów, wchodzi do rządu tylko jeden przedstawiciel.

Pozycja nowego rządu nie będzie łatwa. Pierwszy gabinet p. Tardieu upadł w przypadkowym głosowaniu nad drobną sprawą finansową. Lewica, jak się okazało, po epizodycznym rządzie p. Chautempsa, nie ma w izbie dostatecznego poparcia, aby rządzić sama. Mimo wszystko prawica ma nad nią pewną przewagę. Wychodząc z tych założeń, p. Tardieu postanowił wciągnąć do swego gabinetu radykałów socjalnych, będących ośrodkiem lewicy, celem wzmocnienia trwałości rządu zwłaszcza wobec odbywającej się w Londynie konferencji morskiej. W tym celu zaproponował stanowisko wicepremiera i ministra sprawiedliwości p. Herriotowi, a pozatem ofiarował partji radykalnej cztery teki ministerjalne i dwa podsekretarjaty stanu. Propozycja ta została odrzucona. Odpowiedziano p. Tardieu, że żaden radykał nie wejdzie do rządu pod jego przewodnictwem, bo stał się on „bojowym” przywódcą prawicy. Wówczas p. Tardieu utworzył rząd, nie oglądając się na lewicę.

Jak go powita parlament? Wyższe interesy państwa wymagają bezwzględnie podtrzymania gabinetu. Wchodzi tu zwłaszcza w grę sprawa francuskiej na konferencji londyńskiej, która, choć formalnie przerwana, jednak faktycznie działa w formie „prywatnych rozmów”, co może być dla nieobecnej w Londynie Francji bardzo niebezpieczne, zwłaszcza, że na nią chce się przenieść odpowiedzialność za niepowodzenie narad. Przesilenie we Francji trwa od 17 lutego i byłoby rzeczą bardzo niepomysłną przeciągać je jeszcze dłużej.

Ale czy te wyższe argumenty będą mogły działać na dłuższą metę? W wyniku kryzysu stosunki między prawicą a lewicą we Francji znacznie się zaostriżyły. Partja radykalna, bojąc się konkurencji wyborczej socjalistów, zajmuje coraz bezwzględniejsze stanowisko. Sama rządzić nie może, bo jest za słaba, współdziałać z prawicą też nie może, bo na to nie pozwalają łoże. Pozostaje więc opozycja. Jej intensywność gotowa się nawet wzmocnić.

Stanowisko grup centrowych, na których musi się oprzeć każdy rząd, jest problematyczne. Ostatecznie centrum obaliło pierwszy rząd p. Tardieu. P. Briand wszedł znowu do rządu, lecz napewno nie z przekonania, a celem

Wybory w Gnieźnieńskim unieważnione

Warszawa, 3. 3. (Tel. wł.) Sąd Najwyższy na dzisiejszym posiedzeniu rozpatrywał protest P. P. S. przeciwko wyborom sejmowym w okręgu 33 Gniezno — Mogilno — Września — Środa — Witkowo — Wągrowiec —

oraz Oborniki. W okręgu tym 2 mandaty przypadły liście 25 Piast i Ch. D., 1 mandat Stronnictwu Narodowemu, 1 N. P. R. oraz 1 Klubowi Niemieckiemu. Sąd uchwalił protest uznać i wybory w tym okręgu unieważnić. (w)

Nowy gabinet francuski

Paryż, 3. 3. (PAT.) Rząd ukonstytuował się ostatecznie w sposób następujący: Prezydium i sprawy wewnętrzne — Tardieu, sprawiedliwość — Peret, sprawy zagraniczne — Briand, wojna — Maginot, marynarka — Dumesnil, marynarka handlowa — Rollin, finanse — Reynaud, budżet — Germain Martin, oświata — Marraud, kolonje — Pietri, poczta i telegrafia — Mallarme, zdrowie publiczne — Desire Ferry, rolnictwo — Fernand David, praca — Laval, roboty publiczne — Pernot, lotnictwo — Laurent Eynac, renty Champetiers De Ribes. Podsekretarjaty stanu: Prezydium — Heraun, gospodarka narodowa — Francois Poncet, sprawy wewnętrzne — Manau, wojna Ricolfi, marynarka — Rio, handel — Oberkirch, kolonje — Delmont, rolnictwo Serot, roboty publiczne — Falcoz, praca — Cathala, wychowanie — Morinaud, szkolnictwo techniczne — Lillaz, sztuki piękne — Lautier, budżet — Barety, finanse — Petsc, wysoki komisarz dla sprawy turystyki — Gaston Gerard.

Paryż, 3. 1. (PAT.) W skład nowego gabinetu wchodzi 5 senatorów i 29 deputowanych. Trzech senatorów należy do lewicy demokratycznej, jeden do unji demokratycznej, jeden jest „dziki”, 8 deputowanych należy do republikanów lewicowych, 6 do lewicy radykalnej, 2 do lewicy socjalnej i radykalnej, 2 do socj-republikanów, 2 do niezależnej lewicy, 2 do socjalnych radykałów, 3 do grupy Marine'a, 1 do demokratów ludowych.

Paryż, 3. 3. (PAT.) Pierwsze posiedzenie rady ministrów nowego gabinetu zakończyło się o godz. 11.50. Tardieu po wyjściu z posiedzenia o-

świadczył przedstawicielom prasy, że rząd przedstawi się obu izbom parlamentu we środe. Delegacja francuska odjedzie do Londynu w czwartek.

Paryż, 3. 3. (PAT.) Ukonstytuowany przez Tardieu drugi jego gabinet, który według ogólnego zdania ma wiele szans rozporządzenia jeśli nie znaczniejszą, to przynajmniej trwałą większością, wywołuje w prasie najrozmaitsze odgłosy. Zaznaczyć jednak należy, że z wyjątkiem paru organów lewicowych, jak np. „La Republique”, która oświadcza wyraźnie, że zamierza zwalczać nowy gabinet wszelkimi sposobami, inne pisma wyrażają nadzieję, że gabinet ten potrafi się utrzymać i załatwić zagadnienie polityki zarówno wewnętrznej jak zewnętrznej.

Paryż, 3. 3. (Radio.) W prasie francuskiej po części omawiana już jest oczekiwana deklaracja nowego rządu. Przeważa mianowicie zdanie, że Tardieu oświadczy się za projektowaniem już przez wydział finansowy Izby obniżeniem podatków jak również za przyznaniem renty uczestnikom wojny. Dalej Tardieu położy prawdopodobnie na to nacisk, że wysunięty przez niego projekt wewnętrzno-politycznego zawieszenia broni jest nadal aktualny, temwięcej, że co do poważniejszych zagadnień polityki wewnętrznej różnice zdań jakoby nie zachodziły.

Delegacja francuska na konferencję morską.

Paryż, 2. 3. (PAT.) W skład delegacji francuskiej na konferencję morską w Londynie wejdą: m. in. Tardieu Briand, Dumesnil, Pietri, de Fleuriau i Kerguezec, przewodniczący senackiej komisji dla Spraw Marynarki.

Ofensywa banków niem. w Paryżu

Berlin, 3. 3. (AW.) Niezwykła płynność i nadmiar gotówki na paryskim rynku pieniężnym spowodowała formalną ofensywę kredytową niemieckich banków i przedsiębiorstw na Paryż. — Jakkolwiek niemiecki rynek kapitałów wykazuje możność pokrycia zapotrzebowania, banki niemieckie chcą ująć w swoje ręce dystrybucję francuskich kapitałów kredytowych w Europie i ofiarują się jako gwaranci, rozmaitych krótkoterminowych pożyczek międzynarodowych. I tak 10-miljonowej pożyczce dla Litwy po kursie emisyjnym 92 proc.

na 6 od 100, współdziałają 2 D-banki z grupą francuską.

Dla upozorowania międzynarodowego charakteru tych pożyczek niemieckie grupy finansowe tworzą specjalne konsorcja o wyglądzie międzynarodowym. Lwia część emisji zostaje uplasowana we Francji, same zaś D-banki, nie obciążając swojego rynku, partycypują w minimalnej ilości w bezpośredniej dostawie kredytów a zatrzymują w swych rękach kontrolę. Jest to dawna przedwojenna tendencja scentralizowania całego obiegu kapitałów kredytowych w Europie.

Ambasador Stanów Zjedn. w Warszawie

Londyn, 2. 3. (PAT.) Biuro Reutera donosi z Waszyngtonu, że zwrócono się do rządu polskiego o agreement dla upatrzonego na stanowisko

ambasadora Stanów Zjednoczonych w Warszawie Johna Willysa, znanego fabrykanta samochodów.

pozostania na Quai d'Orsay i niedopuszczenia tam choćby na krótki okres nikogo, kto by mógł popsuć jego plany. Natomiast prasa p. Brianda wyraźnie wskazywała na niego, jako na jedynego możliwego premiera w obecnych warunkach. Kryją się tu dla p. Tardieu duże niebezpieczeństwa.

Los jego rządu będzie tylko od niego zależał. P. Tardieu wybił się jako polityk śmiały, energiczny, z silną wolą rządzenia, z umysłem jasnym i konsekwentnym. Zdobył sobie pozatem postać przywódcy światopoglądu narodowego, który przeciwstawia się socjalizmowi i demagogji. Spada na niego

z tego tytułu duża odpowiedzialność. Czy stawi jej czoła do końca?

Mówi się we Francji o konieczności rozwiązania izby, gdyż obecna niema wyraźnej i silnej większości. Środek ten, stosowany często w innych krajach, we Francji nie jest praktykowany, choć konstytucja nań pozwala. Czy p. Tardieu przełamie przesady i nie cofnie się przed rozpisaniami w razie czego nowych wyborów?

Pytania, które wysuwa sytuacja wewnętrzna Francji, świadczą, że położenie polityczne staje się tam bardzo niepewne. Mamy wrażenie, że kryzys ustrojowy, uśmierzony przez pewien czas rządami p. Poincaré, występuje znowu na jaw, wysuwając cały splot poważnych zagadnień, związanych z dobrą organizacją państwa.

Od tego, jak Francja rozwiąże te trudności zależeć będzie jej sprawność organizacyjna, jej siła, a również polityka zagraniczna. Dlatego winniśmy uważnie śledzić wypadki, rozgrywające się w Paryżu.

O charakter Gdańska

W dniu otwarcia obrad komisji prawników, którzy zebraли się dnia 25 lutego w Genewie celem uzgodnienia artykułów 13 i 15 paktu Ligi Narodów z paktem Briand - Kellogg, zdarzył się bardzo charakterystyczny incydent, niepozabawiony pikanterji, a posiadający równocześnie pewne znaczenie dla stosunków polsko-gdańskich, które wielokrotnie były macone urojonami pretensjami politycznymi senatorów w. m. Gdańska. Ież to razy p. Sahn celowo mieszał pojęcia „die freie Stadt” z zupełnie innym terminem „der freie Staat”, usiłując fonetycznie podobieństwo obu słów „Stadt” i „Staat” wykorzystać dla wywołania mniemania, że wolne miasto Gdańsk (die freie Stadt) oznacza również wolne państwo (der freie Staat). Ambicje te skłoniły m. in. senatorów w. miasta do podjęcia zabiegów o przystąpienie Gdańska do paktu Kellogga, co zostało uskutecznione za pośrednictwem Polski.

Fakt ten odbił się echem bardzo charakterystycznym podczas rozpoczętych ostatnio obrad prawniczych na temat uzgodnienia paktu Ligi z paktem Kellogga. W pierwszym dniu obrad rozpatrywano tę kwestję z punktu widzenia ilości podpisów, złożonych pod paktem paryskim. W wykazie, sporządzonym w sekretariacie Ligi wymienionych było dziewięć państw, które pakt podpisały, a do Ligi nie należą. Wśród tych dziewięciu państw wymienione było również wolne miasto Gdańsk. Przewodniczący Scialoja, omawiając te kwestje oświadczył: „Tak, lecz jedno z nich nie jest wcale państwem, mianowicie w. miasto Gdańsk”.

Po tem oświadczeniu w dyskusji jaka się toczyła nad paktem Kellogga, mówiono tylko o 8 państwach, a w sprawozdaniach Ligi oraz tych, jakie ukazały się w prasie, Gdańsk został pominięty jako „państwo”.

Życzyłoby sobie należało, aby opinia znakomitego włoskiego prawnika, posiadającego wielki autorytet wśród najwybitniejszych prawników Ligi Narodów, dotarła nad ujście Wisły i wbiła się w pamięć niektórych kierowników wolnego miasta, którzy żarcikami na temat podobieństwa wyrazów „die Stadt” i „der Staat” próbują łudzić siebie i innych, że Gdańsk nie jest wolnym miastem, będącym pod protekcją Ligi Narodów, lecz suwerennym państwem.

Zjazd wojewódzki Stronnictwa Narod.

W niedzielę, dnia 2 marca br., przy udziale stu kilkudziesięciu osób, reprezentujących pracę polityczno-narodową Stron. Narod. w Poznaniu, w obecności posłów i senatorów odbył się IV zjazd wojewódzki pod przewodnictwem p. dr. Czesława Meissnera.

Pierwszy referat o sytuacji politycznej wygłosił poseł Karol Wierczak, który wskazał na trudności gospodarcze i pogłębiający się kryzys ekonomiczny, który równo dotyka wszystkie warstwy społeczeństwa. Mówca podkreślił tę niepewność sytuacji politycznej, w jakiej żyjemy od czasu zamachu majowego i scharakteryzował sytuację parlamentarną, możliwości wykonania trylmiljardowego budżetu, oraz omówił ostatnie wypadki w Sejmie, które wskazują, jak dla czynników sanacyjnych niedogodnym jest prześwietlanie życia państwowego z trybuny parlamentarnej. P. poseł Karol Wierczak zakończył swój doskonały referat wezwaniem do zorganizowania się w szeregach Stronnictwa Narodowego.

Po referacie rozwinęła się dyskusja, po której postanowiono wysłać do marszałka Trąpczyńskiego telegram treści następującej: Zjazd wyraża oburzenie wobec ostatnich oszczerczych napaści na osobę Pana Marszałka i wyraża Mu głębokie uznanie za nieustraszoną obronę praw polskiej ludności w czasach niewoli oraz jako szermierzowi praworządności w czasach obecnych.

Zebrani potępili również czynną napastę na prof. posła Stefana Dąbrowskiego, wyrażając mu uznanie za zdecydowane stanowisko w sprawach narodowych.

Drugi z kolei referat o stanie organizacji Stronnictwa na terenie okręgu wygłosił delegat Zarządu Głównego S. N. na okręg poznański p. Józef Kawecki. Organizacja Stronnictwa rozwija się normalnie, choć istnieje dysproporcja między siłą naszą, jako organizacją polityczną, a temi siłami narodowymi, które działają w myśl naszych programowych założeń, co tak wybitnie się zaznaczyło przy wyborach do rad miejskich na jesieni ub. r. Jeśli głos nas zaważy ma na szali życia publicznego, musimy działać planowo i systematycznie.

Następnie mówca przedstawił pracę poszczególnych wydziałów przy zarządzie okręgowym Stronnictwa, wskazując, iż wyniki pracy w znacznej mierze zależą od dobrego jej podziału, nad czem winni czuwać kierownicy i zarządy poszczególnych placówek Stronnictwa.

Sprawozdania tego wysłuchano z wielką uwagą, a poseł K. Wierczak, jako sekretarz generalny Stronnictwa podniósł, iż pod względem organizacyjnym zarząd okręgowy w Poznaniu stoi na wysokości zadania w tej najbardziej wyrobionej politycznie i narodowo myślącej i czującej części Polski.

Po tych referatach zabierało głos szereg mówców, poczem nastąpiła przerwa obiadowa, a po obiedzie pracowały komisje zjazdowe: samorządowa pod przewodnictwem prof. posła Paczkowskiego i pracy na wsi pod przewodnictwem posła Karola Wierczaka. Po posiedzeniu komisji plenum zjazdu jednomyślnie przyjęło następujące rezolucje:

I.

Zjazd wojewódzki Stronnictwa Narodowego wyraża Parlamentarnemu Klubowi Narodowemu pełne zaufanie za wypływające z głębokich zasad, konsekwentne i zdecydowane stanowisko w Sejmie i Senacie w odniesieniu do wszystkich dziedzin życia państwowego.

II.

Wobec potęgającej się w ostatnich latach w sposób niesłychany agresywności Niemiec, nawet urzędowych, w stosunku do naszej granicy zachodniej, szczególnie Pomorza, należy jak największy nacisk położyć na realne wzmocnienie bezpieczeństwa Polski, a przeciwstawić się wszystkiemu, co bezpieczeństwo to osłabia. Osłabia je zaś bierne przysłuchiwanie się rządowi polskiego prowokacyjnemu kwestjonowaniu naszej granicy przez oficjalnych przedstawicieli Rzeszy. Dużym osłabieniem bezpieczeństwa zagraża Polsce zamierzona utwierdzenie na ziemiach zachodnich 12 000 osad niemieckich i 80 000 kolonistów Niemców oraz niemniej zamierzone wpuszczenie do naszego państwa, a szczególnie do naszej dzielnicy, obywateli Rzeszy z prawem osiedlenia się.

To też zjazd wojewódzki Stronnictwa Narodowego apeluje do posłów i

senatorów bez różnicy przynależności partyjnej, by się tym niebezpieczeństwem bezpośrednim przeciwstawili z całym sił i dołożyli wszelkich starań, ażeby sprawa ubezpieczenia naszej granicy zachodniej środkami realnymi przestała być kwestją hasel, a stała się dziełem codziennego wysiłku Rzeczypospolitej.

III.

Pogłębiający się kryzys ekonomiczny, który obejmuje wszystkie dziedziny życia gospodarczego kraju — wymaga największej czujności i wysiłku ze strony społeczeństwa i celowych zarządzeń ze strony rządu.

Zjazd uważa za niezbędne, by jeszcze w obecnej sesji parlamentarnej przeprowadzono szczegółową dyskusję nad przyczynami kryzysu w celu opracowania planu działania i ustalenie programu dla niezbędnych zarządzeń państwowych. W szczególności należy dążyć do zaprowadzenia jak największych oszczędności przy wykonywaniu zarówno budżetu państwa, jak samorządów i instytucji ubezpieczeń społecznych — gdyż siła podatkowa ludności maleje z dnia na dzień i ludność nie jest w stanie płacić większych świadczeń w tak podjętej i zniszczonej sytuacji ekonomicznej.

IV.

W zakresie spraw samorządowych uchwalono:

A. Koła Gospodarczo-Narodowe w samorządach miejskich i wiejskich winny:

- Budzić zainteresowanie społeczeństwa sprawami samorządowymi przez systematyczne poruszanie tych spraw w prasie oraz na zebraniach publicznych, a zwłaszcza na zebraniach Kół Stronnictwa Narodowego.
- Dążyć do układania oszczędnych budżetów, zwracając specjalną uwagę na celowość i wysokość wydatków, projektowanych przez organa nadzorcze.
- Przy wykonaniu budżetów:
  - Wydatki budżetowe dokonywać najoszczędniej pod najściślejszą kontrolą i nie dopuszczać do przekroczeń.
  - Zwracać uwagę, jak są wydatkowane pieniądze, wpłacane z zaległości podatkowych.
  - Pilnie kontrolować wydatkowania funduszy, przeznaczonych na wydatki w dziedzinie opieki społecznej i wychowania fizycznego.
- Nie pozwalać rozwijać na terenie samorządu pod pozorem pracy samorządowej agitacyjnej działalności organizacjom, wrogo odnoszącym się do kierunku narodowego i religijnego.
- Roztoczyć ścisłą kontrolę nad działalnością kas komunalnych.
- Przeciwdziałać etatyzmowi we wszelkich dziedzinach życia gospodarczego, natomiast poma-

gać inicjatywie prywatnej, zwłaszcza w zakresie budowania nowych tanich domów.

- W radach miejskich podzielić racjonalnie poszczególne czynności pomiędzy odpowiedzialnych członków i dopilnowywać, aby referaty na plenum były starannie przygotowane.
- Dążyć do sprawiedliwego załatwienia sprawy emerytur dla pracowników nieetatowych magistratu, którzy często po wieloletniej służbie pozostają bez żadnego zabezpieczenia.
- Rady miejskie winny podjąć celową walkę z bezrobociem jako jedno z najbardziej palących zagadnień doby dzisiejszej.

B. Zebrani uznają za konieczne, aby rady miejskie: Bydgoszczy, Gniezna i Inowrocławia oraz innych zainteresowanych wniosły protest przeciwko zaprowadzeniu starostw grodzkich.

Następnie uchwalono wniosek komisji dla spraw pracy na wsi:

Zjazd uznaje za konieczne osobne zorganizowanie działaczy narodowych na terenie wsi.

Po przyjęciu tych rezolucyj na wniosek p. Anny Smoczyńskiej uchwalono wezwać członków Stronnictwa Narodowego do wstępowania do komitetów nowego towarzystwa pt. „Opieka Polska nad Rodakami na Obczyźnie” pozostającego pod protektorem J. E. ks. kardynała Hlonda oraz do uczestnictwa i czynnego poparcia zbiórki pieniędzy podczas „tygodnia emigranta” w początkach kwietnia br.

Po przyjęciu tych rezolucyj przewodniczący p. dr. Czesław Meissner zamknął zjazd, życząc uczestnikom jak najlepszych wyników w pracy.

SŁOWO POMORSKIE

powstało prawie równocześnie z odzyskaniem niepodległości przez Polskę.

Ulubione narodowe

pismo każdego Pomorza.

Z pośród wszystkich dzienników pomorskich posiada Słowo Pomorskie najwyższy nakład, dlatego też jest najtańszym i najskuteczniejszym organem reklamowym.

Dyskusja w sprawie naszej polityki zagranicznej

W „Gazecie Warszawskiej” czytamy następujące uwagi:

Faktem dominującym w polityce międzynarodowej rozpatrywanej z polskiego punktu widzenia, jest dążenie Niemiec do rewizji postanowień terytorjalnych traktatu wersalskiego. Jest to dążenie w Niemczech powszechne, jednoczą się w niem wszystkie stronnictwa, jest jego wyrazicielem rząd. Komu nie wystarczyły liczne na to dowody, ten mógł się o tem przekonać z dyskusji, jaka się odbywała w parlamencie Rzeszy nad planem Younga, a także i z przemówienia prezesa pruskiej Rady ministrów, socjalisty, p. Brauna.

Rząd polski zachowuje się tak, jakby tego nie słyszał, jakby nic o tem nie wiedział. Tymczasem jest to pogwałcenie najelementarniejszej zasady przyzwoitości praktykowanej w stosunkach międzynarodowych. Stosownie tedy twierdził sen. Seyda, że należałoby za pierwszy warunek rokowań politycznych z Niemcami postawić to, ażeby przestrzegali w stosunku do nas zasad przyzwoitości międzynarodowej, obowiązującej między państwami, które są ze sobą w normalnych dyplomatycznych stosunkach. Polska nie może tolerować, by z trybuny parlamentarnej ministrowie niemieccy i pruscy mówili o zmianie jej granic.

A dalej: cały sytem polityki polskiej musi być dostosowany do faktu jasnych dążeń polityki niemieckiej. Szukanie gwarancji bezpieczeństwa wyłącznie na drodze paktów i umów międzynarodowych jest niedostateczne. W chwili krytycznej umowy te zawiodą. Polska musi być silna i posiadać odpowiednie sojusze.

Sojuszem naturalnym, dyktowanym przez czynniki historyczne i geograficzne, jest sojusz Polski z Francją. Przedmiotem tego sojuszu głównym jest jednak utrzymanie i ugruntowanie nowego i sprawiedliwszego, a po wojnie ustalonego układu terytorjalnego w Europie. Tymczasem polityka niemiecka w stosunku do Francji zmierza do tego, by przez porozumienie z nią uzyskać swobodę działania na wschodzie. Obowiązkiem kierowników polityki polskiej (obowiązkiem zaniedbanym) jest uświadomienie o tem kierownikom polityki francuskiej, którzy zdają się wierzyć w to, że Niemcy gotowi są wyrzec się swych dążeń do zmiany ich granicy wschodniej.

P. Zaleski, odpowiadając senatorowi Seydzie, stwierdził dwie ważne rzeczy: 1) że „umowy lokarneńskie tylko niekompletnie, i, o ile chodzi o Polskę, nawet niezadowolniając”, wcielają w życie zasady lokarneńskie; 2) że było w dyskusji przeprowadzonej na komisji senackiej wyrażone za-

niepokojenie z powodu prowadzonej przez Francję polityki porozumienia z Niemcami; a następnie słusznie zwrócił uwagę na to „że parlament francuski, bezpośrednio po uchwaleniu ogromną większością wotum zaufania dla polityki zagranicznej, opartej na idei normalizacji stosunków i porozumienia, uchwalił około 3 miliardów na fortyfikacje”.

Jednakowoż polityka p. Zaleskiego w sprawie ewakuacji Nadrenji nie odpowiadała powyżej stwierdzonym faktom, a słuszna jego opinia o konieczności liczenia na własne siły wzorem Francji (3 miliardy na fortyfikacje) nie znajduje wyrazu w polityce rządu polskiego, nie wiemy bowiem nic nie tylko o istnieniu fortyfikacji na naszej granicy zachodniej, lecz nie przyszliśmy nawet o tem, by ktoś o tym zastąpieniu do ich budowy myślał.

Incydentalnie tylko poruszono w dyskusji zagadnienie stosunku do Rosji; a jednak wiąże się ono ściśle z zagadnieniem niemieckim. Jeśli się bowiem stoi na stanowisku, że postawienie tamy dążeniom niemieckim do rewizji granic jest naczelnym zadaniem polityki polskiej, to trzeba dążyć do tego, by zapewnić sobie spokój na wschodzie. Słusznie też mówił senator Seyda, że polityka polska musi pilnie baczyć na to, by się nie dać wciągnąć w grę czynnikiem, które mają inne, niż Polska interesy i dążenia w stosunku do Rosji, rządzonej dziś przez Sowiety, lecz mającej swoje interesy, wynikające z historii i geografii, interesy rosyjskie, które — w rozpoczynającym się obecnie okresie historycznym — nie są wcale niemożliwe do pogodzenia z interesami polskimi.

„Blaski i nędze zwycięstwa”

Oto tytuł traktatu politycznego, napisanego przez Jerzego Clemenceau, byłego premiera i ministra wojny we Francji. Autor, urodzony w Vendeeji, gorący republikanin i przeciwnik cesarstwa, z zawodu lekarz a później dziennikarz i wielokrotnie deputowany w parlamencie francuskim, krytykuje w swem dziele przedśmiertnym wybitne osobistość, które brały udział w tworzeniu traktatu wersalskiego. Sensację wywoła ostra polemika, jaką toczy z s. p. marszałkiem Fochem i byłym prezydentem Francji p. Poincare. W dziele swem podaje autor niezmiernie ciekawe i nieznanne szczegóły z czasów wojny i rokowań pokojowych, charakteryzuje Niemców jako naród barbarzyński i wiecznie zabobczy. Poza tem naświetla postacie twórców pokoju wersalskiego. Bardzo przychylnie stanowisko zajmuje autor wobec Polski i narodów ujarzmionych.

W drugiej połowie marca b. r. ukazało się to sensacyjne dzieło we Francji, Anglii, Stanach Zjednoczonych, w Polsce, Czechosłowacji, Włoszech i Niemczech.

10-lecie kolejnictwa polskiego na Pomorzu

Bydgoszcz, 3. 3. (PAT) W sobotę kolejnictwo pomorskie obchodziło uroczystość 10-lecia objęcia w swoje posiadanie przez Rzeczpospolitą Polską sieci komunikacyjnej Pomorza. Wszystkie prawie dworce na obszarze gdańskiej dystrykcji P. K. P., umajone zielenią, girlandami i chorągiewkami o barwach narodowych oraz transparentami z wizerunkiem Orła Białego, przybrały oświadczeniowy wygląd. Nastrój wśród 30-tysięcznej rzeszy kolejowej pomorskiej był nader podniosły. O godz. 10.40 przybył do Torunia specjalnym pociągiem z Warszawy minister komunikacji Kühn w towarzystwie szefa wydziału wojakowego ministerstwa komunikacji p. dypl. Ławacza i sekretarza osobistego Rożałowskiego. Na dworcach powitali ministra przedstawiciele władz miejscowych.

Z Torunia udał się min. Kühn do Bydgoszczy i dalej do Grudziądza i Tczewa.

O „jednorazową daninę“ w Niemczech

Rozbieżność zdań wśród partyj rządowych grozi powikłaniami politycznymi

Berlin, 2. 3. (PAT). Audjencja przewodniczących frakcji centrowej i niemieckiej partii ludowej u prezydenta Hindenburga nie zmieniła dotychczas sytuacji wewnątrz politycznej. Stanowisko, zajęte przez prezydenta w sprawie żądania daniny koła parlamentarne uważają za akt polityczny o bardzo doniosłym znaczeniu. Jak się bowiem okazuje, na piątkowe posiedzenie gabinetu przybył podsekretarz stanu dr Meissner, który imieniem prezydenta oficjalnie miał oświadczyć, że prezydent życzy sobie, aby przyjęto postulat daniny. Prezydent Hindenburg wychodzi z założenia, że w czasach obecnych sfery, którym kryzys gospodarczy nie dał się zbyt w pełni, powinny pospieszyć z pomocą ofiarom bezrobocia. Koła polityczne wskazują, iż tego rodzaju ingerencja prezydenta na posiedzeniach gabinetu dotychczas nie była praktykowana. Zdaniem tychże kół praktycznie oznacza wystąpienie prezydenta, iż opowiedział się on za wysunięciem przez socjal-demokratów hasła daniny jednorazowej, tem samem zaś przeciwko planowi finansowemu mini-

stra Moldenhauera, który, jak wiadomo, daninę odrzuca.

Wskutek zastrzeżenia się sytuacji wewnętrzno-politycznej, związanej z wystąpieniem prezydenta Hindenburga, władze naczelnie niemieckiej partji ludowej zebrały się na naradę, w toku których jedynomyślnie przyjęto rezolucję, wysuwającą, jako naczelny problem polityczny przeprowadzenie reformy finansowej w duchu uwolnienia produkcji niemieckiej od ciężarów i popierania gromadzenia kapitału. Tylko w ten sposób uda się skutecznie zwalczać bezrobocie. Rezolucja z całą stanowczością odrzuca wszelkie podwyższenia podatków bezpośrednich, do których zalicza proponowaną przez socjal-demokrację, a popieraną przez partję centrową i prezydenta Hindenburga t. zw. daninę jednorazową, od wyższej kategorii dochodów. Natomiast żąda rezolucja, ażeby w drodze ustawodawczej zagwarantowane zostały na rok 1930 redukcje wydatków budżetowych Rzeszy, w państwach związkowych i w samorządach, zaś na rok 1931 redukcje podatków bezpośrednich.

Z nastrojów w Hiszpanji

Madryt, 3. 3. (PAT) W związku z ostatnimi manifestacjami na rzecz republiki, na ręce króla napływają liczne depechy i listy od instytucji, towarzystw i osób, reprezentujących wszystkie klasy społeczne, z wyrażeniami hołdu i oddania dla króla. Nadto tysiące osób składa swe podpisy w księdze w kancelarji pałacu królewskiego, w celu wyrażenia uczuć, wierności i przywiązania dla króla Alfonsa XIII. Wdniu wczorajszym przybyło do pałacu królewskiego szereg wybitnych osobistości w celu wyrażenia królowi swych uczuć monarchistycznych.

Madryt, 3. 3. Calbosotelo, minister finansów w gabinecie Primo de Rivero oświadczył przedstawicielom prasy m. in. co następuje:

Jeżeli rząd dyktatury wziął odpowiedzialność za swą politykę, to należy dziś żądać od niego zdania rachunku, tembardziej, że Primo de Rivera i jego współpracownicy w rządzie pozostają na wolności. Jednakże król pozostawił zupełnie na oboczu dyktatury, ograniczając się jedynie do udzielania swojej aprobaty. Monarcha — mówił Calbosotelo — położył kres dyktaturze, która jednak nie skończyła się, gdyby król tego nie żądał, gdyż nie istnieje żaden człowiek, który mógłby powtórzyć czyn Primo de Rivero w r. 1923; zmiana polityki w styczniu b. r. była spowodowana przez króla. Przez cały okres dyktatury król nie wychodził poza ramy, nakreślone przez konstytucję, nie kierując, ani też nie wywierając żadnej presji na pracę rządu. B. minister oświadczył pod słowem honoru, że król ograniczył się jedynie do wyrażania w sposób subtelny i mądry swjej osobistej opinji, odnosząc się z całym szacunkiem do inicjatywy i autorytetu rządowego. Reasumując — kończył Calbosotelo — dzieło dyktatury, jego sukcesy i jego błędy należą wyłącznie do rządu Primo de Rivero.

W przededniu rewolucji w Indjach?

Ghandi wysłał swoje ultimatum do wicekróla

Londyn, 3. 3. (Radjo). Według wiadomości z Indji angielskich wyśtosował przywódcę nacjonalistów indyjskich Ghandi do wicekróla ultimatum, którego treść jednak jest na razie jeszcze nieznana. Przepuszczają, iż Ghandi wypowiada posłuszeństwo ze strony indyjskiej. Podobno postawił on wicekrólowi 8 dni czasu na za-

jęcie stanowiska wobec przesłanego ultimatum.

Londyn, 3. 3. (Radjo). Z Achmedabad donoszą, że Ghandi doręczył swoje ultimatum dla wicekróla pewnemu Anglikowi nazwiskiem Reginald Reynolds celem wręczenia go osobiście. Szczegółów o zamierzonej kampanji pismo to nie zawiera.

Zjazd lekarzy w Warszawie

Warszawa, 3. 3. (AW) Wczoraj odbył się w Warszawie pierwszy ogólnopolski zjazd lekarzy szpitalnych. Na zjazd przybyło około 500 uczestników. Uchwalono m. in., że wszystkie sprawy sanitarne powinny być skoncentrowane w jednym resorcie. Winno nastąpić usamodzielnienie pod względem lecznictwa klinik w szpitalach publicznych czyli usunięcie ingerencji dyrektorów administracyjnych w szpitalach w sprawach lecznictwa. Co do obsadzania stanowisk lekarzy ordynatorów należy je przeprowadzić drogą konkursu, gdzie sędziami są lekarze, o ile możliwości z udziałem przedstawicieli lekarzy wydziałów lekarskich uniwersytetu. Dalej postanowiono domagać się specjalnych ustaw, regulujących sprawy zawodowych lekarzy szpitalnych na wzór ustawy sędziowskiej względnie nauczycielskiej.

Nowe projekty ustaw

Warszawa, 3. 3. (PAT) Dnia 1 bm. pod przewodnictwem premiera Bartla odbyło się posiedzenie rady ministrów, na którym uchwalono m. in.: Projekt ustawy o funduszu kultury narodowej, projekt rozporządzenia Prezydenta Rzplitej w sprawie oznak władz, urzędów, zakładów, instytucji i przedsiębiorstw państwowych, projekt ustawy o tymczasowym ustroju

m. Gdyni, projekt ustawy, uzupełniającej zakres wykroczeń, ściganych w trybie oskarżenia prywatnego, na obszarze, na którym obowiązuje ustawa karna z r. 1852; dalej projekt ustawy o zastosowaniu postępowania karnego - administracyjnego do niektórych przestępstw, karanych dotychczas w postępowaniu sądowym; projekt ustawy, dotyczącej zmiany przepisów karnych, ustawy z 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym; projekt ustawy o zasilaniu funduszu Izby rzemieślniczych; projekt ustawy o skupie kolei żelaznej Chabówka - Zakopane z odnogą Nowy Tarz Sucha Hora; projekt ustawy o skupie kolei lokalnej Lwów - Stojanów; projekt ustawy o opiece społecznej nad cudzoziemcami; projekt ustawy o ograniczeniu nadmiernego podziału gruntu; projekt ustawy o państwowym funduszu drogowym.

Regent Węgier

Budapeszt, 2. 3. (AW) W całym Węgrzech 1 bm. odbył się jubileusz 10-lecia rządów regenta Horthy'ego. W kolach politycznych sensację wywołał fakt, że przedstawiciele małej Ententy nie wzięli udziału w uroczystości jubileuszowej. W parlamencie odbyło się uroczyste posiedzenie. Socjaliści, którzy nie zamierzali z początku wziąć udziału, ostatecznie zdecydowali się jednak. Przywódca socjalistów Pajer wygłosił mowę, w której

ostro zaatakował Horthy'ego z tego powodu, że amnestja jubileuszowa nie objęła przestępców politycznych. Podczas jego przemówienia z wyjątkiem socjalistów i demokratów, wszyscy inni posłowie opuścili salę. Dalszy przebieg posiedzenia był spokojny. Uchwalono wystać delegację, celem złożenia hołdu Horthy'emu.

Z „raju“ bolszewickiego

Wiedeń, 2. 3. (PAT) Korespondent moskiewski „Neue Freie Presse“ wywodzi, że rząd moskiewski w swej energicznej akcji na rzecz socjalizacji zniósł faktycznie prawo swobodnego przesiedlania się robotników przemysłowych, rolnych i pracowników umysłowych. Inżynier w Rosji nie może n. p. zmienić swej posady bez pozwolenia władzy. Rząd sowiecki planuje zaprowadzenie obowiązkowego przymusu pracy, połączonego z przymusem przydziału miejsca pracy Gdyby „znużenie“ ludności — pisze korespondent — czyniło dalsze postępy, wówczas chwycił się rząd jeszcze ostrzejszych środków.

Wybór burmistrzów w Gdańsku

Gdańsk, 3. 3. (AW) W dniu 7-go marca odbędą się na tajnym posiedzeniu nowe wybory burmistrzów. Mimo, że na to stanowisko byli kandydaci z Gdańska, zdecydowano sprowadzić trzech kandydatów z Niemiec.

Nominacje

Ks. kanonik Stanisław Janasik, b. rektor poznańskiego Seminarjum duchownego został zamianowany audytorem Roty rzymskiej. Jest to stanowisko w hierarchji kościelnej bardzo wysokie, które zajmował dotychczas ks. prał. Florczak z diecezji włocławskiej. Z zadowoleniem więc stwierdzamy, że na tak ważny i odpowiedzialny postereunek powołano członka duchowieństwa wielkopolskiego.

Rektor pozn. Seminarjum duchownego, ks. dr. Kazimierz Rolewski, został zamianowany prałatem domowym Ojca św. Osoba nominata jest społeczeństwu naszemu dobrze znana przedewszystkiem z ofiarnej działalności na wychodźstwie (Saksonia, Dreżno), dalej na probostwie w m. Ostrowie i w szerokiej dziedzinie akcji kościelnej, narodowej i społecznej.

Ks. Karol Kielczewski, proboszcz w Pakości, odznaczony został tytułem szambelana papieskiego. Ks. prob. Kielczewski należy do szeregu wybitnych duszpasterzy i cenionych mówców kościelnych, biorących czynny udział w życiu obywatelskiem.

Czcigodnym Nominatom towarzyszą najlepsze nasze życzenia.

Kurs złotego. Dziś rano notowano w obrotach nieoficjalnych kurs dolara w Warszawie 8,87 1/2 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 kmn. w dewizach — 212,37 do 212,67 zł, gotówką — 211,97 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,95 do 173,21 zł, gotówką — 172,61 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 3 marca 1930.

Na dzisiejszej giełdzie panowała tendencja słabsza od dni poprzednich i zauważa się większy napływ materiału akcyjnego.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poz. konwers. 51 proc., zaś 8 proc. listy dolarowe ziemskie były w oddaniu po 93,75—94—93,75 proc. (przy dew. 8,90). Większy popyt był dzisiaj na 6 proc. listy żytnie, za które płacono 17,50 przy braku materiału.

Z akcji bankowych doszło do notowania jedynie Bankiem Polskim, za który płacono 161.—.

Z akcji przemysłowych ucierpiał znacznie na kursie C. Hartwig, za którego płacono tylko 19,— oraz doznał dalszej niżki Dr. R. May, który był w oddaniu z początku po 57,— a pod koniec giełdy nawet po 55.—.

Cedula urzędowa z dnia 3 marca 1930 r.

Papieru procentowego:

(Kurs w procentach nominału)
5% Pożyczka konwersyjna 51% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 93,75—94—93,75% O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 161,— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)
C. Hartwig I em. zł. 19,— P.
Dr. Roman May I em. zł. 57—55,— O.
Tendencja: Słabsza.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagowo dostawa bieżąca za 100 kg.

Poznań, 3 marca 1930.

Standardy: a) żyta 696 gr (118,5 f. w h.); b) pszenicy 753 gr (129,0 f. w h.); c) jęczmienia 673 gr (114,1 f. w h.); d) owsa 508 gr. (84,6 w. h.).

„Ceny orientacyjne“

parytet Poznań

Żyto	16,50	17,00
Usposobienie słabe.		
Pszenica	32,50	33,50
Usposobienie słabe.		
Jęczmień przemysłowy	19,00	19,50
Jęczmień browarowy	22,00	24,00
Usposobienie słabe.		
Owies	15,50	16,50
Usposobienie słabe.		
Maka żytnia w worku według urzędowo ustalonego typu (70%)		29,00
Usposobienie słabe.		
Maka pszenna 65% w worku	51,00	55,00
Usposobienie słabe.		
Otręby żytnie	11,25	12,25
Otręby pszenne	14,00	15,00
Wyka latowa	25,00	27,00
Peluszka	23,00	25,00
Groch polny	26,00	29,00
Groch Victoria	28,00	33,00
Groch Folgera	26,00	29,00
Lubin niebieski	20,00	22,00
Lubin żółty	23,00	25,00
Seradela	17,00	21,00

Ogólne usposobienie słabe.

Uwaga: Od ostatniego notowania nie zaszyły żadne zmiany na rynku żytnim.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 3. 3. 1930.

Waluty

Dol. St. Zjedn. tr. —	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	357,44	358,34	356,54
Gdańsk	173,30	173,73	172,87
Belgia	124,22	125,53	123,91
Nowy Jork	8,90,3	8,92,3	8,88,3
Nowy Jork			
kabel	8,92	8,94	8,90
Londyn	43,33 1/4	43,44	43,2 1/8
Paryż	34,82	34,91	34,79
Szwajcaria	172,10	172,53	173,91
Szt. Kholm	239,40	240,00	238,80
Wiedeń	125,56	125,87	125,25
Włochy	46,74	46,86	46,62
Kopenhaga	238,68	239,25	238,05

Tendencja słabsza.

Papieru państwowe i obligacje:

4% p. 2. inwest.		128,00
5% poz. premj. dol.	74,50	75,00
5% poz. konw.		52,00
6% poz. dol.		73,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	164,50	164,75
Bank Zw. Sp. Zarob.	0,00	78,50
Elektrownia w Dabr.	0,00	50,00
Sila i Swiatlo	0,00	90,00
Cegielski	0,00	40,00
Lilpop	0,00	24,00
Starachowice	0,00	20,50

Tendencja dla akcji przeważnie słabsza.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000-kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 3 marca 1930.

Pszennica March. od st. załad.	76-77 kg. przeciętn. jakości	229,00—232,00
Tendencja		spokojna.
Żyto March. od stacji załad.	72 kg. przeciętn. jakości	159,00—163,00
73 kg. przeciętn. jakości z okolic Warty i Noteci cif		
Berlin, sprzed.		0,00—165,00
Tendencja:		Przy term. wysyłce wagonem poparta, poza tem stała.
Owies March. od stacji załad.		121,00—130,00
Tendencja		spokojna.
Jęczmień browarowy		160,00—170,00
Tendencja		spokojna.
Jęczmień pastewny f. przemysłowy		140,00—150,00
Tendencja		spokojna.
Kukurydza loco Berlin bez obrotów.		
Kukurydza loco Hamburg bez obrotów.		
Maka pszenna		27,25—34,50
Tendencja		stała.
Maka żytnia		20,50—24,00
Tendencja		stała.
Ospa pszenna		08,00—08,50
Tendencja		stała.
Ospa żytnia		07,25—07,75
Tendencja		stała.
Groch Victoria		21,00—26,00
Groch dr. jadalny		18,00—21,00
Groch pastewny		16,00—17,00
Peluszka		16,00—18,00
Bób polny		16,00—18,00
Wyka		18,00—23,00
Lubin niebieski		13,00—14,00
Lubin żółty		16,00—17,50
Seradela nowa		25,00—29,00
Makuch rzepekowy		13,25—14,25
Makuch lniany		17,00—18,00
Wytłoki suche		06,50—06,70
Sról Soja		13,40—14,60
Platki ziemniaczane		12,50—13,00
Ziemniaki jadalne białe		1,70—2,00
Ziemniaki jadalne czerwone		1,80—2,20
Ziemniaki jadalne inne żółte		2,50—2,80
Ziemniaki jadalne nerkowe		3,70—4,10
Ziemniaki fabryczne w fg		7,75—8,75

Ogólna tendencja niejednolita.

P. Dewey o sytuacji finansowej i gospodarczej kraju

Ukazało się w druku sprawozdanie p. Ch. S. Dewey'a, zagranicznego członka Rady Banku Polskiego i doradcy finansowego rządu polskiego, za IV-ty kwartał 1929 r.

Wykonywanie planu stabilizacyjnego

Sprawozdanie dzieli się na 4 części: część pierwsza poświęcona jest analizie wykonania planu stabilizacyjnego, stwierdzając jego sprawne funkcjonowanie. W okresie pierwszych 9-ciu miesięcy około 77 proc. dochodów i 78 proc. wydatków zostało zrealizowane. Zgodnie z planem stabilizacyjnym, minister skarbu deponuje w Banku Polskim wszystkie wolne fundusze skarbu z wyjątkiem tych, które znajdują się w kasach skarbowych i w P. K. O. Ogółem te fundusze osiągnęły na dzień 1 stycznia 1930 r. sumę zł 463.722.420 93. Zaznaczając fakt sfinalizowania w dn. 6 grudnia układu między Standard Car Finance Corporation of America a rządem polskim i Tow. Lilpop, Rau i Löwenstein Sp. Akc. w Warszawie, sprawozdanie przechodzi do omówienia obsługi pożyczki stabilizacyjnej, zagwarantowanej wszystkimi dochodami z cel. Za ubiegłe 4 lata wpływy celne były stałe wysokie a za ostatni kwartał dochody z cel wyniosły 107 milj. zł, t. j. sześć razy tyle ile wymagają koszty obsługi pożyczki za ten okres.

W zakończeniu części I-jej sprawozdanie szczegółowo omawia użytkowanie wpływów z pożyczki stabilizacyjnej.

Budżet na rok 1930/31

Część II-ga sprawozdania poświęcona jest rozpatrzeniu budżetu na rok 1930/31, (opierając się na preliminarzu rządowym, który, jak wiadomo doznał pewnych zmian w parlamencie. — Przyp. Red.) Nowy budżet zawiera w ogólnych dochodach kwotę złotych 2.943.011.000 a w ogólnych wydatkach kwotę zł 2.934.741.000, wykazując nadwyżkę zł 8.270.000. Zarówno dochody jak i wydatki, przewidywane na następny rok skarbowy są mniejsze, aniżeli w bieżącym budżecie, lecz różnica po obu stronach jest mała i wynosi za ledwie ułamek jednego procentu. W dalszym ciągu analizy budżetu 1930/31 sprawozdanie przytacza zmiany w poszczególnych pozycjach wydajności źródeł dochodów budżetowych. Przy badaniu wydatków preliminarzowego budżetu — jest widoczne, pisze p. Ch. Dewey, że pomimo rozwoju państwa, preliminarzowe ogólne wydatki skarbu na następny rok skarbowy są nieco mniejsze od wydatków w obecnym budżecie. Nowy budżet zawiera n. p. pożyczkę około 56 milj. zł, która dotyczy procentów od skonsolidowanego długu wobec Stanów Zjedn. A. P. a więc ciężar, stanowiący rzeczywisty wzrost netto w stosunku do obecnego budżetu. W wydatkach budżetowych największą pozycją stanowią płace urzędnicze, których wzrost w następnym budżecie stanowi mniej, aniżeli 1 procent. Wszystkie ministerja wykazują zmniejszenie wydatków administracyjnych w nowym budżecie, w porównaniu z obecnym z wyjątkiem min. spraw zagranicznych i min. sprawiedliwości, z których każde z nich wykazuje drobne zwiększenie o mniej aniżeli 1 milion zł. Pozostałe jedenaście ministerjów wykazują zmniejszenie wydatków administracyjnych na ogólną sumę netto 59.008.000 zł. Zgodnie z przyjętą zasadą poprzednich budżetów obecny również przewiduje możliwość prędkiego zastosowania budżetu na wypadek niespodziewanego zmniejszenia się dochodów drogą wstrzymania wydatków, proponowanych na stałe inwestycje. Ogólna suma wydatków inwestycyjnych wynosi 485 milj. zł, czyli o 70 milj. mniej niż w budżecie obecnym. Z poszczególnych pozycji inwestycyjnych najwyższą przeznaczoną na rozbudowę i usprawnienie kolei wraz z powiększeniem taboru kolejowego, co pociąga wydatek 230 milj. zł, który w istocie stanowi spadek o 46.300.000 zł w porównaniu z odpowiednią sumą budżetową na bieżący rok skarbowy.

Analizując w dalszym ciągu źródła dochodowe państwa p. Ch. Dewey stwierdza, że przypuszczalnie nie powinno być żadnej trudności w zrealizowaniu budżetu. Preliminarz budżetowy liczy się z ogólnymi warunkami gospodarczymi państwa i wpływami ich na póbór podatków. Chociaż nadwyżka jest nieznaczna, jednak można ją uważać za dostatecznie pewną ze względu

na zamiar rządu kontynuowania nadal systemu budżetów miesięcznych, który stosowany w praktyce dał dostateczne zabezpieczenie przeciw niedoborowi.

Handel zagraniczny w 1929 r.

Część III-cia sprawozdania poświęcona jest zagadnieniu handlu zagranicznego Polski w 1929 r. Bilans handlowy Polski uległ w 1929-tym roku charakterystycznej zmianie. Miesięczne niedobory, trwające od kwietnia 1927 r. zmniejszyły się, i w lipcu ustąpiły miejsca na wyższe, która przetrwała do końca roku. Podczas gdy w 1928 r. wartość wywozu stanowiła tylko 75 proc. wartości przywozu, przedstawiając niedobór w wysokości 854.200.000 zł, w 1929 r. wywóz stanowił 90 proc. przywozu, a saldo ujemne za cały rok wyniosło tylko 299.200.000 zł. Polepszenie bilansu handlowego nastąpiło zarówno skutkiem zmniejszenia przywozu, jak i zwiększenia wywozu. Przywóz zmniejszył się o 294.800.000 zł czyli o 7 proc. w porównaniu z 1928 r., podczas gdy wywóz wzrósł o 305.300.000 zł, co stanowi 12 proc.

Zmniejszenie się ogólnego przywozu spowodowane zostało spadkiem stosunkowo niewielkiej ilości towarów. Sam przywóz zboża był o 216 milj. zł mniejszy, aniżeli w roku ub. co stanowi 87 proc. różnicy pomiędzy ogólnym przywozem w latach 1928 i 1929. Było to następstwem dobrego urodzaju w 1928 r. i pewnych wysiłków w kierunku ulepszenia metod handlowych. Sprawozdanie podkreśla spadek przywozu w grupie artykułów zwierzęcych, w grupie maszyn i narzędzi, która to ostatnia pozycja odzwierciedla ogólne zwolnienie tempa w przemyśle i handlu w 1929 r. Podobne zmniejszenie było w przywozie materiałów włóknistych, a w szczególności bawełny pod wpływem reorganizacji, jaka ma miejsce w przemyśle włókienniczym w celu dostosowania produkcji do siły nabywczej i zapotrzebowania kraju. Przywóz papierów i wyrobów z papierów oraz z gumy zmniejszył się z powodu rozwoju krajowej produkcji. Wydatny wzrost nastąpił w przywozie rud żelaznych i cynkowych, a mianowicie o 39 proc. względnie 10 proc. W dziale materiałów i przetworów chemicznych nieorganicznych (przeważnie nawozy sztuczne), których przywóz wzrósł o 20 proc. oraz o 9 proc. w dziale wyrobów metalowych. Również wzrósł przywóz aparatów elektrotechnicznych.

Wywóz z Polski rozwijał się korzystnie w 1929 r. Z wyjątkiem drzewa, wyrobów drzewnych i zwierząt wywóz wszystkich głównych artykułów, przy szczególnym wzroście produktów rolnych (o 23 proc.) Wywóz metali i wyrobów z metali wzrósł o 20 proc. oraz wyrobów włóknistych o 60 proc.

Handel produktami spożywczymi

Sprawozdanie dłuższy ustęp poświęca handlowi zagranicznemu produktów spożywczych. Ogólna produkcja i spożycie zbóż są prawie ze sobą równe do tego stopnia, że stosunkowo mała różnica w zbiorach decyduje o tem, czy Polska będzie miała nadwyżkę wywozu, czy też będzie musiała przywozić. W ostatnich 5-ciu latach, opierając się na tonnażu przywozu i wywozu żyta, które jest głównym zbożem oraz jęczmienia, istniała znaczna nadwyżka wywozu, pszenica zaś wykazała nadwyżkę przywozu. Pozornie wydaje się dziwnym, że Polska która w 2/3 jest krajem rolniczym nie może wyprodukować dostatecznej ilości zboża na pokrycie wewnętrzного spożycia. Stan ten jest wynikiem niskiej wydajności niektórych części kraju. Udoskonalenie gospodarki rolnej jest jednym z najważniejszych zadań, nad którem Polska pracuje. Z produktów hodowlanych posiadają prawdopodobnie największe możliwości wywozu: nabiał, drób, mięso i inne produkty zwierzęce, ponieważ mogą one być z łatwością produkowane w małych, najbardziej rozproszonych gospodarstwach rolnych w Polsce.

Polska posiada znaczną nadwyżkę wywozową zwierząt, które dotychczas wysyłano zagranicę głównie w stanie żywym. W 1929 r. wywieziono 960.024 sztuk trzody chlewnej i 29.445 sztuk bydła. Z punktu widzenia gospodarki narodowej jest to niewłaściwa metoda wywozu mięsa, ponieważ duża część ceny uzyskiwanej za wyroby gotowe przypada zagranicznemu właścicielowi składu.

Sprawy kredytowe

Prawna stabilizacja złotego w październiku 1927 r. wpłynęła na wzmocnienie zaufania do kraju i na rozszerzenie zagranicznego kredytu. W drugiej połowie 1928 r. stało się widoczne, że rozmiary kredytu zostaną w 1929 r. poważnie zmniejszone i jeżeliby przeto obroty gospodarcze Polski pozostały nadal nadmiernie ożywione a przywóz dla zaspokojenia potrzeb przemysłu utrzymywał się na poziomie poprzednich miesięcy, wówczas trzeba byłoby uciec się do rezerw kruszcowych w kraju i dewiz, aby regulować należności. Aby zapobiec tej zagrażającej sytuacji, Bank Polski zastosował politykę łagodnych ograniczeń kredytowych, rząd ograniczył politykę inwestycyjną. Życie gospodarcze poczęło wchodzić w okres depresji. W związku z obecnym brakiem kapitału obrotowego zużytkowanie jego musi być bardzo ostrożne. W miarę zwiększenia się w kraju kapitału obrotowego te okresy depresji będą coraz rzadsze.

Ogólne położenie gospodarcze

Część czwarta sprawozdania poświęcona jest ogólnej charakterystyce położenia gospodarczego kraju. W IV-ym kwartale 1929 r. nastąpił zdecydowanie niekorzystny zwrot w sytuacji gospodarczej Polski. Biorąc pod uwagę szybkość, z jaką państwo kroczyło naprzód, tego rodzaju recesja nie była niespodziewaną. Jej przyczyny i prawdopodobny okres trwania mogą być wyjaśnione jedynie warunkami sytuacji międzynarodowej, której oddziaływanie na Polskę jest coraz większe, oraz wyjątkowo niskimi cenami zbóż wewnątrz kraju, zwłaszcza żyta, co spowodowało kurczenie się popytu konsumenta do tego stopnia, że zbyt towarów stał się trudnym, nawet po wyrzeczeniu się zysków. Psychologicznie życie gospodarcze jest obecnie lepiej przygotowane, aniżeli poprzednio do recesji, która jest naturalnym następstwem umiarkowanego okresu ożywienia. Ogólne zapasy złota i dewiz w Banku Polskim zmniejszyły się cokolwiek w drugim kwartale, lecz od tego czasu wykazały stały stopniowy wzrost, a statutowe pokrycie natychmiast płatnych zobowiązań i biletów Banku nie obniżyło się nigdy od czasu stabilizacji w 1927 r. poniżej 60 proc.

W dalszym ciągu sprawozdania p. Ch. Dewey analizuje sytuację rolnictwa, stwierdzając m. in., iż tendencja niżkwa cen zbożowych nie została jeszcze powstrzymana i rolnicy są zmuszeni często w dobie obecnej przyjmować na miejscu w swych gospodarstwach cenę tak niską, jak 19 zł za 100 kg. żyta. Zniesienie przez rząd ograniczeń wywozu zboża ożywiło znacznie wywóz zagranicę w 1929 r., który to ruch przyczynił się głównie do tego, że Polska posiadała od lipca co miesiąc dodatni bilans handlowy. Sprawozdanie kończy się charakterystyką sytuacji przemysłu i handlu, rynku pieniężnego, oraz cen i płac.

Zgon b. szacha perskiego

Paryż, 3. 3. (AW.) W klinice amerykańskiej w Paryżu zmarł były szach perski sultan Achmed Mirza. Zmarły sultan rządził Persją od roku 1914 do 1926.

Z kół czytelników

Redakcja „Samochodu“ otrzymała jako odpowiedź na wezwanie w numerze 17, str. 13. liczne głosy. M. in. cytujemy list p. J. K. z Warszawy, pisany z Zakopanego dnia 22 lutego b. r.

Odpowiadając na wezwanie, zawarte w nrze 17-tym tygodnika „Samochód“ uważam za swój obowiązek donieść, że porównując go z innymi tego rodzaju wydawnictwami, nawet zagranicznymi, muszę postawić „Samochód“ na jednym z pierwszych miejsc. Osobiście najbardziej mnie interesują świetne artykuły techniczne oraz bogata kronika, co przy estetycznej szacie zewnętrznej i poruszeniu innych nader ciekawych tematów, składa się na prawdziwie wartościową całość.

Zakończyć mogę tylko życzeniami, by czasopismo Panów rozwijało się dalej, jak dotychczas, a prace nad tem, by przyniosły Panom pełne zadowolenie.

Oryginały listów do redakcji „Samochodu“ gotowi jesteśmy każdej chwili przedłożyć.

ZIOŁKA ARTRETYCZNE GESSNERA

przy artretyzmie, sklerozie, złej przemianie materji, otłocności, chorobaciu wątroby i leniwem trawieniu.
DO HABCYIA W APTEKACH I BROGEEJACH.
Pw 3 879-5,10

Podziękowanie Niemców „wysokiemu rządowi w Warszawie“

Niedawno donosiliśmy, że pisma niemieckie wychodzące w Polsce podniosły alarm z powodu rzekomego zarządzania przez lokalne władze polskie w kilku wypadkach likwidacji majątków niemieckich i odkupu osad niemieckich już po podpisaniu umowy likwidacyjnej z Niemcami. Prasa niemiecka doniosła wówczas, że poselstwo niemieckie w Warszawie interwenjowało natychmiast w tej sprawie ministerjum spraw zagranicznych i uzyskało stamtąd zapewnienie, że wspomniane wypadki zostaną zbadane, ewentualnie zaś zarządzenia władz lokalnych cofnięte.

Obecnie czytamy w „Posener Tageblatt“ następujące oświadczenie, zamieszczone na naczelnym miejscu pod nagłówkiem „Dziękujemy!“:

„Pisma niemieckie w Polsce (bydgoska „Deutsche Rundschau“ i „Posener Tageblatt“) ponownie doniosły, że polskie władze lokalne zrobiły użytek z prawa odkupu posiadłości niemieckich, jakkolwiek stoi to w sprzeczności z umową likwidacyjną. Posel niemiecki pojechał natychmiast do polskiego ministerstwa spraw zagranicznych i interwenjował u ministra. W związku z tem ministerstwo dało wyraz swemu ubolewaniu i poleciło władzom lokalnym, by natychmiast cofnęły swe zarządzenia. Równocześnie wydano wskazówkę, by na przyszłość tego rodzaju zarządzeń wogóle nie podejmowano.

„Wysokiemu rządowi w Warszawie — kończy „Posener Tageblatt“ — należy się za to zarządzenie podziękowanie z naszej strony.“

Ładny początek

Przed niedawnym czasem założono w Ludomach, pow. Oborniki „Strzelca“. — Gdy urządzono pierwszą zabawę — skradziono kasjerowi ca. 170 złotych, a może użyto te pieniądze na cele radosnej twórczości...

Jeszcze jeden rzekomy „endek“

Organ cizakowców „Zew Pracy“ występuje przeciwko ks. Mroczkowskiemu ze Swarzędza z powodu spraw w powiatowej kasie oszczędności i mianuje ks. Mroczkowskiego „znanym luminarzem endecji“, „sprytnym endekiem w duchownej sukience“ itp.

Dla obiektywności stwierdzamy, że ks. Mroczkowski nigdy „endekiem“ nie był, a ostatnio sprzeciwił się nadaniu klubowi w sejmiku powiatowym miana klubu „narodowo-gospodarczego“.

Stronnictwo Narodowe w Czempiniu

W tych dniach odbyło się zebranie konstytucyjne Stronnictwa Narodowego w Czempiniu; przewodniczył ks. dziekan Ruszczyński, a referat o organizacji Stronnictwa Narodowego wygłosił delegat zarządu okręgowego b. poseł p. Kawecki z Poznania, mówiąc pozatem o obecnym położeniu politycznym i gospodarczym i o działalności klubu poselskiego i Stronnictwa Narodowego.

W dyskusji zabierali głos ks. dziekan Ruszczyński i inni. Do zarządu wybrano: prezesem p. Wacława Skąpskiego, zastępcą p. Stefana Wesółowskiego, skarbnikiem p. Adama Dybibańskiego, sekretarzem p. Czesława Mellera, ławnikiem p. Wincentego Miklaszewskiego. Na członków zapisała się większa ilość obecnych.

Siedziba Banku Międzynarodowego.

Bazylea, 2. 3. (PAT) Hotel Univers - Savoy, który został przeznaczony na prowizoryczną siedzibę Banku Międzynarodowego zamknięty został w dniu 1 marca jako przedsiębiorstwo hotelowe, celem przygotowania lokali biurowych, które mają być gotowe na 1 kwietnia.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili Państwowy fundusz eksportowy

Na rynku krajowym producentom danej branży jest stosunkowo łatwiej skartelizować się i ograniczyć dobrodziejstwa kredytowe szafowane odbiorcom, aniżeli dojdzie do międzynarodowego porozumienia wytwórców danej gałęzi przemysłu. Oprócz bowiem kwestyj ściśle gospodarczych dział w płaszczyźnie handlu światowego szereg innych czynników raczej politycznej, niż ekonomicznej natury.

Dlatego kierownicy gospodarstw krajowych Europy muszą się liczyć z koniecznością udzielania długich, tani i nieraz ryzykownych kredytów przy eksporcie; muszą liczyć się z tą koniecznością jako z faktem trudnym do usunięcia. A ponieważ często kredyty eksportowe są za ciężkie dla bark jednego eksportera, przychodzi mu z pomocą państwo, które, zainteresowane w rozwoju wywozu, udostępnia mu tanie źródła kredytowe i przyjmuje na siebie część ryzyka wynikającego z transakcji.

W Polsce, kraju o rzadkim i drogim kredycie, zagadnienie finansowania eksportu od dawna należało do rzędu najbardziej palących, bo niemożność konkurowania z zasobniejszymi w środki finansowe współzawodnikami bardzo poważnie utrudniała aktywizacja wywozu.

Niedawno temu rada naczelna zrzeszenia związków przemysłowych zachodniej i południowej Polski powzięła wśród innych rezolucyj również i uchwałę, w której domaga się rozbudowy systemu pomocy dla eksportu m. in. przez udostępnienie życia gospodarczemu kredytów eksportowych. Zrealizowaniu temu, najprawdopodobniej, stanie się zadość. Mianowicie dnia 5 ub. m. rada ministrów uchwaliła i wniosła do sejmiku projekt ustawy o utworzeniu państwowego funduszu eksportowego w wysokości 60 mil. zł, administrowanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Fundusz zużytkowany będzie przede wszystkim dla udzielania kredytów krótkoterminowych, oprocentowanych ulgowo dla handlu eksportowego przy normalnych poza tym zabezpieczeniach bankowych. Dalej przy pomocy funduszu stworzony będzie podkład pod wystawione na zlecenie rządu gwarancje wobec związków eksportowych do wysokości połowy wartości wywożonego towaru, a to ze względu na konieczność zmuszenia eksporterów do wyzszego współryzyka, aby w ten sposób zapobiec transakcjom lekkomyślnym. — Następnie fundusz gwarantować będzie operacje eksportowe, finansowane przez banki, przy udzielaniu zaś poręki fundusz pokryje ewentualne straty w razie niewypłacalności bądź eksportera, bądź importera, zachowując oczywiście regres do strony importującej i eksportującej. Wreszcie fundusz zagwarantuje operacje instytucyj, finansujących eksport oraz operacje instytucyj, zajmujących się asekuracją kredytów eksportowych.

Sześćdziesiąt milionów złotych to fundusz nie olbrzymi, ale lepszy on, niż fundusz 2-milijonowy komisji międzynarodowej do popierania wywozu! Zresztą, jeśli doświadczenia będą dobre, będzie można fundusz zwiększyć, bo to, że obecna jego wysokość równa się — oczywiście proporcjonalnie do sumy eksportu — funduszom Anglii, Niemiec, Belgii i Francji, to nie argument przeciwstawiający się dostosowaniu pomocy finansowej do potrzeb naszych eksporterów, których niezamożność przecież bije w oczy, jeżeli się ma na uwadze zdolność kredytową wielkich kupców i banków Zachodu.

A więc, lepszy rydz... Byleby gestja Banku Gosp. Kraj. była wystarczająco elastyczna i odpowiadała potrzebom handlu!

Krótkie informacje gospodarcze

—Z dniem 1 marca r. b. zyskuje moc obowiązującą nowa redakcja polsko-austriackiej taryfy związkowej dla przeziwozów węgla uwzględniająca zmianę taryfy towarowej polskich kolei normalnotorowych z dnia 1 października r. ub.

—We Lwowie odbyło się otwarcie 4-go Targu Rolniczo-Nasiennego, urządzonego staraniem Dyrekcji Targów Wschodnich. W Targu tym bierze udział około 80 firm krajowych i zagranicznych.

—Przeciętna cena miesięczna płacona za 1 m³ w Zagłębiu Boryslawskim w styczniu r. b. wynosiła 5,25 zł.

Dlaczego w Polsce buduje się drogo?

Niespełna przed dwoma laty ogłosił minister Moraczewski swój projekt wzmoczenia ruchu budowlanego, w którym postawił słuszny zarzut, że dotychczas spółdzielnie budowlane, korzystające z kredytu budowlanego, budują swoje domy mieszkalne kosztownie.

Jednocześnie obiecał tenże minister przy budownictwie seryjnym mieszkań tak niskie koszty budowy, w które nikt ze specjalistów nie uwierzył. Wtedy to redakcja „Gazety Warszawskiej” w odpowiedzi na ów memoriał cyfrowo udowodniła, że koszty budowy, wykonywanych dotychczas przez ministerjum robót publicznych, wcale nie są niższe od kosztów budowy wykonywanych przez budowniczych prywatnych.

Zarzut ministra Moraczewskiego, że dotychczas w Polsce buduje się drogo był słuszny; lecz na to składa się kilka przyczyn. Przy stosunkowo słabym ruchu budowlanym nie można stosować budownictwa seryjnego, następnie do dziś spółdzielnie budowlane budowały przeważnie mieszkania większe dla inteligencji zawodowej, która miała swoje specjalne wymagania, wobec czego trudno było stosować zasadę seryjności.

Lecz jeszcze jeden bardzo ważny moment odgrywa dotychczas rolę przy budownictwie spółdzielczym, który nietylko podraża koszty budowy, lecz często naraża członków spółdzielni budowlanych na straty.

Jak wiadomo, budownictwo spółdzielcze ma prawo korzystać z wysokich kredytów państwowych nisko oprocentowanych, przyznawanych przez komitety rozbudowy, istniejących przy zarządach miejskich. Otóż już nieraz w terenie budowlanym bywały momenty, kiedy ruch budowlany się kurczył, bo zostały naraz wstrzymane kredyty państwowe z braku odpowiednich funduszy.

Nie wiemy, z jakich to się dzieje powodów. Mogą być one dwojakie. Po pierwsze, niektóre spółdzielnie były na tyle lekkomyślne, że przystępowały do robót budowlanych, nie zapewniając sobie odpowiednich kredytów, lub też czynniki miarodajne przy-

Stosunki handlowe z zagranicą

Firma francuska poszukuje w Polsce przedstawiciela na akumulatory i prostowniki do radjo.

Pewna firma w Rio de Janeiro (Brazylja) pragnie eksportować do Polski następujące artykuły: kawa, kakao, ryż, herba matte, wosk „Carnauba” orzechy „Babassu”, tytoń oraz skóry egzotyczne, skórkę weży i skóry barania. Zainteresowanym udzieli Izba Handlowa Polsko-Amerykańska, Warszawa, ul. Hortensja 6, szczegółowych informacji za zwrotem kosztów korespondencji w wysokości zł 1 w znaczkach pocztowych.

Firma polska w Nowym Yorku pragnie importować z Polski parafinę, cynk, len, siemię lniane, grzyby, pierze i puch. Firma ta pragnie również pośredniczyć w nawiązaniu stosunków handlowych firm polskich z amerykańskimi.

Firma, utrzymująca stosunki handlowe z Rumunją (eksportowe i importowe) oraz posiadająca w Rumunji swych przedstawicieli zechciała się zgłosić do Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

W czasie od 2 do 16 kwietnia 1930 r. odbędą się Międzynarodowe Targi w Brukseli. Targi te odzwierciedlają postęp przemysłu belgijskiego, przedstawiając ważne nowości techniczne belgijskie. Ogół uczestników wśród 2 950 w r. 1929. Liczba państw obcych, reprezentowanych na tych targach wyniosła ostatnio 28. W roku 1928 Belgja importowała towarów ponad 38 mil. tonn, z czego 33 mil. pól-fabrykatów i fabrykatów.

Firmom nienależącym do okręgu Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu udziela się informacyj po uiszczeniu opłaty manipulacyjnej w wysokości zł 3.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Zebranie kupiectwa samochodowego. W dniu 4 marca r. b. o godz. 8 wiecz. odbędzie się na sali „Domu Kupiectwa Polskiego” w Poznaniu, ul. Zwierzyniecka 12. Zebranie kupiectwa handlującego samochodami oraz pneumatykami. Na porządku obrad: sprawozdanie z obrad Rady Zrzeszeń Kupców i Przemysłowców Samochodowych, — sprawa wprowadzenia w życie konwencji sprzedaży pneumatyków, — udziału w Międzynarodowej Wystawie Samochodowej i sprawy bieżące.

(k) Obrady Synykatu Przemysłowców Naftowych. Od 25 b. m. toczą się we Lwowie obrady Syndykatu Przemysłowców Naftowych, które ze względu na obszerny materiał przygotowany do obrad tego

znają większe kredyty niż mają lub będą miały do dyspozycji środków finansowych. Ten drugi właśnie powód jest przeważnie przyczyną wstrzymywania robót budowlanych, co potem przyczynia się do strat materialnych członków spółdzielni. Wstrzymanie ruchu budowlanego na danej budowl powoduje, że dom, który miał być wykończony w ciągu lat dwóch, następnie buduje się przez lat trzy i więcej. Spółdzielcy muszą płacić procenty od już wypożyczonych kapitałów, co podraża koszty budowy. Z powodu wzrostu drożyzny następnie wzrastają koszty budowy i kalkulacje zrobione przy rozpoczęciu budowl trącą raczej bytu, co znów podraża pierwotne koszty.

Również wydatki administracyjne przy dłuższym okresie budowania są większe, gdyż są one stałe i zależne od czasu trwania budowy. W końcu trzeba nadmienić, że podrażenie kosztów budowy powoduje u niektórych słabszych finansowo spółdzielców, którzy z tego powodu są zmuszeni do większych nakładów na dokończenie danych domów, przekraczających pierwotny kosztorys, do wycofania się wogóle z tej imprezy przez sprzedaż swego udziału najczęściej ze stratą i utratą nadziei otrzymania własnego mieszkania, a conajmniej bez żadnego zysku.

Socjaliści — spółdzielcy chcieli przy budowlach spółdzielczych przeprowadzić zasadę, że członkowie tychże nie są właścicielami mieszkań, a tylko ich użytkownikami; w takim razie straty te byłyby jeszcze większe.

W roku bieżącym naprzykład kredytów na nowe budowie udzielono bardzo mało. Przeważnie zresztą tegoroczne kredyty budowlane przeznaczone zostały na dokończanie budowl, rozpoczętych w roku ubiegłym, państwowych i prywatnych.

Te rzeczy powinny być na przyszłość lepiej kalkulowane i rozdzielane, aby przerw w ruchu budowlanym nie było. Przeciż do dobrego rozdziału przyznawanych każdorocznie kredytów na poszczególne miasta wystarczy dokładna znajomość czterech działów arytmetycznych.

czterdziestego z kolei zebrania, potrują prawdopodobnie jeszcze dni kilka. Tematem narad są w szczególności zagadnienia ropne w związku z obniżeniem się produkcji ropy i rozdziałem wolnych ilości tego surowca pomiędzy poszczególne rafinerie syndykatom. Poza tym omawiana jest kwestja związana z problemem małych rafinerij pozasyndykatowych, wreszcie szereg spraw bieżących. W pierwszych dniach posiedzeń omawiano sprawy kontyngentów, hurtowej sprzedaży produktów naftowych w kraju, a w związku z obecną sytuacją gospodarczą również sprawę detalicznej sprzedaży benzyny, olejów smarowych, jakoteż sprawy kredytowe. Również omawiane być mają w czasie obecnych obrad zagadnienia eksportowe.

(k) Linja śródziemnomorska. Jak wiadomo „Żegluga Polska” posyła co miesiąc statek do Północnej Afryki — do Casablanc (Marok) i Cranu (Algier.) Ponieważ jednak nasze kupiectwo tych rynków nie zna, możliwości bezpośredniej dostawy polskich towarów do tych bogatych i nieuprzysłownych krajów nie są wyczerpane. Na wniosek Instytutu Eksportowego „Żegluga Polska” udziela bezpłatnego przejazdu na swoich statkach towarowych przedstawicielom poważnych organizacyj eksportowych, które mają realne zainteresowanie w nawiązaniu stosunków handlowych z temi krajami.

(k) Nowe źródło kredytu dla naszego przemysłu i handlu. Z uwagi na ciężkie położenie i ciasnotę finansową, postanowił Centralny Związek dla przemysłu, górnictwa, handlu i finansów, uruchomić oddawna nieczynny „towarzystwo kredytowe przemysłu polskiego”. Towarzystwo to musiało w swoim czasie zawieść swe czynności z powodu odmowy ministerjum skarbu, do którego zwrócono się z prośbą poręczenia emisji listów zastawnych. Obecnie okazało się, że listy zastawne towarzystwa kredytowego znajdują łatwo nabywców i Lewiatan przystąpił do pertraktacyj z ministerjum, których pozytywnego zakończenia oczekuje się w najbliższym czasie. (j)

(k) Komunikacja lotnicza Gdańsk — Stambul. Między Polską a Rumunją zawartą została ostatnio konwencja lotnicza, na podstawie której latem r. b. uruchomiona zostanie nowa linja „Lotu”: Warszawa — Bukareszt, z połączeniem z już istniejącymi linjami Warszawa — Gdańsk i Bukareszt — Stambul. Czas lotu z wybrzeża Bałtyku aż nad Bosfor wyniesie ogółem 14 godzin. Komunikację utrzymać będą 20-sto osobowe Fokkery trzymotorowe. (j)

(k) Ruch portowy w Gdyni. Ruch portowy w Gdyni wykazuje stały rozwój, obroty bowiem wzrosły z 896.000 tonn w 1927 r. do 1.957.000 tonn w 1928 r. i 2.822.000 tonn w 1929 r. W styczniu rb obroty osiągnęły sumę 314.000 tonn wobec przeciętnej miesięcznej z 1929 r. 235.000 tonn w tem w przywozie — 33.000 tonn wobec przeciętnej z 1929 r. 27.000 tonn oraz w wywozie — 281.000 tonn wobec przeciętnej z roku ubiegłego 280.000 tonn. O rozwoju urządzeń portowych w Gdyni świadczy fakt, że gdy przeciętne dzienne w 1927 r. ładowano 2.437 tonn, w roku 1928 już 4.842 tonny, to w r. 1929 już 6.843 tonny. Wzrasta również z roku na rok, w związku z uruchomieniem nowych linii, ilość wyjeżdżających pasażerów, a mianowicie z 1.514 osób w roku 1927 wzrosła ona do 3.062 w roku 1928 i 5.683 w roku 1929.

Z ZAGRANICY

(z) Austrjacko-niemieckie porozumienie handlowe. Tygodnik „Die Börse” donosi, że osiągnięte zostało pomiędzy rządami austrjackim i niemieckim zasadnicze porozumienie handlowe w następujących kwestiach spornych: W sprawie eksportu drzewa tartego Niemcy wyraziły gotowość uczynienia Austrii dwóch koncesyj: 1) zniżone mają być cla od drzewa tartego z jednej marki na 85 fenigów za centnar metryczny, 2) Niemcy mają przyznać tartakom austrjackim, leżącym na pograniczu, roczny kontyngent, który — według doniesień „Neue Freie Presse” — wyniesie 2.500 wagonów rocznie. W sprawie eksportu produktów rolnych, kraje alpejskie otrzymają udogodnienia celne dla bydła opasowego i rozplodowego. Ponadto będą ustalone dla całej Austrii cla traktatowe od wołów i koni. W obrocie granicznym przynane będą poza tem specjalne ułatwienia dla austrjackiego eksportu mięsa, mleka i sera. — Co się tyczy eksportu przemysłowego, Niemcy zgodziły się zasadniczo na dopuszczenie t. zw. biernego obrotu uszlachetniającego w przemyśle tekstylnym i konfekcyjnym. Po zasadniczym uregulowaniu najważniejszych spraw spornych pozostaje jeszcze szereg kwestyj szczegółowych, które będą przedmiotem rokowań handlowych. Austrija domaga się podwyższenia cel austrjackich od towarów pończoskowych, od obuwia, od motorów elektrycznych, kos, sierpów i od niektórych produktów chemicznych.

(z) Sprzedaż White Star Line. Angielski koncern okrętowy Royal Mail zamierza sprzedać w najbliższych dniach swą największą linję transatlantycką: White Star Line. Jak donoszą z Nowego Jorku, linję tę nabywa australijsko-amerykańskie towarzystwo Peninsular and Oriental Steam Nav. Co. Transakcja ma być dokonana w ciągu najbliższego tygodnia; jako cenę kupna wymienia prasa nowojorska 5 milionów funtów szterlingów. (j)

(z) Światowa konsumcja cukru. Statystyk Lamborn w New Yorku szacuje tegoroczną wszechświatową konsumcję cukru na 27.837.000 tonn wobec 26.967.000 tonn w r. ub. a światową produkcję tylko na 27.252.000 tonn wobec 28.058.000 tonn w kampanji 1928-29. Z tego bardzo optymistycznego (dla konsumcji) szacowania wynikałoby, że niedobór produkcji w kampanji 1929-30 wyniesie 585.000 tonn.

Premjowanie dolarówki

Dnia 1 bm. odbyło się ciągnięcie 5 proc. premjowej pożyczki dolarowej serji II-giej w min. skarbu przy ul. Rymarskiej 3/5. Wylosowano następujące numery:

dol. 40.000 — 595.202.
dol. 8.000 — 555.320;
dol. 3.000 — 451.741 668.680 826.371;
dol. 1.000 — 601.167 486.097 758.914 639.701 316.845;
dol. 500 — 144.185 639.409 316.665 681.360 020.159 486.481 995.230 445.969 934.497 184.031;

Po dolarów 100 wygrały numery: 375.445 134.450 698.391 585.730 794.078 224.965 891.219 067.124 131.675 041.507 868.968 418.213 274.849 147.458 674.754 250.747 632.059 780.274 116.924 063.884 016.296 774.995 750.717 045.989 125.587 875.152 457.556 464.928 586.916 557.493 856.870 563.925 566.802 920.988 939.047 033.059 814.411 591.028 987.806 487.708 403.257 599.008 819.218 833.104 315.600 641.823 291.077 516.209 369.729 772.926 580.444 649.863 544.473 654.373 953.015 012.090 165.895 082.897 146.253 098.360 939.816 092.924 673.320 765.375 500.754 257.583 646.117 532.978 169.790 516.997 005.715 885.889 922.038 768.525 224.699 194.088 605.319 380.696 836.160 989.458.

KINO STYLOWE

Kino dźwiękowe
codziennie 100% film dźwiękowy
„Statek Komedjantów”
Od dziś ceny normalne
(nie podwyższone). Kw 166
Bilety ulgowe ważne.
Początek seansów 4,30, 7,00 9,15

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Przeciw niszczyielskim popedom

Przechadzki po dawnych terenach P. W. K. — Niewłaściwe zachowanie się młodzieży — Gonitwy i zabawy na trawnikach oraz w pawilonach

Rojne od tłumów ongiś tereny wystawowe tchną dziś całkowitą ciszą. Jedyne w dawniejszym pawilonie reprezentacyjnym jeszcze widać prace. Co dzień rano zajeżdżają wozy, do których wchodzi się najprzeróżniejsze sprzęty jak: ławki, stoły, krzeselka itd. Ponadto tutaj odbywały się i dotąd jeszcze się odbywają licytacje. Następny pawilon t. zw. papierniczy jest ciemny i ponury. Ostatnio ożywił się on dzięki wystawie drobiu i zwierząt futerkowych.

U wejścia od strony głównego dworca kolejowego pełni jeszcze swe obowiązki jak za „pewukowych“ czasów udekorowany zielonymi lampami portjer. Ma on instrukcje by niepowołanych nie wpuszczać na tereny. Za to wejście od strony dworca zachodniego jest już zupełnie wolne. Nic też dziwnego, że walała się tam wielu ludzi. W tem miejscu ruch jest dość ożywiony i z innych względów. Obecnie pracuje obok gmachów dyrekcji P. W. K. biuro przysług Międzynarodowej Wystawy Turystyczno-Komunikacyjnej. Następne już połączenie świeca pustką.

Na tereny zachodnie nikomu chyba nie będzie się chciało iść, by zobaczyć co się tam dzieje. Wszystkie pawilony przeważnie są szczelnie pozamykane, chociaż do niektórych można również łatwo się zakraść. Korzysta z tego oczywiście w pierwszym rzędzie młodzież, która, szczególnie w godzinach popołudniowych, tłumnie się w nich gromadzi i wyprawia najprzeróżniejsze harce. Niewłaściwe zachowanie się tej młodzieży o tyle jest szkodliwe, że w trakcie zabawy używa się okien i wnęk do skrytek. Oczywiście, że tego rodzaju zabawa w

pro wizorycznie budowanych pawilonach przynosi w rezultacie duże szkody. Mianowicie wylamuje się ramy, niszczy się okropnie schody itd. Nie znajdzie się już dziś pawilonu, któryby choć w części przypominał dawniejszy estetyczny wygląd. Ściany od góry do dołu poodrapywane, zniszczone itd. Oczywiście, że dużo szkód zrobiły też deszcze i silne wiatry.

Najgorsze jest to, że zabawy młodokosów przenoszą się na trawniki i miejsca dawniej pielęgnowane przez stróżów. Tutaj szkody są bardzo wielkie. I rzecz znamienna, że wszystkimu spokojnie przyglądają się starsi. N. p. w Parku Wilsona, o którym już żeśmy w swoim czasie pisali, dzieją się rzeczy poprostu nieprawdopodobne. Tuż przy wejściu od ul. Marszałka Focha znajduje się ślizgawka. Gdy woda na stawku pokryje się lodem, gromadzą się tam tłumy dzieci z całej dzielnicy łazarskiej, hałasując okropnie. Stawek był otoczony trawnikiem. Dziś niema prawie po nim znaku. Tak samo dzieje się obok palmiarni itd. Ponadto chłopcy niszczą krzewy, drzewa, wyrwijają kamienie, rzucając niemi do pobliskich domów. Pomimo stróża, który ma obowiązek dbać o porządek w parku, zabawy takie dzieją się nadal. Pod adresem starszych należałoby zrobić uwagę, dlaczego nie strofują młodzieży.

Miejsce, dzielące dawniejszy „pałac rządowy“ od „pałacu sztuki“ odgróżono. Jak wiadomo, te dwa gmachy będą oddane do użytku uniwersytetu poznańskiego. Obecnie rozpoczęto już renowację wewnątrz pałacu rządowego. Prace kanalizacyjne są w pełnym toku. (tr.)

KALENDARZYK

Poniedziałek, 3 marca 1930.
Słońce: wschód 6,36; — zachód 17,34; —
długość dnia 10 godz 58 min.
Księżyc: wschód 7,44; — zachód 20,57; —
po nowiu.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn.:
Poniedziałek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska minus 3 st. C. Pochmurno. Wiatr południowy. — Ciśnienie atmosferyczne wysokie 765 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 9 st. Cels., najniższa minus 3 st. Cels.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: wczoraj plus 0,42 m; dziś plus 0,41 m.
Kal. rz.-kat.: Kunegunda; jutro Kazimierz
Kal. słow.: Sławomila; jutro Kazimierz.

Zebrania

Jutro o 20 Tow. Przemysłowe „Jedność“ u p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Z Stow. Oficerów przen. w stan spoczynku.** Dnia 4 bm. jako w dniu Patrona Stow odbędzie się o godz. 10 msza św. w kościele garnizonowym przy placu Działowym, na którą członków i sympatyków zaprasza Zarząd.

OSOBISTE

— **Ślub.** W dniu wczorajszym w kościele Bożego Ciała pobłogosławił ks. prał. Rankowski związek małżeński między p. Marią Schulzówną i p. dr. Stanisławem Bernattem, członkiem naszej redakcji.

Towarzysze pracy p. dr. Bernatta składają nowożeńcom serdeczne życzenia.

— **Uroczyste zebranie z okazji wręczenia dyplomu członka honorowego prof. dr. Eugenjuszowi Piaseckiemu** i celem uczczenia 30-letniej pracy Jubilat na polu wychowania fizycznego urządza gniazdo Śródmieście w środę o godzinie 20,30 w salce posiedzeń przy ul. św. Marcina 65. Porządek zebrania jest następujący: 1. Zagajenie, śpiew. 2. Odczytanie protokołu. 3. Przyjęcie nowych członków. 4. Akt wręczenia dyplomu członka honorowego prof. dr. Eugenjuszowi Piaseckiemu. 5. Śpiew.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Ze Stow. Pań Mił. św. Wincentego a Paulo par. św. Wojciecha.** W czwartek dnia 6 bm. o godzinie 9,30 odbędzie się półroczne zebranie Stow. według następującego programu: O godz. 9 rano msza św. w kościele św. Wojciecha i wspólna komunia św., o 9,30 wspólne śniadanie na salce parafjalnej i zebranie półroczne, na którym wygłosi ks. dyrektor Wołkowski bardzo interesujący referat.

— **Z Koła poznańskiego Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej.** Walne zebranie odbędzie się w środę 5 bm. o godz. 19,30 w sali Księgarni św. Wojciecha przy Al. Marcinkowskiego 22. Na początku zebrania wygłosi ks. Galdyński wykład na temat: „Czy kryzys prohibicji w Ameryce?“ Wykład ten przyjęty był na ostatnim zebraniu nauczycieli abstynentów z uznaniem i wywołał ożywioną dyskusję. Ponadto będzie sprawozdanie z działalności Poradni przeciwalkoholowej oraz o akcji w obronie ustawy przeciwalkoholowej.

— **Z Stow. Rodzina Wojskowa, Koło Poznań.** Zebranie miesięczne odbędzie się w środę dnia 5 bm. o godzinie 17 w bibliotece Komendy Placu, pl. Wolności nr. 16. Odczyt p. dr. Kucharskiej p. t. „Hygiena i odżywianie dziecka“.

— **Z Wkp. Stow. Myśliwskiego.** Najbliższe zebranie miesięczne odbędzie się w środę, dnia 5 bm. o godzinie 20 na sali p. Kowalskiego, Piwnica Ratuszowa. Na porządku dziennym wiele ważnych spraw.

— **Z Sodalecji Marjańskiej Urzędników.** Miesięczne zebranie odbędzie się we wtorek, dnia 4 bm. o godz. 19 w salce Marianum — klasztor OO. Jezuitów, ulica Szewska 16. O liczne przybycie tak członków jak i wszystkich kolegów uprasza Zarząd.

— **Ze Zw. Urzędników Kas Komunalnych i Komunalnych Kas Oszczędności** Województw Poznańskiego i Pomorskiego. Zjazd odbędzie się w Poznaniu w sali Ratusza Poznańskiego, Stary Rynek, w dniu 8 bm o godz. 13. Na porządku obrad znajdują się m. in. bardzo aktualne wykłady: 1) Udział Kas Oszczędności w akcji budowy mieszkań; 2) Gospodarka komunalna na tle podatkowości.

ZYCIE SOKOLE

— **Żeńskie gniazdo „Sokół“ Poznań XVI Jeżyce.** Ze względu na przypadający wtorek zapustny, odbędzie się zebranie plenarne w czwartek o godz. 20 w sali Amarantowej przy ul. Słowackiego 24.

— **„Sokół“ Poznań - Śródka** prosi wszystkich o przybycie we wtorek na „podkoziółkę“, który się odbędzie w salach parterowych Domu Katolickiego na Śródce. Wstęp bardzo przystępny. Dojazd tramwajem linja 2. Gospodarzem zabawy jest Sokół Poznań 8.

Przy zepsutym żołądku, zaburzeniach trawienia, niesmaku w ustach, bólu w skroniach, gorączce, zaparciu stołka, wymiotach lub rozwolnieniu, już jedna szklanka naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** działa pewnie, szybko i dodatnio. Poważni lekarze specjaliści chorób żołądka stwierdzają, że przy przeładowaniu narządów trawienia przez jedzenie lub picie wody **Franciszka Józefa** jest prawdziwym dobrodziejstwem dla chorych. Zadać w aptekach i drogerjach.
nw 9189

Stowarzyszenie Młodzieży Obywatelskiej Poznań - Śródmieście, urządza we wtorek, dnia 4 marca r. b.

Wieczorek taneczny

na zakończenie karnawału, w sali posiadłości Domu Rzemieślniczego przy ulicy **Franciszka Ratajczaka**, na który ma zaszczyt zaprosić wszystkich życzliwych i sympatyków Stowarzyszenia.

Zarząd.

Początek o godz. 19. Wstęp za zaproszeniami, które jeszcze otrzymać można w ognisku Stowarzyszenia przy Al. Marcinkowskiego 26. II. dom ogrodowy 2. piętro — w godz. od 20 do 22. zw 219612

WYKŁADY

— **Z Tow. Prawniczego i Ekonomicznego.** W środę, dnia 5 bm. o godzinie 8,45 wieczorem wygłosi w Towarzystwie Prawniczym i Ekonomicznym w Poznaniu w sali 22 „Collegium Minus“ p. prezes dr. Feliks Rosner wykład na temat: „Uwagi nasuwające się przy praktycznym stosowaniu polskiej procedury karnej“.

— **Drugi wodne w Czechosłowacji.** — Na powyższy temat wygłosił odczyt w piątek w auli W. S. H. konsul Republiki Czesko-słowackiej inż. Zdenko Matousek. Prelegent na wstępie zaznaczył, że będzie mówił specjalnie do członków koła naukowego czeskosłowackiego w języku czeskim w tym celu, ażeby mogli zaznajomić się z płynnością i fonetyką języka czeskiego. Posługując się mapą państwa czeskosłowackiego prelegent kolejno omówił znaczenie większych rzek, jezior itd. Odczyt zrozumiełi prawie wszyscy obecni. Prelegenta nagrodzono hucznie oklaskami. (tr.)

WIECZORY, KONCERTY

— **Polski Zw. Stow. Mandolinistów** urządza w dniu 9 bm. o godz. 20 w auli Uniwersytetu Poznańskiego koncert orkiestr mandolinowych. Udział biorą kluby mandolinistów „Mozart“, „Sempre Vivo“, „Chopin“ i Zw. Zaw. Drukarzy z Poznania, „Lira“ z Kościana oraz solista p. L. Sawicki; przy fortepianie p. profesor Sauer. Program koncertu składa się z utworów najwybitniejszych kompozytorów. W ostatnim punkcie programu wspólny występ przeszło 100 osób pod batutą dyrygenta związkowego p. T. O. Krolla. Przedsprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kursy języka francuskiego.** Po zabawach karnawałowych należy pomyśleć o nauce i pracy umysłowej. W czasie Wielkiego Postu najlepszą i najpożyteczniejszą rozrywką duchową będzie słuchanie konferencji Kursów Wyższych Języka Francuskiego o literaturze i kulturze francuskiej. Jak wiadomo, styka się na tych konferencjach elita intelektualna miasta Poznania. Program wykładów jest następujący: w środę, 5 bm. o godz. 19 wygłosi odczyt p. prof. Mathieu p. t. „La France sous Louis XV“; w piątek, 7 bm. o godz. 18 prof. Langlade: „La litterature d'aujourd'hui“ a o godz. 19 prof. Morawski: „A propos du romantisme“. Nowe wpisy (ważne do końca roku szkolnego) przyjmuje się w sekretariacie ul. Sew. Mielżyńskiego 26-27 od godz. 17-19.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Konkurs na aptekę.** W nr. 8 z dn. 22 ub mies. Poznańskiego Dziennika Wojewódzkiego jest ogłoszony konkurs na nową aptekę w Orchowie. pow. Mogiła. Termin zgłoszeń upływa dnia 22 bm.

— **Zniesienie gmin.** Rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 ub. mies. zniesiono gminy: Starą Juńczę w pow. chojnickim i przydzielono do gminy Gotel; Bielewko w pow. kościańskim i przydzielono do Bielewa; Darnoszewo w pow. gnieźnieńskim i przydzielono do Kiszkowa; Górczki Zabie w pow. rawickim i przydzielono do Górczek Wielkich; Lopiennice w powiecie wągrowieckim i przydzielono do Lopienna.

— **Licytacja psów.** W środę, dnia 5 bm o godz. 10 odbędzie się na dziedzińcu taboru miejskiego przy Woźnicy i publiczna licytacja i to małego dobermana, wilka i trzech zwykłych psów.

— **Pokaz gazowy.** Dnia 5 bm o godzinie 17 odbędzie się pokaz gazowy w Poradni Gazowni Miejskiej przy ulicy Grobla 15.

Manila

stołeczne miasto
Filipin.

Pożyteczna organizacja

Katolickie Towarzystwo Ochrony Kobiet

W sali biblioteki Uniwersyteckiej odbyło się walne zebranie Kat. Tow. Ochrony Kobiet, mającego na celu prócz moralnej i materialnej opieki nad młodemi dziewczętami, również walkę z wszelkimi przejawami demoralizacji. Zebranie zagaiła prezeska p. starościana K. Kłosowa, poczem dalsze przewodnictwo oddano w ręce p. Rozmiarkowej, a sekretarowała p. Kamińska. Obszerne sprawozdanie wygłosiła p. Kłosowa. Oto pewne fragmenty z jej ciekawego referatu.

Organizacja ma charakter społeczno-charytatywny. Dla młodych kobiet idących samotnie przez życie, stworzono straż na dworcu kolejowym, która udziela rad, przestroż, wskazówki i pomocy ubogim dziewczętom. Do misji dworcowej należy 92 pań, które czuwają nad bezpieczeństwem kobiety. Panie te są w kontakcie z policją dworcową, władzami kolejowymi itd. Ze placówka ta jest b. potrzebną, dowodem tego fakt, iż wyrywano wprost kilkanaście dziewcząt z rąk mężczyzn, którzy chcieli je uwieść. Różne podejrzane osoby oddano w ręce policji. Z działalności misji skorzystało 28.542 osób, którym udzielono informacje, skierowano do biur pośrednictwa pracy, wykupiono 373 biletów kolejowych i zaopiekowano się emigrantami, reemigrantami, robotnikami i dziećmi.

Jednym z ogniw pracy Misji Dworcowej jest schronisko w domu wia-

snym przy ul. M. Focha 21. W schronisku tem nocowało w roku sprawozdawczym 3.111 osób, w tem 2.103 bezpłatnie. Porcji żywienia wydano 1.721 osobom, w czem 3.600 porcji bezpłatnych. Poza tem przy schronisku istnieje społeczne biuro pośrednictwa pracy, które dało zatrudnienie 1.097 kobietom. Szczególną opiekę rozłożono nad dziewczętami w okresie P. W. K.

Drugi dział pracy to znana już „gościna“, w której znajduje się internat dla kształcących się panienek i kilka pokoi dla przyjezdnych pań. Towarzystwo ma zamiar zamienić internat na pensjonat dla młodych kobiet zawodowo pracujących. W pokojach dla przyjezdnych pań nocowało w roku sprawozdawczym — 1.329 osób przez 3.673 noce; w tej liczbie udzielono 229 noclegów bezpłatnych, a 428 płacono połowę ceny noclegów. Poza tem istnieje na prowincji cały szereg filij, które również pracują z wielkim poświęceniem i pozytywnym wynikiem. Następnie ciekawy referat wygłosiła p. Janowska z Warszawy, delegatka Pol. Komitetu walki z handlem kobietami i dziećmi. Po referacie wywiązała się b. ożywiona dyskusja. Wreszcie p. Osmialkowska z Warszawy mówiła o stworzeniu jednego ogólnego związku, któryby obejmował wszelkie placówki. Po referatach sprawozdawczych udzielono na wniosek komisji rewizyjnej w osobach ks. kan. Jęsieka i Biegańskiej pokwitowania. W końcu dokonano uzupełniającego wyboru zarządu. (z)

PODZIĘKOWANIA

Podziękowanie. Za łaskawe podarowanie 10 centarów węgla górnośląskich dla Ochronki im. Piusa X w Urbanowie pod Poznaniem składa niniejszym firmie „Rawita” serdeczne podziękowanie Zarząd Ochronki.

KRONIKA MIEJSCOWA

Z Korporacji Przemysłu Elektrotechnicznego. Dnia 24 ub. mies. odbył się egzamin dla uczniów, którzy ukończyli naukę w zawodzie elektroinstalacyjnym. Komisji egzaminacyjnej przewodniczył p. inż. Kazimierz Gaertig. Egzaminatorami elektrotechniki ogólnej byli pp. inż. Buławski, Chempiński i Waligórski, elektromechaniki p. Jagodziński, prądów słabych p. Idaszak, radjotechniki p. Jobczyński, łańcuchem elektromonterem p. Marjan Tomaszewski. Komisja stwierdziła podniesienie się poziomu wiedzy kandydatów, co też przewodził p. inż. Gaertig z uznaniem podkreślił. Ląwnik p. Tomaszewski podniósł w swem przemówieniu konieczność kształcenia się i wezwał swych kolegów do dalszego pogłębiania wiadomości technicznych, celem stworzenia typu nowoczesnego elektrotechnika, idącego z postępem czasu. Egzamin zdali pp. Stanisław Bartkowiak z Poznania, Maksymilian Binczewski z Staroleki, Bernard Chrzczanowski z Poznania, Adam Glonacz z Poznania, Maksymilian Jankowski z Poznania, Stanisław Plich z Psarskiego, Tadeusz Przybylski z Poznania, Czesław Sarbinowski z Poznania, Stefan Wandt z Obrzyka.

Z targu. Dnia 3 b. m. na pl. Sapeleńskim placono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 5,00—5,40 zł; masła mleczarskiego 6,00—6,20 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; mendel jaj 1,70—1,90 zł; litr śmietany 2,00—2,40 zł; litr mleka pełn. 34—36 gr; z mięso: 1 kg. słoniny świeżej 3,00 do 3,20 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,00 zł; wolowiny 2,80 do 4,00 zł; cielęciny 2,60—3,20 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4—4,20 zł; za drób: kura 4—5 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gębiei 2,00 do 3,00 zł; indyk 10,00—16,00 zł; królik 3,00—4,00 zł; ryby: 1 kilogram szczupaka 4,40—5,00 zł; karpia 5,00—5,20 zł; iina 5,00—5,20 zł; karasia 1,60—2,00 zł; leszczka 1,60—2,40 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 0,80—1,50 zł; za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 8—10 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20—40 gr; szpinaku 3,00—3,60 zł; jarmutu 60—80 gr, pietruszki 50—60 gr; sełtera 1,00 zł; brukselki 2,00—2,60 zł; 1 kg. białej kapusty 50—60 gr; modrej i wloskiej kapusty 50—60 gr; 1 kg. kalarepy 40 gr; 1 kalafior 1,00—3,00 zł; 1 kg. melonu 30 gr; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. ziórawin 1,40 zł; za owoce: 1 kg. jabłek 0,80—2,40 zł; 1 kg. chleba 40 gr; 1 kg. śledzi zielonych 0,70—0,80 zł; olej jadalny 2,40—3,00 zł. Sałatka zielona (inspektowa) główka 40 gr. — 1 kg. rabarberu 2,60 zł; pęczek rzodkiewek 50 gr. — Dowozy nieduże; ruch na targu mały. (hu)

Z Wielkopolski
Gniezno. (Z Tow. Właścicieli Nie ruchomości.) W sali Hotelu Europejskiego odbyło się walne roczne zebranie. Zebranie zagał p. Kostencki. Po załatwieniu formalności przystąpiono do wyboru prezydium walnego zebrania: jako przewodniczącego powołano przez akklamację p. dr. Urbańskiego, do pióra p. Cieślńskiego. Do nowego zarządu zostali wybrani pp. Kostencki, Konieczny, Wójciak, Perlikiewicz, Specjał, dr. Działot, dr. Piotrowicz, Jaworski, Głownikowski, J. Jagodziński i Kowalski; komisję rewizyjną tworzą pp.: Królewczyk, Lebiecki i Cieśl wicz. (br.)

Granowo. (Teatr.) Tow. Siewu „Halka” wystąpiło na salce parafialnej z przedstawieniem amatorskim, połączonym z występami chóru męskiego. Wy stawiono sztukę p. t. „Wigilia św. Andrzeja”, następnie wykonano „Wesele siewradzkie” K. Prosnaka.

Leszno. (Koncert.) W auli tutejszego gimnazjum męskiego odbył się koncert chóru i orkiestry gimnazjalnej pod batutą p. Lubierskiego. M. in. dano „Milde” Moniuszki. Partję solową mieli śpiewać artyści z Poznania, którzy nie przy byli a przysiali tylko zastępców. — Poza tem koncert udał się wyśmienicie.

(Bezrobocie.) Bezrobocie w naszym mieście wzrasta. Liczba bezrobotnych sięga do 500, a z tych zaledwie 150 pobiera zapomogę z funduszu bezrobocia. Magistrat wszczął kroki, celem zebrania znaczniejszych fundusów na cele bezrobotnych.

(10-lecie Tow. Kupców.) Bardzo uroczyście obchodzili Tow. Kupców swe dziesięciolecie. Przedpo. odbyło się uroczyste nabożeństwo, po południu uroczyste posiedzenie z udziałem władz i delegatów innych towarzystw a także i wsi. Wieczorem odbył się bal, który bezsprzecznie należał do najlepszych tegorocznego karnawału. (s.)

Miejska Górka. (L. O. P. P.) Na salce p. St. Górszkiego odbyło się nadzwyczajne zebranie członków miejscowego koła; zebraniu przewodniczył prezes p. dyr. J. Drzewiecki. Zadaniem zebrania była dalsza reorganizacja i utworzenie drugiego koła w miejscu. Uczestnicy zebrania usłysieli piękny wykład o potrzebach i zadaniach lotnictwa. Przedstawiciel starostwa przedstawił projekt podziału koła. Uzasadnienie projektu nie przemówiło jednak do przekonania zebranych, nie widziano zupełnie potrzeby takiego podziału, to też go nie uchwalono. (ew.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Wypadek z samochodem. 2 bm. o godz. 1,40 najechał samochód P Z 10 383 na powózkę parokonną p. Hoffmayer Pauliny z Swarzędza, przyczem znajdujący się w powoźce administrator majątności Auringer Kurt odniósł lekkie okaleczenia. Powózka została znacznie uszkodzona. (z)

Zwłoki niemowlęcia znaleziono w bramie domu ul. Wrocławska 26-27. — Dziecko, mieszciny chłopiec, zawinięte było w czarne szmaty. (z)

W Zęgrzu najechny został przez samochód 5-letni Kropacz Edmund. Samochodem kierował Ludwik Deikler z Jarocina. Dziecko odniosło złamanie ramienia; p. Deikler odstawił je do szpitala św. Józefa. (z)

Zbrodnica zasadka na samochody. W sobotę wieczorem na szosie między Kórnikami a Gądkami posterunkowy przeskodę w czasie obchodu najechał na niedocięte samochody, przelożonego przez szerokość szosy. W chwili, gdy po wazył się do przeskodę, zauważył dwóch osobników uciekających do lasu, za którymi strzelił dwukrotnie z ka-

rabinu. Wszczęte poszukiwania nie dały wyniku. Należy zauważyć, że w tem samym miejscu było już kilka podobnych wypadków a mianowicie przeciągania drutu w poprzek szosy. (k)

Zagadkowa śmierć. W Rawiczu w dniu 2 bm. znaleziono zwłoki Leokadii Józwiakowej w składzie fryzjerskim, będącym własnością jej męża. Jest przypuszczenie, że zmarła zażyła trucizny. (k)

Przez samochód ciężarowy L. D. 82 076 zabita została Antonina Czapikowa z Czarnotek w pow. śremskim. W dochodzeniach okazało się, że w danym wypadku zawiąła wskutek własnej nieostrożności tragicznie zmarła, gdyż usiłowała przebiec przed samochodem. — Śmierć nastąpiła natychmiast. Zwłoki odesłano do Zakładu Serca Jezusowego w Środzie a kierowcę samochodu Władysława Lisiaaka aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego w Śremskim. (k)

Pożar w warsztacie rzeźnickim. — W Jaksicach w pow. inowrocławskim wybuchł pożar w zabudowaniach restauratora Władysława Dorszewskiego. Spalił się dach budynku, w którym mieścił się warsztat rzeźnicki, stajnia, obora i chlew. Straty ocenia się na około 12 tys. złotych. (k)

JARMARKI

Września. Dnia 11 bm. odbędzie się we Wrześni jarmark na bydło i konie.

Ostrzeszów Wlkp. Jarmark na konie i bydło odbędzie się w czwartek, dnia 6 bm., a nie, jak ogłoszono w Dzienniku Wojew. Pozn. 20 bm. Spęd bydła i trzody chlewnej dozwolony bez ograniczeń.

Z WIELKOPOLSKI

Gniezno. (Z Tow. Właścicieli Nie ruchomości.) W sali Hotelu Europejskiego odbyło się walne roczne zebranie. Zebranie zagał p. Kostencki. Po załatwieniu formalności przystąpiono do wyboru prezydium walnego zebrania: jako przewodniczącego powołano przez akklamację p. dr. Urbańskiego, do pióra p. Cieślńskiego. Do nowego zarządu zostali wybrani pp. Kostencki, Konieczny, Wójciak, Perlikiewicz, Specjał, dr. Działot, dr. Piotrowicz, Jaworski, Głownikowski, J. Jagodziński i Kowalski; komisję rewizyjną tworzą pp.: Królewczyk, Lebiecki i Cieśl wicz. (br.)

Granowo. (Teatr.) Tow. Siewu „Halka” wystąpiło na salce parafialnej z przedstawieniem amatorskim, połączonym z występami chóru męskiego. Wy stawiono sztukę p. t. „Wigilia św. Andrzeja”, następnie wykonano „Wesele siewradzkie” K. Prosnaka.

Leszno. (Koncert.) W auli tutejszego gimnazjum męskiego odbył się koncert chóru i orkiestry gimnazjalnej pod batutą p. Lubierskiego. M. in. dano „Milde” Moniuszki. Partję solową mieli śpiewać artyści z Poznania, którzy nie przy byli a przysiali tylko zastępców. — Poza tem koncert udał się wyśmienicie.

(Bezrobocie.) Bezrobocie w naszym mieście wzrasta. Liczba bezrobotnych sięga do 500, a z tych zaledwie 150 pobiera zapomogę z funduszu bezrobocia. Magistrat wszczął kroki, celem zebrania znaczniejszych fundusów na cele bezrobotnych.

(10-lecie Tow. Kupców.) Bardzo uroczyście obchodzili Tow. Kupców swe dziesięciolecie. Przedpo. odbyło się uroczyste nabożeństwo, po południu uroczyste posiedzenie z udziałem władz i delegatów innych towarzystw a także i wsi. Wieczorem odbył się bal, który bezsprzecznie należał do najlepszych tegorocznego karnawału. (s.)

Miejska Górka. (L. O. P. P.) Na salce p. St. Górszkiego odbyło się nadzwyczajne zebranie członków miejscowego koła; zebraniu przewodniczył prezes p. dyr. J. Drzewiecki. Zadaniem zebrania była dalsza reorganizacja i utworzenie drugiego koła w miejscu. Uczestnicy zebrania usłysieli piękny wykład o potrzebach i zadaniach lotnictwa. Przedstawiciel starostwa przedstawił projekt podziału koła. Uzasadnienie projektu nie przemówiło jednak do przekonania zebranych, nie widziano zupełnie potrzeby takiego podziału, to też go nie uchwalono. (ew.)

Ostrów. (Bank Kupiecki.) Dnia 25 lutego odbyło się w lokalu Banku Kupieckiego walne zebranie przy dość licznym udziale członków. Bank Kupiecki Spółdzielczy, którego fundusze rezerwowe wynoszą zł 292 439,97 i który prócz tego posiada własny dom figurujący w bilansie kwotą 52 000 zł, wykazał za rok 1929 dalszy wzrost rachunków. Udziały wzrosły o przeszło 50 proc. na 66 508,94 zł, udzielone pożyczki do 827 817,97 zł, a wkłady o przeszło 200 000 zł na 524 018,09 zł. Z czystego zysku, wynoszącego 12 755,46 zł, uchwalono wydzielić 9 proc. dywidendę od udziałów, resztę na fundusze rezerwowe i inne cele w myśl wniosków zebranych. Sumy obrotowe wynosiły 16 675 602 zł a sumy bilansowe 1 506 066,95 zł.

Szamotuły. (Walka z bezrobociem.) Stworzono tutaj komitet powiatowy dla zwalczania bezrobocia. Dzięki działalności tego komitetu bezrobocie uważać można jako zlikwidowane. Większą część bezrobotnych zatrudnia się przy pracach ziemnych na drogach wzgl. szosach powiatowych. Praca jest akordowa.

Robotnicy pracują i zarabiają dziennie 6 do 7 zł. Miejsce pracy jest oddalone od Szamotuł około 15 klm., wobec czego zatrudnia się tam przeważnie ludzi młodszych którzy mogą dojeżdżać rowerami. Starszych zaś, a tych nie jest wiele, zatrudnia komitet w mieście przy pracach doroznych. Dla reszty, która nie ma narazie odpowiedniego zajęcia, zorganizowano kuchnię, gdzie wydaje się pożywne obiady. W najbliższych dniach nadejdą wagony z kamieniami, a wtedy nawet zabraknie ludzi do pracy. Gdy zaś rozpocznie się praca przy projektowanej szosie z Pamiątkowa do Poznania, to już mowy nie będzie o bezrobociu. (o)

RUCH W TOWARZYSTWACH

Tow. Powstańców i Wojaków Łazarz-Górczyn. Zebranie zapowiedziane na 3 bm. nie odbędzie się, lecz dopiero w poniedziałek, 10 bm. o godz. 19,30 w lokalu Zebrań Kasyno Obywatelskie przy ulicy Marsz. Focha 81.

Wszechstanowy Związek Rycerzy Orła Białego Oddział Wilda. Zebranie odbędzie się dnia 3 bm. o godz. 20 w lokalu p. Grotowskiego, Dolna Wilda 71.

Tow. Przemysłowe „Jedność”. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 4 bm. o godz. 20 w lokalu p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6. Na porządku obrad dalszy wykład o podatku oraz sprawozdanie delegatów o przebiegu zebrania Związku Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych.

Tow. Młodzieży pod wezw. św. Antoniego Poznań-Wilda. W niedzielę, dn 9 marca odbędzie się w sali Jadalni kolejowej przy ul. Roboczej 4 przedstawienie amatorskie p. t. „Genowefa”, dramat w 6 aktach. Początek o godz. 18.

Koło Muzyczno-Sceniczne „Dzwon” urządzi zabawę (podkoziółek) w sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1, we wtorek dnia 4 bm. o godz. 19.

Zw. Inwalidów, Wdów, Sierot i Emerytów Kolejowych. Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się dnia 4 marca o godzinie 4,30.

L. Drużyna Wilków Morskich zawiadomia, że tradycyjny podkoziółek odbędzie się w dniu 4 bm. w salce Restauracji Zamkowej, św. Marcin 40. Początek o godzinie 19. Wstęp tylko za zaproszeniami.

Tow. Przemysłowców Wilda. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, 4 marca o godz. 19 w sali posiedzeń p. Zawadkowej, G. Wilda 75 — W kasie pośmiertnej płatny jest wypadek 50.

Zrzeszenie Emerytów Kolejowych Z. U. K. Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 4 marca o godz. 17 w sali p. Bohnowej, ul. Marsz. Focha 85.

A. Z. S. sekcja lekkoatletyczna urządzi na zakończenie karnawału dnia 4-go marca br. herbatkę z tańcami w sali kasyna ofic. D. O. K. VII (przy pl. Działowym 1). Wstęp tylko za zaproszeniem, które można odebrać w sekretarjacie A. Z. S. (Zamek wartownia) od godz. 16—18. — Początek o godz. 18.

Koło Tow. Rękodzielników. Miesięczne zebranie odbędzie się we wtorek, dnia 4 marca br. o godz. 19 w lokalu członka p. Gaworskiego, Nowy Rynek 4. Na porządku obrad ważne sprawy m. in. wykład p. Kwarca. — W kasie pośmiertnej serja 73—76.

Wolny Cech Obuwiczny. Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek, 4-go marca o godz. 20 w lokalu posiedzeń, ul. Podgórna 13.

Tow. Uczestników Powstania Dzielnic Jezyce. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 4 marca o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Tomikowskiego, ulica Szamarzewskiego 18.

Tow. Powstańców i Wojaków im. gen. J. Hallera Poznań-Jezyce. Plenarne zebranie odbędzie się we wtorek, 4 marca o godz. 20 w lokalu posiedzeń przy ul. Kraszewskiego 16.

Związek Emerytów Państwowych oraz wdów i sierót. Zebranie odbędzie się we wtorek, 4 marca o godz. 18 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska. Uprasza się o liczny udział również i wdów po emerytach, które dostają dodatek mieszkaniowy na rok 1928.

Chór Marjański p. w. M. B. Wspom. Wiernych. W środę, 5 bm. o godz. 19,30 odbędzie się w sali zakładu ks. ks. Salezjanów, ul. Wroniecka 9, zebranie plenarne.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
 Ferdynand Włodzimierz Dalkowski 2 m. 5 d. Joanna Bąkowa z d. Górska, 36 l. Gustaw Freitag, pilnikarz, 55 l. Teresa Ertelówna 6 m 11 d. Jerzy Springer 3 m. 7 d. Marjańska Bajerleinowa z d. Bajerleinówna, wdowa, 57 l. Gabryel Poznański 3/4 godz. Józef Poznański 10 1/2 godz. Marja Walkowska z d. Fiewegerówna, wdowa, 85 l. Stanisław Piotkowiak, rolnik, 67 l. Marja Jarecka z d. Józwiakówna, 57 l. Władysław Wiza, kupiec, 34 l.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego. Dziś „Hrabina Marica”. We wtorek pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Szwanda dudziarz” z pp. Bojar - Przemieniecka, dr. Roesslerówna, Karpackim, Pėrkowiczem, Romanowiczem i Urbanowiczem W 6-tych aktach ostatni gościnny występ Marji Janowskiej - Kopczyńskiej w operze „Ma-

dame Butterfly”, partnerami znakomitej artystki będą pp. Szafranski, Drabik, Maj i Urbanowicz, kapelmistrz dyr. Wojciechowski. W czwartek 6 b. m. „Szwanda dudziarz”

„Halka”, ulubiona opera Moniuszki, ukaże się w niedzielę na przedstawieniu popołudniowym po cenach znizowanych.

Z Teatru Polskiego. Dziś „Kupiec wenecki”. Jutro dawno zapowiadana premiera wybitnego rosyjskiego pisarza Mikołaja Jewreinowa „Teatr wieczystej wojny”, która obudziła wielkie zainteresowanie wśród kulturalnych sfer Poznania. „Teatr wieczystej wojny” jest premierą całej Polski, gdyż teatr poznański gra ją pierwszy. Jewreinow należy do pisarzy światowych; sztuki jego grane były na obu półkulach. W Poznaniu przed laty grana była z wielkim powodzeniem jego sztuka „To co najważniejsze”. Komedję przełożyła na język polski z oryginału p. N. Młodziejowska. Reżyserja w kulturalnych rękach p. Wysockiej. Nowe dekoracje St. Jarockiego.

Z Teatru Nowego. Dziś doskonała komedia p. t. „Dobrze skrojony frak”, ciesząca się dużym powodzeniem na scenie Teatru Nowego. Dużo komicznych sytuacji, szczery, beztroski humor, oraz doskonała gra zespołu, składająca się na całość, wywołująca niemiłknące oklaski i śmiech rozbawionej publiczności. — W czwartek po raz 43 rekordowa sztuka „Rywale”, która zdobyła nienotowaną dotychczas ilość przedstawień. —

W przygotowaniu głośnie amerykańska sztuka p. t. „Artyści”, grana z ogromnym powodzeniem na wszystkich scenach świata.

Bony zniżkowe do Teatru Nowego. Towarzystwa i instytucje, korzystające ze zniżek do Teatru Nowego, proszą się o wcześniejsze zamawianie bonów zniżkowych na miesiąc marzec i kwiecień. Zamówienia przyjmuje kancelarja teatru od godz. 11—13.

ROBERT CASADESUS.

Zapowiedziany występ najgenialniejszego pianisty francuskiego Roberta Casadesusa wywołał największe zainteresowanie wśród muzycznej publiczności naszego miasta. Casadesus, który przed dwoma laty wystąpił po raz pierwszy w Poznaniu, odniósł zwycięstwo na całej linii, a publiczność, która szczerze wypełniła Aulę, przyjmowała artystę po każdym numerze programu frenetycznymi oklaskami. Wszyscy recenzenci z prof. uniwersytetu Dr. Kamińskim na czele, wyrażali się z największym uznaniem dla geniuszu tego młodego a tak wybitnego pianisty. Casadesus należy dziś do największych pianistów świata a Francuzi nazywają go „francuskim Paderewskim”.

Koncert, który odbędzie się we wtorek, dnia 11 marca, wieczorem o godzinie 8 w Auli uniwersyteckiej, organizuje dyr. koncertów Rozmarnowicz.

Bilety są już do nabycia w składzie cygar p. A. Szrejbrońskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. Zw 21 996

Teatr Wielki

DZIŚ — „Hrabina Marica” — operetka Kalmana.
 Wtorek, 4. 3. „Szwanda dudziarz”, opera Weinbergera.
 Środa, 5. 3. „Madame Butterfly”, opera Pucciniego. — Ostatni gośc. występ p. Janowskiej-Kopczyńskiej.
 Czwartek, 6. 3. „Szwanda dudziarz”, opera Weinbergera.
 Piątek, 7. 3. „Polska krew”, operetka Ned-bala.
 Sobota, 8. 3. „Hrabina Marica”, operetka Kalmana.
 Niedziela, 9. 3. popoł. „Halka”, opera Moniuszki.
 Niedziela, 9. 3. wiecz. „Krysia Leśniczan-ka”, operetka J. Jarno.
 Poniedziałek, 10. 3. „Pan Twardowski”, balet Rózyckiego.
 Wtorek, 11. 3. „Krysia Leśniczanka”, ope-retka J. Jarno.
 Początek o godzinie 8 wieczorem.
 Po rozpoczęciu przedstawienia nikt na salę wpuszczony nie będzie.
 Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Polski

DZIŚ — „Kupiec wenecki”.
 Wtorek, 4. 3. „Teatr wieczystej wojny”, ko-medja Jewreinowa. (Premjera.)
 Środa, 5. 3. „Teatr wieczystej wojny”.
 Czwartek, 6. 3. „Teatr wieczystej wojny”.
 Piątek, 7. 3. „Teatr wieczystej wojny”.
 Sobota, 8. 3. „Kupiec wenecki”.
 Niedziela, 9. 3. popoł. „Kopciuszek” (po raz ostatni).
 Niedziela, 9. 3. wiecz. „Teatr wieczystej wojny”.
 Poniedziałek, 10. 3. „Nad polskiem mor-zem”.
 Początek o godzinie 8 wieczorem
 Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Dobrze skrojony frak”.
 Wtorek, 4. 3. „Dobrze skrojony frak”.
 Środa, 5. 3. „Dobrze skrojony frak”.
 Czwartek, 6. 3. „Rywale”.
 Początek o godzinie 8 wieczorem
 Bilety poprzednio do nabycia w skła-dzie cygar p. Zygarkowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

TEATR WIELKOPOLSKI

Macierzy Szkolnej w Gdańsku pod dyr. Bol Brzeskiego „Ogniem i mieczem” sztuka w 5 aktach według powieści H. Sienkiewicza 3 marca — Opalenica

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU

NEOFILOLOGI ZRZESZYLI SIĘ

W Poznaniu powstało Koło miejscowe Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego. Towarzystwo to postanowiło utworzyć pierwszy w lutym roku zeszłego zorganizowany zjazd polskich nauczycieli języków nowożytnych w Warszawie, zaś dnia 14 lutego r. odbyło się w Poznaniu pierwsze posiedzenie konstytucyjne Koła. Przeszło stu nauczycieli szkół powszechnych, zawodowych, średnich i akademickich zebrało się w Uniwersytecie w Collegium Minus. Powitał uczestników profesor Kleczkowski, wzywając wszystkich poznańskich nauczycieli-neofilologów do współpracy na polu nauki, dydaktyki i organizacji języków nowożytnych. Nauczanie neofilologii w szkołach przechodzi dziś kryzys tak u nas jak i zagranicą. Musimy wiedzieć, co się wogóle dzieje, aby iść w parze z narodami kulturalnymi i osiągnąć narzędzie poznania ich dorobku. Wśród młodzieży polskiej, zwłaszcza akademickiej, uderza zastraszający brak znajomości języków nowożytnych, bez których niema mowy o pracy naukowej. Tem wszystkim ma się zająć Towarzystwo Neofilologiczne, którego Koło Okręgowe mamy zorganizować w Poznaniu. Projekt takiego towarzystwa wyłożył się przed dwoma laty w Poznaniu; wiz. Węckowski i dr. K. Świnarska ułożyli statut, ale oddano go w Warszawie, gdzie na jeździe referował rzecz wiz. Węckowski. Członkowie założyciele Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego zredagowali ostatecznie statut i otrzymali od władzy zatwierdzenie. Wiz. Węckowski przeczytał następnie statut, dodając objaśnienia. Prof. Kleczkowski poruszył sprawę składki (10,— za kwartałnik i dodatki 2,— za cele Okręgu). Zesztyt pierwszy „Neofilologa” wyszedł już i zawiera szereg ciekawych rozpraw i artykułów z zakresu mniej czyśto-naukowego, a więcej dydaktycznego, porusza istotne a podstawowe zjawiska w nauce języków nowożytnych i w ich nauczaniu, ze szczególnym uwzględnieniem praktyki szkolnej. Pismo to jest pomyślane jako organ żywej wymiany myśli neofilologicznej w Polsce, przy równoczesnym pilnym obserwowaniu i rejestrowaniu tego, co się dzieje zagranicą. Nauka polega na wymianie myśli, pragnień i postulatów w dziedzinie neofilologii. Prawdziwa reforma powstaje tylko w ciągłej ciężkiej pracy pedagogicznej w szkole.

W żywej dyskusji poruszono sprawę statutu, składki, zarządu, przyszłych zebrań i wykładów. Dr. Piątek z Warszawy wygłosił dnia 14 marca odczyt: „Metody naukowe w dydaktyce języków nowożytnych”, a 15 marca „Walka o język światowy” (zagadnienie polityczno-lingwistyczne). Pierwszy dla neofilologów, drugi dla szerszej publiczności.

Do tymczasowego zarządu wybrano siedmiu członków, do komisji rewizyjnej trzech, do komisji rozjemczej pięciu, razem piętnastu. Są to panowie i panie: Kleczkowski (przewodniczący), Węckowski (zastępca przewodniczącego), Świnarska (sekretarka), Massey, Morawski, Krzyżanowski, Jaworski, Rudnicki, Kryzan, Swat, Berger, Stachowski, Zawicki, Böhm, Serbe.

Składkę uchwalono 12 złotych, a to 10 zł za kwartałnik, 2 zł na potrzeby miejscowe. Od razu zapisało się 76 członków: 37 germanistów, 24 romanistów, 15 anglistów. Nie wątpimy, że nie będzie w Poznańskim i na Pomorzu neofilologa, który nie byłby członkiem Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego i jego Okręgu w Poznaniu. Chodzi o współpracę, o wymianę myśli neofilologicznej i utrwalanie tego w czasopiśmie „Neofilolog” dla dobra nauki i szkoły polskiej! Zapisy przyjmuje sekretarka dr. K. Świnarska (Poznań, Szkoła Dąbrowski, ul. Młyńska, telefon nr. 26-67).

Pisma nadesłane

„Filomata”. L. 12. Treść: Rączy J.: „Od konserwatystów do komunistów i od humanistów do przyrodników.” — Klein K.: „O innym wyznawcy Cecery w literaturze polskiej.” — Golias M.: „Jak uczyć się napamięć?” — Jamrógievicz R.: „Szkice psychologiczne.” — Ładniewska-Blankenheimowa W.: „Znaczenie sztuki klasycznej dla sztuki nowożytnej.” — Własne drogi. — Satura Lanx.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Polskie Tow. Przyrodników im Kopernika (Oddział Poznański) odbędzie naukowe posiedzenie we wtorek, 4 bm. o 6 wieczorem w sali wykładowej Zakładu Mikrobiologii Lekarskiej, Wały Wazów 25. Porządek obrad: Wykład Doc. Dr. T. Vetulani: Obrazki z Turcji współczesnej. Część I. Krajobraz (z przezroczami). Osoby przyprawdzone, interesując się sprawami naukowymi są mile widziane. Wstęp wolny.

MUZYKA

Artyści polscy zagranicą. W Chicago odniósł wielki sukces koncert skrzypcowy Karola Szymanowskiego, odegrany przez Pawła Kochańskiego. Krytyka przyjęła utwór znakomitego kompozytora z ogromnym zacięciem i uznaniem. Prof. Józef Turczyński koncertował w Genui, Bolonii, Turynie, Wenecji, Florencji, Neapolu, Medjolanie (dwukrotnie) i w Rzymie (trzykrotnie), odnosząc świetne sukcesy. Krytyka podnosi wirtuozostwo znakomitego pianisty, który już przed paru laty zbierał we Włoszech oklaski i zachwyty. „Tribuna” rzymska zamieściła fotografię prof. Turczyńskiego. Obecnie udał się świątyni artysta do Danii i Szwecji. (m w)

TEATR

50 lat teatru w Stanisławowie. Pisza nam ze Lwowa: Z małym echem na całej Polsce przeszedł jubileusz teatru stanisławowskiego, a przecież jest to placówka kulturalno-narodowa wielkich zasług i wagi. Powstał teatr stanisławowski przed pół wiekiem jako amatorski; w ostatnich latach ubiegłego wieku miał zaszczyt dostania się pod dyrekcję Lucjana Kwiecińskiego, który to znakomity artysta sceny skarbkowskiej postawił te placówkę odrazu bardzo wysoko i wyrobił na niej cały szereg świetnych aktorów, jak Mielewski, Wostrowski i inni. Opera amatorska w teatrze stanisławowskim jest chlubą miasta; utrzymuje też on własne konserwatorium z dyr. Alfredem Stadlerem na czele, które ma przeszło 200 uczniów. Na jubileuszowym przedstawieniu wykonano „Straszny Dwór”. Sama uroczystość miała przebieg podniosły i serdeczny, a połączyła się ze zjazdem delegatów małopolskiego Związku Towarzystw śpiewackich. (ts)

„Adwokat i róża” w Rydze. Sztuka Jerzego Szaniawskiego „Adwokat i róża” została wystawiona przez teatr ryski „Narodowy Dramat”. Do wyreżyserowania sztuki został zaproszony z Wilna dyr. A. Zelwerowicz. Obsadę stanowili znakomici artyści lotewscy: rolę adwokata grał Alfred Amtmanis-Brieditis, jego żony — Paula Baltabels, matki studenta — Ludwika Spirbergs. (to)

LITERATURA

Dobre przykłady. Księgarnia św. Wojciecha zainaugurowała nową serję swoich książek „Dla wszystkich”, które cieszyły się w poprzednich serjach taką pożytecznością. Jest to serja opowiadań biograficznych. Mają one za przedmiot bądź światobliwe jednostki, jak rozgłośna Teresa Neumann z Konnersreuth, albo niedawno (1925) zmarła siostra klaryska Małgorzata Sinclair. (Biała margerytka), bądź też czyny niejako zbiorowe, np. bohaterstwo misjonarzy, sprawujących swe posłannictwo pod biegunem czy pod zwrotnikami. Takie dzieje Braci Oblatów na misjach w Kanadzie północnej („W krainie grozy, strachu i cudów przyrody”) czyta się zupełnie jak stronę z Jacka Londona, tak są zajmujące, nie mówiąc oczywiście o ofiarnej bohaterstwie, które z nich promieniuje. Lektura to nie tylko pożyteczna i pomażająca w czytelniku kapitał moralny, ale także bardzo interesująca. (vl)

VARIA

Odczyt o krasie jugosłowiańskiej wygłosił w Poznańskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego p. Jan Dylak, absolwent geografii na Uniwersytecie Poznańskim. Prelegent, wraz ze studentami geografii odbył dłuższą wycieczkę naukową w sierpniu i początkach września w Alpy Austrjackie, do Jugosławii oraz na Węgry. W bieżącej zimie wygłoszono w Poznaniu około ośmiu odczytów o Jugosławii: ostatnia prelekcja była nietylko mniej lub więcej malowniczym opisem odbytej podróży, (czyli t. zw. rozumowaniem itinerarium) jak odczyty poprzednie. Prelegent opisał nam krasowy krajobraz wapienny, tak charakterystyczny dla Jugosławii a dla nas ciekawy. Licznie zbrani słuchacze dowiedzieli się o warunkach powstania i występowania rzeźby oraz krajobrazu krasowego, tworzącego ciekawe formy terenu. Wycieczka naszych studentów zabrała ze sobą filmowy aparat „Leica” Leitz; jednakowoż przeżreca prelegenta, wykonane ze zdjęć tego aparatu nie nadzwyczajnie się udały. Mimo jednak tego braku ciekawy odczyt wszystkim obecnym bardzo się podobał, dowodem czego były huczne oklaski. (J. M.)

JAK FRANCUZ W XVI WIEKU PO POLSCE JEŹDZIŁ

Nieznaną relacją — Pan Rajmund de Beccarie de Pavie i syn jego Franciszek — Odkrycie w Bibliotece Narodowej w Paryżu — Wjazd do Polski od Wschodu — Od Kamięca do Krakowa — „Viosla” i „Weicssel” — Ze Lwowa do Krakowa w 6 dniach — Przykra niespodzianka — Zbójców nie było — Przepiórki i wiewiórki — Najdawniejszy opis podróży po Polsce.

W r. 1585 odbył przez Polskę podróż Franciszek (II) de Beccarie — de Pavie baron de Fourquevaux, pan na Villenouvette, podkomorzy królewski oraz autor dzieła: „Vies de plusieurs grands Capitaines françois” (wydanego 38 lat po jego śmierci). W dziele tem m. in. podaje Franciszek zyciorys własnego ojca, Rajmunda de Beccarie, słynnego wodza i dyplomaty za panowania Franciszka I. i Henryka II., zyciorys tak pełen przygód w różnych imprezach, po przeróżnych krajach, że zdaje się, po nim to odziedziczył pociąg do życia awanturczego. Spędziwszy lata młodociane w służbie u Wielkiego Przeora Francji, puszcza się jako dwudziestokilkuletni młodzieniec — Franciszek urodził się ok. r. 1564 — w daleką podróż na Wschód; zwiedza Włochy, Trypolis, Grecję, Turcję i Palestynę (gdzie otrzymuje godność rycerza św. Grobu); stamtąd udaje się do Persji i Tatarji, skąd przez Moskiewszczyznę, Polskę i Niemcy do kraju swego powraca. O podróżach tych wspomina w swej kronice rodzinnej młodszy syn Franciszka, Franciszek (III) de Beccarie-de Pavie de Fourquevaux, dodając, że ojciec peregrynację swe opisał w bardzo ciekawej relacji. Relację tę do niedawna jeszcze uważano za zaginioną, a informacje o niej czerpano wyłącznie z kroniki rodzinnej (por. D'Hoizer, Armorial général, Reg. II., cz. I., str. 176; Didot, Nouv. Biographie gén., t. XXXIX., str. 421). Otóż podczas moich badań nad rękopiśmiennym materiałem paryskiej Biblioteki Narodowej, dotyczącym dziejów Polski, natknąłem się przypadkowo na rękopis zawierający relację Franciszka de Fourquevaux.

Rękopis, jak mnie łaskawie informuje p. H. Omont, dyrektor działy rękopisów, nabyła wspomniana Biblioteka w r. 1890 od księgarza Labiteta w Paryżu za cenę 110 franków fr. Zapisywany został pod nr. 9277 inwentarza t. zw. nowych akwizycji francuskich. Tytuł brzmi: „Relation de François, d'un sien voyage fait l'an 1585 aux terres du Turc et autres divers lieux de l'Europe”. Rękopis średniego formatu składa się z 236 stron paginowanych i zawiera prócz sporządzonej w XVII. w. kopji oryginału relacji (dotąd nieodnalezionego) 12 rysunków pióra niejakiemu „sieur de Pioncourt”, szlachcica lotaryńskiego i towarzysza podróży Franciszka de Fourquevaux. Wspomina też relacja o kilku przygodnych towarzyszach, tak w Konstantynopolu przyłączył się do obu Francuzów szlachcic włoski z Rimini, „Sieur Octavian” (nazwiska jego autor widocznie zapomniał) towarzysząc im aż do Lwowa, skąd na Litwę się udał. Gdzieindziej mowa o jakimś „sieur de Montallays”.

Część relacji odnosząca się do Polski obejmuje str. 217—230 rękopisu. Podróżnicy wkroczyli na ziemię polską od strony południowo-wschodniej, rumuńskiej, i przebyli całą Małopolską. Oto etapy tej wędrowki (z zachowaniem pisowni oryginalnej): Cameiniz (Kamieniec podolski) — l'Escale (Skalat) — Tréboul (Trembowla) — Micoul (Mikulińce) — Stouchoüa (Złoczów) — Leopoli (Lwów) — Groden (Gródek) — Visna (Wisznia) — Moutchitsga (Mościska) — przeprawa przez rzekę Soun (San) — Chemitsa (Przemysł) — Radimna (Radymno) — Jerosłof (Jarosław) — Prevarsqui (Przeworsk) — Lanzut (Łañcut) — Resof (Rzeszów) — przeprawa przez Visloc (Wisłok), rzekę „spływającą z gór Atri” (Tatry) — Devitsa (Dębica) — przeprawa przez „inną rzekę Visloc” (Wisłoka) — Tarnova (Tarnów) — przeprawa przez rzekę Bistrizta (czytaj: Biała; Bystrzyca płynnie bardziej na północ) — Kazimierz — Kraków. Wycieczka do Wielitki (Wieliczki) i powrót do Krakowa. Przeprawa przez Vicsla (Wisła) — Osenwency (Oświęcim) — druga przeprawa przez Wisłę, przechrzoną na „Weicssel” (autor nie wiedział, że to ta sama rzeka) i przejście na teren śląski. Stamtąd przez Pszczyne, Frysztat, Morawską Ostrawę, Granice, Lipnik do stolicy Moraw, dalej via Mohelnice, Litomyśl, Myto, Pardubice i Kolín do Pragi. Relacja kończy się opisem zamku cesarskiego

i zwierzyńca w Pradze. Wymienione w niej miejscowości nieludnie zidentyfikować, mimo że nazwy ich poprzedzone. Te ostatnie podane są nieraz we formie odpowiadającej 2-mu przyładowi polskiemu (np. Stouchoua = Złoczowa, Chemitsa = Przemysł), który często obijał się musiał o uszy podróżników pytających o drogę.

Cała podróż przez Polskę, a raczej Małopolskę trwała niewieleż dwa tygodnie; przestrzeń dzielącą Kraków od Lwowa przebyto w ciągu 6 dni. Pośpiech ten miał głębszą przyczynę. We Lwowie czekała Franciszka Niemila dłań niespodzianka. Mianowicie listy i zlecenia, które otrzymał był w Jasasach w zamian za zdeponowane pieniądze, były, jak się okazało, bez wartości. Pozbawiony w ten sposób środków pieniężnych, był zniewolony podróż swą ukrócić i zaniechać pierwotnego zamiaru zwiedzania północnej Europy, w którym to wypadku byłby zapewne zwiedził i Poznań. Dla tej samej przyczyny nie zatrzymali się nasi goście w Krakowie, by się doczekać powrotu króla, bawiącego wówczas w Grodnie.

Zresztą podróż ich odbyła się bez incydentów. Obawa przed napadem zbójcektwem w lasach Tarnowskich okazała się płonną. Za to w Radymnie Imc pan de Montallay (świeżo wyleczony z choroby, jakiej się nabawił w Mołdawji) mało że sobie karku nie skreśli spadając z poddasza na ziemię. W Kamięcu zaprasza podróżników sędziwy biskup, mąż w naukach biegłości wielkiej; jako tłumacz funkcje franciszkanin, którego kieszka lącina wzbudza wesołość i zdumienie wśród asysty, albowiem — jak stwierdza Fourquevaux, zgodnie ze świadectwami innych cudzoziemców — „język ten u nich nawet parobekom nie obcy”. Zauważył też nasz Francuz, jak piszący sto lat po nim ksiądz — anonim F. de S., że kobiety podczas Podniesienia mają zwyczaj bicia się po twarzy, co wywołuje głuchy szmer w kościele. Uwagi dotyczące samowoli szlachty, dobroduszności ludu i innych rysów obyczajowych powtarzają się niewieleż tak samo w późniejszych relacjach Francuzów Le Labourera (1648), Regnarda (1681), Hauteville'a (1686), Anglika O'Connora (1698) i innych. Ale obok tych komunałów nie brak wspomnień bardziej osobistych i spoprzeżeń indywidualnych.

Wspomina np. Fourquevaux, że koło Kamięca spotkał dziewczę z wiankiem na głowie, które wracały z targu wożąc mleko, jaja i przepiórki (des cailles qu'elles appeloient en leur langue „prepelissa”); były to widocznie Multanki, bo „prepelisa” to nazwa serbsko-rumuńska przepiórki. Uderzyła go też w okolicach Tarnowa wielka ilość wiewiórek („widziałem, pisze, jak jednym postrzałem z arkabuzu zabito 50 sztuk”).

Relacja Franciszka de Fourquevaux jest bodaj najdawniejszą ze znanych dotąd relacji francuskich, za wierających opis podróży przez Polskę lub do Polski. Jest dawniejszą od (niewydanej również) relacji Jakóba Esprinhard (1598). W obu tych opisie Polska stanowi tylko epizod w tak modnych (zwłaszcza w XVII. wieku) podróżach „naokoło świata”, obejmujących zwykle Europę, część Azji i północną Afrykę wraz z wyspami Morza Śródziemnego. Do tejsz kategorii należą — prócz opisów nieuwzględniających Polski — relacje szlachcica andegawskiego De La Boullaye Le Goux (1653) oraz Anglika Williama Coxea (1790).

Dr. Józef Morawski.
Poznań.

Książki nadesłane

Jan Kasprowicz: Dzieła tom IV „Z chłopskiego zagonu”. Kraków 1930. Wyd. W. Meisels.
Edwin Jędrkiewicz: „Swaróg”. Dramat w trzech aktach. Warszawa 1930. Skł. gł. Księg. Zakł. Nar. im. Ossolińskich.
O. Pius Przeździecki, Paulin: „Ze wspomnień przedrewolucyjnej Rosji” Częstochowa 1929. Odbitka z „Gońca Częstochowskiego”.
„Poradnik dla Samouków”. T. VIII Botanika III. Warszawa 1929. Wyd. Kasy im. Mianowskiego, Instytutu Popierania Polskiej Twórczości Naukowej.

Pos. Gabriela Balicka, która niedawno w Sejmie imieniem Klubu Narodowego zabierała głos w dyskusji nad przemówieniem ministra oświaty Czerwińskiego.

dzona szmerami usłyszała głuche jęki nieznanego, której usta zdradzały straszne tajemnice.

W parę miesięcy później, przed trybunałem w Preszburgu toczyła się głośna w swoim czasie sprawa „fabrykantki aniołków” Marji Kalóry przyczyną rola głównych świadków oskarżenia przypadała w udziale pastuchowi Halvary i jego żonie Oskarżona za pozabawienie życia dziewczynki niemowląt, powierzonych jej opiece, skazana została na karę śmierci przez powieszenie.

Automatyczne głosowanie w parlamencie fińskim

Finlandja może się dzisiaj poszczycić posiadaniem najbardziej współczesnego i praktycznego parlamentu na całym świecie, a to nie tylko ze względu na instalację radjowa, pozwalającą na nadawanie obrad i dyskusji posłów, lecz również dzięki swym najnowszym przyrządom, przeznaczonym dla głosowań. Od nowego roku posłowie nie są już zmuszeni do składania do urny wypisanych lub pustych kartek. Wystarczy jedno naciśnięcie guzika, umieszczonego na każdej ławie poselskiej, aby tablica znajdująca się przed przewodniczącym wyświetliła słowo „tak” czy „nie”, lub oznajmiła świetlnie „wstrzymanie się” od głosowania. Po ukończeniu głosowania przewodniczący, podnosząc przyrząd podobny do przyrządów maszyn do liczenia, ukazuje na drugiej tablicy, uwidocznionej dla wszystkich obecnych, dokładny wynik głosowania i ilość otrzymanych głosów. — W ten sposób, zdaniem kół rządowych, uniknąć będzie można raz na zawsze wadliwości „nieważnych” głosów. W razie potrzeby tajnego głosowania, po naciśnięciu w tajemnicy przez danego posła odpowiedniego guzika, — wynik głosowania stwierdzi specjalna komisja, obradująca w sąsiedniej ubikacji, gdzie umieszczono drugą tablicę, na której ukazuje się tylko ogólna ilość oddanych głosów za lub przeciw. S. F.

Odkrycie w grobowcu wielkiego kapłana Ra-Wera.

Szczegóły, otrzymane przez prasę londyńską z Kairu, o archeologicznych wykopaliskach ostatnio przeprowadzonych u stóp Sfinksu, donoszą o odkryciu nowych skarburw nieokreślonej wprost wartości historyczno-artystycznej. Wykopaliska wydobły na światło dzienne grobowiec wielkiego kapłana nazwiskiem Ra-Wer, który żył za czasów trzeciego króla piątej dynastji i którego śmierć przypada na r. 2730 przed Chrystusem.

Badając wykopaliska, archeolodzy wyświetlili tajemnicę dziewięciu „serdabs”, małych grobowców, w których przechowywano podobizny i pamiątki zmarłych, a które przez 47 wieków były szczelnie zamknięte. W jednym z nich znaleziono u stóp pomnika Ra-Wera wspaniały złoty wazon, delikatnie cyzelowany, zawierający złote kwiaty z droгоценnymi kamieniami. Znalezione również inne bezcenne przedmioty w dalszych częściach kaplicy grobowej: naszyjnik z 4000 rubinów, ozdobiających masywny łańcuch złoty, bransolety z napisami religijnymi, setki alabastrowych rzeźb, przedstawiających kapłana w różnych pozycjach, oraz mała alabastrowa kolumna, na której wryta jest modlitwa poświęcona kapłanowi. Papiirus odnaleziony w grobowcu wspomina, iż naszyjnik o 4000 rubinach należał do matki kapłana Ra-Wera, i po jej śmierci został подарowany jako słubny prezent przysiężonej żonie wielkiego kapłana.

Przy wejściu do „serdabs” archeolodzy miew zawiązywały delikatne zapach kwiatów, panujący w grobowcu. Zdawało im się, jakby jakaś tajemnicza ręka tam włożyła świeże kwiaty na kilka chwil przed otwarciem szczelnie zamkniętego od 47 wieków grobowca. Stwierdzono jednak, że zapach ten pochodzi z alabastrowego pucharu przesiąkniętego nieznaną substancją. Ow puchar umieszczono pod szkłem, aby dać możność chemikom-specjalistom do wydobycia z niego esencji, która prawdopodobnie posługuje jakiejś większej firmie perfumeryjnej amerykańskiej lub paryskiej do wytworzenia nowych modnych perfum. S. F.

Z różnych stron Polski

I w górach podwyższenie temperatury.

Po długotrwałych mroźnych dniach nastąpiło w górach pewne podwyższenie temperatury. W Zakopanem ciepota wynosi minus 7°. W górach wieje wiatr halny. Temperatura na Hali Gąsienicowej — 4°. W Morskiem Oku warstwa śniegu wynosi 45 cm, w Zakopanem 27 cm, na Hali Gąsienicowej 40 cm. Przy tej temperaturze i obecnym stanie pogody śnieg wkrótce zniknie.

Z pogranicza sowieckiego.

Mieszkańcy osiedli pogranicznych mają częstokroć możność oglądania, co się dzieje po drugiej stronie granicy w Sowieciech. I tak mieszkańcy wsi Świeżyno opowiadają że przed kilku dniami widzieli we wsi Krusinowice po stronie sowieckiej kilka wozów z ludźmi, eksportowanymi przez oddział żołnierzy. Scenę tę poprzedzały strzały. Mieszkańcy na osiedlach po stronie polskiej słyszeli jak w pobliskiej wsi sowieckiej Osmioszka lamętowały kobiety i dzieci, przyczem słychać

było strzały. Następnie widzieli, jak 7 wozów, naladowanych sprzętami domowymi opuszczało sowiecką wieś Remosze w towarzystwie eskorty żołnierzy. Są to masowe wysiedlenia włościan, którzy sprzeciwiają się kolektywizacji wsi lub odmawiają podpisów pod deklaracjami w sprawie zamykania kościołów lub cerkwi. Według ostatnich wiadomości z Mińska w ciągu 3 miesięcy wysiedlono na Syberję przeszło 750 włościan, w tem 40 rodzin.

Sensacyjne aresztowanie we Lwowie.

Wielką sensację we lwowskich sferach kupieckich wywołała wiadomość o aresztowaniu na polecenie sędziego śledczego dwóch poważnych kupców lwowskich, a to Dawida Hilferdinga, właściciela składu towarów, oraz Jakóba Balla, właściciela sklepu z konfekcją damską. Aresztowanie nastąpiło pod zarzutem oszustwa oraz uprawiania lichwy.

Uczeń skazany za pobicie profesora.

W Kołomyżi zakończyła się rozprawa przeciwko uczniowi 6 klasy gimnazjum ruskiego Mytlukowi, oskarżonemu o ciężkie pobicie profesora Gibczyńskiego. Został on skazany na 7 miesięcy więzienia.

Za fałszowanie pieniędzy — 12 lat więzienia.

Sąd apelacyjny w Warszawie ogłosił wyrok w sprawie otwockiej bandy fałszerzy pieniędzy, której członkowie oskarżeni byli również o zabójstwo ich współnika, Rafałowicza. Sąd apelacyjny uwolnił fałszerzy pieniędzy z pod zarzutu zabójstwa, wymiaru kary w rezultacie jednak nie zmniejszając. 12 lat ciężkiego więzienia — kara wymierzona dla każdego ze skazanych przez sąd okręgowy — została przez sąd apelacyjny zatwierdzona.

Niesumienna urzędniczka pocztowa

Jak donoszą z Lwowa administratorka urzędu pocztowego w Korcovie pow. Rawa Ruska, od dłuższego czasu systematycznie sprzeniewierzała nadchodzące do tego urzędu listy pieniężne, a onegdaj na wiadomość o mającej się odbyć kontroli uciekła zagranicę. Do tej ucieczki przygotowywała się oddawna i miała już paszport. Jak wykazała kontrola, sprzeniewierzyła około 50.000 zł.

Lotnicze stacje meteorologiczne w Polsce.

Uruchomione we wrześniu 1928 roku przez ministerstwo komunikacji lotnicze stacje meteorologiczne funkcjonują sprawnie, oddając coraz większe usługi lotnictwu komunikacyjnemu.

Stacje te, rozrzucone na terenie szlaków lotniczych, przygotowują t. zw. „lotmetry”-biuletyny, zawierające wszelkie dane meteorologiczne, dotyczące obserwowanej przez poszczególne stacje przestrzeni. Lotmetry wysyłane są telegrafem kolejowym, względnie telegrafem zwykłym przed innymi telegramami, do punktów odlotu samolotów. Pilot, otrzymując przed startem od zawiadowcy portu lotmetry poszczególnych stacji, poznaje sytuację meteorologiczną całego szlaku, który ma przelecieć.

Podczas gdy we wrześniu 1928 12 proc. lotmetry było wadliwie opracowanych, w grudniu tegoż roku cyfra ta spadła do 7%, a obecnie tylko 3% lotmetry posiada poważniejsze nieścisłości. Ilość lotniczych stacji meteorologicznych również zwiększa się stale. — Podczas gdy we wrześniu 1928 roku zorganizowano 18 stacji, obecnie funkcjonuje już 31.

Nowa linia okrętowa. Gdynia — Ameryka Północna.

W dniu 26 b. m. minister przemysłu i handlu podpisał z duńskim towarzystwem okrętowym umowę na uruchomienie specjalnej linii okrętowej z Gdyni do Ameryki Północnej. Linję tę obsługiwać będą trzy statki o pojemności: jeden — 15.000 ton i dwa po 12.000 ton, przyczem kursować one będą pod polską banderą. Pierwszy statek odpłynie z Gdyni dnia 14 marca r. b. prawdopodobnie już pod polską banderą. Statki kursować będą z Gdyni do Kanady i Nowego Jorku.

Przez szybkie

Cenzur naukowy

Kto służył w wojsku, ten wie doskonale, co to jest pan kapral, i wie, że pan kapral jest zazwyczaj bardzo dowcipny. (Niechby się kto spróbował nie śmiać z jego dowcipów). Zna też napewno dobrze taki kapralowy „kawał”.

Przychodzi szarża do kompanji. — Który tu gra na skrzypcach — wystąpi!

Występuje kilku muzyków. — Ładnie gracie? — Tak jest, panie kapralu! — No to dobrze! Pójdziecie do kuchni obierać ziemniaki.

Pisze mi jeden z czytelników, że interesuje się hodowlą drobiu, chciał się zapisać na jakiejś kursa. Cóż, kiedy od słuchaczy wymaga się ukończenia sześciu klas, a on ma za sobą tylko pięć.

„Czy moje kury będą niosły więcej jajek, kiedy ja będę miał maturo?” — pyta mnie ów czytelnik.

O szkoły górnicze.

Śląskie władze górnicze wystąpiły do min. przemysłu i handlu w sprawie szkół górniczych z obszernym memorandumem, w którym wskazują na dotkliwy brak na kopalniach śląskich sztygarów i ludzi z odpowiednim wykształceniem fachowo-teoretycznym. W memorandumie tym podkreślają, że istniejące trzy szkoły górnicze w Tarnowskich Górach, Dąbrowie Górniczej i Wieliczce wydadzą stanowczo za mało ludzi z cenzusem sztygarów, w dodatku program tych szkół nie jest jeszcze upaństwowiony. Podczas gdy szkoły w Tarnowskich Górach i Wieliczce podlegają ministerstwu przemysłu i handlu, szkoła górnicza w Dąbrowie Górniczej podlega min. oświaty. Ogółem rocznie kończy szkoły górnicze około 45 wychowanków, podczas, gdy na samym Górnym Śląsku potrzeba rocznie około 100 sztygarów. Obecnie dozór podziemny składa się z 2.126 ludzi, na ogólną liczbę robotników 80.000, z tego inżynierów 200 i sztygarów 931. Potrzeba więc w ciągu najbliższego czasu 200 inżynierów, 300 sztygarów i 400 dozorców, celem osiągnięcia względnego bezpieczeństwa na kopalniach.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: M. W. z prośbą o zdrowie i zatwierdzenie pewnej przykłej sprawy 5 zł; — Z. Załuska 5 zł; L. W. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 2,50 zł; — W. P. 5 zł; — W. K. 1 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 126,50 zł.

Na Ligę Obrony Powietrznej i Przemysłowej: St. K. 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 37 zł.

Na Tow. św. Wincentego a Paulo w Jezycach: Dyr. Zarembo - Rychwalscy z okazji ślubu, który odbył się 2 bm. w Ostrowie, 25 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 80 zł.

Na chleb św. Antoniego: M. W. z prośbą o zdrowie i zatwierdzenie pewnej przykłej sprawy, 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 39 zł.

Na Tow. św. Wincentego a Paulo przy parafji św. Marcina: Dyr. Zarembo - Rychwalscy z okazji ślubu, który odbył się 2 bm. w Ostrowie, 25 zł.

RADJO

Programy radjofoniczne

Wtorek, dnia 4 marca 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy pien. i cen targ. Rzeźni miejskiej; godz. 14.15 komunikaty gosp. roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 17.05 VIII Konkurs Rozrywk Umysłowych — oraz rozstrzygnięcie 6-go (organ. p. St. Nowak); godzina 17.25 kurs średni języka francuskiego B. de St. Pierre: „Paul et Virginie” lecture et expliciter (wygl. p. Omer Neveu); godz. 17.45 koncert wiolonczelistów w wykonaniu prof. Zygmunta Butkiewicza z jego uczniami; godz. 18.45 nadprogram — oraz komunikaty okazyjne; godz. 18.55 odczyt p. t. „Świat książek (wygl. J. E. Skiński); godz. 19.10 interludjum muzyczne w wyk. p. Ostaszewskiego (pianisty i kompozytora); w programie kompozycje własne; godz. 19.35 pogadanka radiotechniczna (wygl. p. Zygmunt Bresiński); godzina 19.50 transmisja z Teatru Wielkiego w Poznaniu. Opera Weinbergera „Szwanda - Dudziarz”; godz. 22.30 sygnał czasu, komunikaty PAT i sportowe; godz. 22.45 muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolanka” w wyk. orkiestry węgierskiej Joski Nyari.

Warszawa (1412 m) godz. 12.05 „Kaziuki” — transmisja z dorocznego jarmarku w dniu św. Kazimierza z placu Łukasieńskiego w Wilnie; po transmisji płyty gramofonowe z Warszawy; godz. 13.10 komunikat meteorologiczny; godz. 15.00 komunikat gospodarczy; godz. 15.45 „Chwilka lotnicza”; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 odczyt; godz. 17.45 muzyka operowa. Wykonawcy: Orkiestra P. R., Janina Strzelecka (sopran); godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.50 transmisja z opery poznańskiej.

Może być, drogi panie, że matura ma jakiś związek z kurami, jak muzykalność z obieraniem kartofli, ale może na kursach będą wykładane takie przedmioty, dla których potrzebne jest pewne naukowe przygotowanie.

— W każdym bądź razie zgodzimy się na jedno: gdzie się ruszyć, wymagają teraz Bóg wie jakich kwalifikacji naukowych.

Potrzebny szewc z dobrą znajomością francuskiego języka.

„Kucharz muzykalny, z dyplomem konserwatorium, może się zgłosić”.

„Fryzjer z dobrą łaciną i podstawami greki znajdzie posadę”.

„Dozorcy posada wolna dla absolwenta filozofji”.

„Panienka z dobrego domu, znająca praktycznie i teoretycznie chemję organiczną, z dobrze postawionym głosem — poszukiwana. Cel matrymonjalny”.

Nie wiem, czy te kury będą niosły więcej jajek i czy te kartofle będą lepiej obrane.

X. A w e r y.

Dnia 1 marca 1930 r., o godz. 10,30 wieczorem zasnął w Bogu, opatrzony Olejami św., w wieku lat 61, nasz ukochany brat, stryj i wuj, ś. p.

ksiądz Stefan Suchowiak

proboszcz w Stęszewie.

Eksportacja zwłok z probostwa do kościoła parafjalnego odbędzie się we wtorek, 4 marca r. b., o godz. 5 po południu, nazajutrz złożenie zwłok w podziemiach kościoła parafjalnego w Stęszewie o godz. 10. O czym donosi

Poznań, Warszawa.

w smutku pogrążona

rodzina.

zw 22 62

W sobotę, o godz. 10 wieczorem, rozstał się z tym światem rażony paraliżem, w 62 roku życia a 37 kapłaństwa, ś. p.

ks. Stefan Suchowiak

proboszcz stęszewski.

Wprowadzenie zwłok do kościoła we wtorek, dnia 4 b. m., o godz. 5 po poł. Nazajutrz o godz. 10 rano nabożeństwo żałobne i spuszczenie zwłok do grobu. Duszę Zmarłego polecam pobożnej przed Bogiem pamięci Konfratrów.

zw 22074

Ks. Gładysz, dziekan.

Komorniki, dnia 2 marca 1930.

W sobotę, dnia 1 marca 1930 r. zmarł nagle, o godz. 21,30, opatrzony św. Olejami, ś. p.

ksiądz radca Stefan Suchowiak

długoletni proboszcz w Stęszewie.

W Zmarłym straciła parafia swego ukochanego, bardzo gorliwego, nigdy nieodżałowanego Duszpasterza.

Wprowadzenie zwłok do kościoła parafjalnego nastąpi we wtorek, o godz. 17-ej. Dnia 5 b. m. o godz. 10-ej odbędzie się nabożeństwo żałobne i pogrzeb,

zw 22J68/9

R. i. p.

Rada Parafjalna w Stęszewie.

W poniedziałek, dnia 3 marca 1930 r., o godz. 7 rano, zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy brat, szwagier i wuj, ś. p.

Ignacy Gabryelewicz

w 74 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 6 b. m., o godz. 9 rano, z domu żałoby w Bninie. dw 4404/5

Bnin — Poznań, dnia 3 marca 1930 r.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Zakład Pogrzebowy „Bracia Nowak”, pl. Nowomiejski 10. Tel. 1046.

Dnia 1 marca 1930 r. rozstał się z tym światem, ś. p.

Franciszek Mądry

długoletni członek Rady Nadzorczej podpisanej instytucji.

W Zmarłym straciliśmy gorliwego i sumiennego współpracownika. Cześć Jego pamięci!

dw 4398

**Zarząd i Rada Nadzorcza
Banku Ludowego w Witkowie.**

Witkowo, dnia 3 marca 1930 r.

Opatrzony Sakramentami św., zmarł w sobotę, dnia 1 marca, o godzinie 5,30 wieczorem, po krótkiej lecz ciężkiej chorobie, w 63 roku życia, najdroższy mąż, ojciec, ojczym, brat i dziadek, ś. p. zw 22 071

Kazimierz Gawroński

Eksportacja zwłok odbędzie się w środę popielcową, 5 marca, o godzinie 3, z Zakładu św. Józefa na cmentarz farny przy ul. Bukowskiej.

W imieniu głębokim smutkiem dotkniętej rodziny

ks. Fr. Lewandowski

Poznań.

Przewielebnemu Duchowieństwu, zwłaszcza Ks. Oficjałowi Dr. Janasikowi z Gniezna oraz Ks. Dziekanowi Braunowi z Kamionny, p. Starościu Dr. Putowi z Międzychodu, p. Prezesowi Arturowi Ciesielskiemu z Kolna za kojące słowa pociechy, wypowiedziane nad trumną drogiego Zmarłego, Organizacjom Rolniczym powiatu Międzychodzkiego i Szamotulskiego, Towarzystwu Powstańców z Chojna, pp. Nauczycielom i szkołom, wszystkim Przyjaciółom, Znajomym i Krewnym, którzy z powodu zgonu mego najdroższego męża, ś. p.

Kazimierza Schmidta

słali wieńce i wyrazy współczucia oraz oddali Zmarłemu ostatnią przysługę, składam na tej drodze

serdeczne podziękowanie.

Pw 9782-10,11

Mnichy, 27. 2. 1930.

Żona z rodziną.

Dnia 1 marca r. b. o godz. 21,30, rozstał się nagle z tym światem, namaszczonej ostatniemi Olejami św., nasz najlepszy i najserdeczniejszy Przyjaciel, ś. p.

ks. radca Stefan Suchowiak

proboszcz stęszewski.

Pamięć Jego świetlanej postaci zachowamy na zawsze.

St. Paciorkiewiczowa z rodziną, Fr. Piotrowska, M. Br. Szyfterówna

Stęszew, Poznań, Wolsztyn, w marcu 1930 r. zw 22070

Marja z Łempickich

Wojciechowa Dzierzykraj - Morawska

opatrzona św. Sakramentami, po długich i ciężkich cierpieniach, zasnąła w Bogu, dnia 1 marca 1930 r., w 82 roku życia. zw 22061

Tymczasowe złożenie zwłok do grobu w Gieranonach pod Lida, odbędzie się w czwartek, dnia 6 marca, nabożeństwo żałobne w Poznaniu w kościele św. Marcina, w sobotę, dnia 8 marca, o godz. 10, o czym zawiadamiają

pogrążeni w głębokim smutku

synowie, synowe, córki, zięciowie i wnuki.

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci mojej najdroższej żony, naszej ukochanej matki, teściowej i babci, ś. p.

Anny z Tiemów Krügerowej

W szóstą rocznicę naszej najukochańszej mamusi, jedynej córki, siostry i bratowej, ś. p. zw 22077

Zofji Bohnowej

z domu Krügerówna

odprawi się za spokój ich dusz

msza św.

w środę, dnia 5 marca 1930, o godz. 9, w kościele OO. Zmartwychwstańców (Wilda), o czym donosi Krewnym i Znajomym

strapiąca rodzina.

Dnia 2 marca 1930 r., o godz. 10 rano, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz kochany ojciec, wuj, brat, teść i dziadek, ś. p.

Władysław Frąckowiak

przeżywszy lat 55. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 5 b. m., o godz. 3,45, z kaplicy cmentarza farnego przy ul. Bukowskiej. Msza św. odprawi się w czwartek, dnia 6 b. m., o godz. 7 rano, w kościele farnym. zw 22081

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodzina.

Dnia 2 b. m., zmarł w 55 roku życia, po ciężkich i cierpliwie znoszonych cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż i nasz kochany ojciec, ś. p.

Władysław Freitag

kierownik szkoły.

Pogrzeb odbędzie się dnia 5 b. m., o godz. 14,30, z domu żałoby na cmentarz parafialny w Uzarzewiu.

W nieutulonym smutku pogrążona
żona z dziećmi.

zw 22079

Biskupice k/Pobiedzisk, w marcu 1930 roku.

Za współdziałanie w pogrzebie oraz serdecznie okazane współczucie, z powodu śmierci męża mego, ś. p.

Józefa Pazdyka

składam panu Dyrektorowi K. U. O., panom Urzędnikom, Stowarzyszeniu Urzędników Samorządowych, Związki Podoficerów Rezerwy, państwu Smudzińskiemu, panu Trawińskiemu, Lokatorom domu przy ul. Górna Wilda 94, P. T. Klientom oraz wszystkim Przyjaciółom, Kolegom, Krewnym i Znajomym, serdeczne

Bóg zapłać!

Żona z dziećmi.

Dnia 5 marca w szóstą bolesną rocznicę zgonu syna naszego, pilota, ś. p. Witalisa Grzegorzewskiego odbędzie się

msza św. żałobna za spokój Jego duszy o godz. 7,30 w kościele OO. Franciszkanów, na której Krewnych. Przyjaciół i Życzliwych pamięci Zmarłego zapraszają rodzice zw 2201

Kapelusze żałobne

poleca najtaniej

Z. Borowicz,
ul. Wielka 8,
parter i I. piętro.
Pw 9596-9,256

dynamo-maszynę

Kupię w dobrym stanie mało używaną

z przyborami, oraz 200 bm. szyn kolejki polnej z dwoma zwrotnicami. — Zgłoszenia przyjmuje: Józef Wilaszek, Budowniczy, Kępno, ul. Baranowska, zp 22057

Poszukuje się

lokalu na biuro

(parter lub I. piętro) 2 pokoje z osobnym wejściem i telefonem, w pobliżu Placu Wolności. Oferty przesyłać R. Raschig, Łódź, Siemkiewicza 70. zw 21995

Wszystkim, którzy przy zgonie mojego męża, naszego ojca okazali nam tyle dowodów współczucia i życzliwości, składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

Marja Heckert z dziećmi.

Poznań, dnia 3 marca 1930 r. nw 9182

UWAGA
CENY ZNIŻONE!

UWAGA
CENY ZNIŻONE!

Restauracja **„Pod Wiechą”**
i Winiarnia **„Pod Wiechą”**
Tel. 36-52 ul. 27 Grudnia 19 Tel. 36-52

urządza w swoim lokalu na zakończenie karnawału we wtorek, dnia 4 marca 1930 r. swój doroczny

PODKOZIOŁEK

na który jaknajprzejmiej zaprasza

Bronisław Ratajczak, gospodarz.

Wstęp wolny!

Początek o godzinie 8-mej wieczorem. Pw 9774-10,1

Dancing

Separatki

Restauracja i Winiarnia

RZYMSKA, Matejki 56

na zakończenie Karnawału urządza we wtorek, dnia 4 marca 1930 roku

PODKOZIOŁEK

na który jaknajprzejmiej zaprasza

zw 22072 H. Hadryś, gospodarz.

Lokal st. otwarty do godz. 3. Ceny bardzo przystępne.

Winiarnia - Restauracja - Dancing

Pl. Wolności 17. **„CARLTON”** Telefon 19-05.

Na z końcenie karnawału urządza we wtorek, dn. 4 marca

PODKOZIOŁEK

Nowa orkiestra pod kierownictwem p. Orłowskiego. Ponadto znakomity program „Wera Balet” jak i przebojowy szlagier kwartet węgierski „Schimay Harmony Tours”.

Wyborowa kuchnia jak i zimny bufet. Uprasza się o wczesne zamówienie stolików.

Pw 9794-10 18

Restauracja „Palais Royal”

urządza we wtorek, dnia 4 b. m.

na zakończenie karnawału

PODKOZIOŁEK

Z dniem 1 marca

całkowita zmiana programu artystycznego.

Telefon 15-21 Pw 9786-10,16 Telefon 15-21

RESTAURACJA POLONJA, ul. Strzelecka 25

Baczność!

Podkoziółek

Baczność!

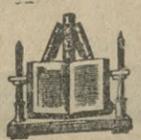
Jutro, we wtorek, na zakończenie karnawału wielkie **wieprzobicie**

Zapraszam moich Szanownych Gości i Sympatyków na znane najlepszej jakości wyroby własne! zw 22066
Uwaga: Lokal mój jest stale otwarty do godziny 4 rano. Obfity zimny bufet. Najwyborniejsza kawa z aparatu Espresso. Goście moi niepotrzebują jutro (podkoziółek) płacić podatku konsumpcyjnego.

JÓZEF DUŻYŃSKI, gospodarz.

Naokoło świata

3 samochodami luksusowymi. Cel naukowo-propagandowy. Wyjazd czerwiec 1930 r. Są dwa miejsca wolne. Pożądany jest udział ludzi nauki. Oferty Kurjer Poznański pod zw 22057

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4

Poznań, Kantaka 8-9

MOULIN ROUGE

Telefon 33-69

najwykwintniejszy lokal w Polsce.

We wtorek, dnia 4 marca 1930 r.
w salach dolnych i górnych

POŻEGNANIE KARNAWAŁU

czyli niefrasobliwe tradycyjne ostatki, gdzie humor i swoboda patronować będą tej ostatniej nocy karnawałowej. Liczne niespodzianki, ruletka tańca oraz występ znakomitych nowo-zaangażowanych artystów przyczynią się do uświetlenia tej wspaniałej zabawy.
2 orkiestry! Tancerze salonowi do dyspozycji! Znakomita kuchnia! Doborowe napoje! Ceny przystępne! Kryształowy oświetlony parkiet taneczny!
Uwaga! We wtorek, 4 marca 1930 r. wszyscy spieszą do MOULIN ROUGE!

Pw 477-104

Stare ubranie —
wygląda jak nowe
po chemicznym wyczyszczeniu
w firmie

„Barwa”
wł. S. Kałamajski

Poznań: pl. Wolności 6, Wielka 18, naroż. W. Garbar,
Marsz. Focha 49, Wierzbicice 49, Rynek Je-
życki 1, narożnik ul. Kraszewskiego
Toruń: ulica Szeroka 21. — Ostrów: Rynek 28.
Leszno: Rynek 25. — Mosina: ulica Łąkowa.
Pw 9 765/6-8,173/4

Schlossers- Welt-Geschichte

jest 18-tomowym dziełem. W roku 1918/19, w czasie zmiany
stosunków politycznych w Poznaniu, zaginęły mi
trzy oprawione tomy: 1, 13 i 14.

Celem skompletowania upraszam właścicieli powyższych
trzech tomów, chętnych do ich sprzedaży, o łaskawe podanie
adresu do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 21981

LOS Y

piątej klasy Loterii Państwowej. Świartka 50 zło-
tych są jeszcze do nabycia. W piątej klasie wy-
noszą wygrane 27 milionów, 618 tysięcy złotych.
W mojej kolekturze padło ostatnio 150 000 zł.

Losy Loterii na konie w Gnieźnie po 1,— zł
są także do nabycia. sw 21987

A. Kędziora

Najstarsza kolektura w Poznaniu, Sieroca 56.

Dobrze prowadzona ksiązkowość

to: dokładny obraz stanu przed-
siębiorstwa, zabezpieczenie przed
stratami, ochrona przed nad-
miernymi a niesłusznymi obcią-
żeniami podatkowymi, drogo-
wskaz wskazujący właściwy
— kierunek rozwoju —

Wszystko to w sumie zwiększenie
dochodowości przedsiębiorstwa.

Dobrze prowadzona ksiązkowość wymaga

**dobrych ksiąg
handlowych**

które wykonuje znana z solid-
ności swych wyrobów wytwórnia

Drukarnia Polska

Sp. Akc. w Poznaniu, Oddział Bydgoszcz
ul. Marszałka Focha 10 • Tel. 352

MŁYN

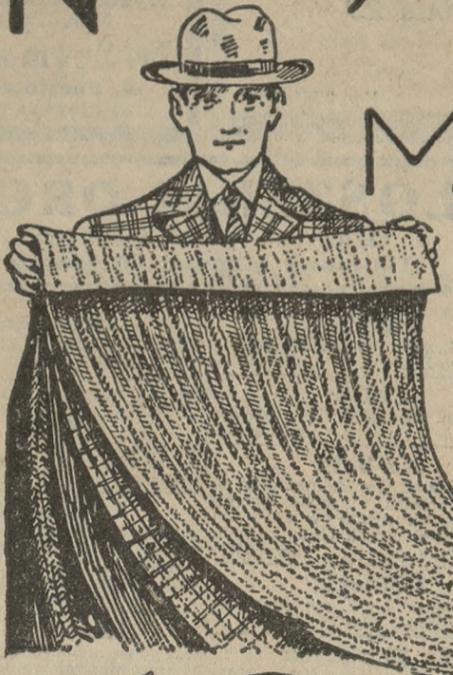
15-tonnowy, nowowybudowany w r. 1924, z nowoczesnym
urządzeniem, na przemiał pszenicy i żyta, z kaszarnią, mo-
tor Diesel 80 k. m., światło elektryczne, budynki masywne,
z własną składnicą mąki, w małym mieście wojew. poznań-
skiego, z powodu stosunków rodzinnych, zaraz do sprze-
dania. Wpłata 150 000,— zł. Oferty pod „Młyn” do Biura
Ogłoszeń „PAR”, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 9785-63,125

WILLE

przy ul. Dworcowej we Wronkach, sprzedamy. 9 pokoi,
2 kuchnie, nowoczesny komfort (łazienka, światło elektrycz-
ne, wodociąg, kanalizacja), ogród parkowy z drzewami owo-
cowymi. Mieszkania w dobrym stanie wolne. Miasto ład-
nie położone nad Wartą, 1,30 godz. koleją od Poznania,
liczy 5 000 mieszkańców. Przy przejęciu 20 000,— złotych
gotówka, resztę pozostawi się na hipotecę. Zgłoszenia do:

„Lubani - Wronki” — Przemysł Ziemniaczany
Spółka Akcyjna — Oddział we Wronkach.
Pw 9750-9,357

Nowości wiosenne nadeszły już!

Materiały

na Płaszcze, Palt,
Narzutki, Ubrania
i Spodnie
w najlepszych gatunkach

Prosimy o zwiedzenie naszych składnic
bez przymusu kupna.

J. Sisiecki
Dom Konfekcyjny
POZNAŃ — Stary Rynek 98-100.

Pw 9 777-9,317

PROJEKTY

na wille, domy mieszkalne, przebudowy, budynki go-
spodarcze i t. d. Kosztorysy, obliczenia statyczne,
rozliczenia pp. Kierownictwa i Nadzory Budowlane.

WITOLD SZULC, architekt-budowniczy.
Ratajczaka 28, telef. 5612. sw 22067

Bacność! Cegielnie!

Maszyna Parowa 175/225 KM., z kondensacją (wentylowa),
Kocioł Lankazyre, bud. 1910 r. na 10 Atm. pow. ogrzewalnej
75 qm. zw 22 073

Sprzedaż maszyny używanych dla przemysłu
M. Broński — Poznań — ul. Nowa 6 — tel. 37-64

Piękny ogród

krzewy ozdobne, warzywo, drzewa owocowe, 2500 m², par-
kan murowany przy Szkolnym Ogrodzie Botanicznym na
Jeżycach, końcowy przystanek tramwajowy, z gotowym pla-
nem budowlanym, zaraz za gotówkę na sprzedaż. Zgłosze-
nia przez Biuro Ogłoszeń „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11,
pod nr. 9,381 Pw 9773-9,381

Tartaki

Pity gatowe orig. „Rein-
scheid” tanio rozsprze-
dają

„PRZEWODNIK”
Centrala Tow. Żelaznych
Artykuły techniczne
Poznań, św. Marcin 30.

Pw 9 654-9,384

Składnicy

obszernej z pokojem i mo-
żliwie z stajnią poszuku-
je się zaraz. Pośrednicy
wykluczeni. Zgłoszenia
do Kurjera pod zw 22078

KASY

ogniotrwałej

w stanie używanym po-
szukiemy, celem kupna.
Zgłoszenia do Biura Ogło-
szeń „PAR”, Al. Marcinko-
wskiego 11 pod nr. 10,16
Pw 9773-10,16

Samodzielny monter

samochodowy, potrzebny zaraz do Miejskiego Towarzystwa
Komunikacyjnego w Gdyni. Posada stała. Pensja tygo-
dniowa zł 80,—, wolne mieszkanie, opał i światło. Reflek-
tuje się tylko na pierwszorzędna siłę. Spieszne oferty kie-
rować do Dyrekcji M. T. K w Gdyni. dz 4401

Nowy oszczędzacz benzyny — wynalazek amerykański
Bije wszystko co dotąd już było. Walter Critchlow, 1964
A st; Wheaton, III. U. S. A., otrzymał patent na oszczędzacz
benzyny i usuwacz węgla przy wszystkich samochodach
i w motorach gazowych.

Stare „Fordy” osiągają do 26½ km. przy użyciu 1 litra
benzyny. Nowe „Fordy” do 22½ km.

Zadziwiająca nadwyżka od ¼ do ½ chylności osiągają
samochody innych marek. Wynalazca ofiarowuje bezpłat-
ne urządzenie dla zaprowadzenia wynalazku. Oddaje za-
stępstwa i agentury okręgowe mogące przynieść miesięcz-
nie 250—1000 dolarów.

Dzisiaj jeszcze proszę napisać w języku angielskim Walter
Critchlow, 1964 A st; Wheaton, III. U. S. A. np 9137

Nowe siły dla mężczyzny

przy używaniu YOPUHAMIN najlepszego środka
wzmacniającego — 50 porcyj zł 12,—

Dr. GEBHARD i S-ka — GDANSK. Nr. 108.

Olejarnia

oraz fabryka pokostu etc., nowoczesnie urządzona, w ruch-
liwym pow. mieście Woj. Poznańskiego, dobrze zaprowa-
dzona, dzień produkcja ca. 20 ctr., z powodu wyjazdu tanio
na sprzedaż. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „PAR”, Aleje
Marcinkowskiego 11, pod nr. 9,329 Pw 9743-9,329

Magistrat pow. miasta Ostrzeszowa ogłasza konkurs
na wakującą zaraz posadę ksiązkowego Miejskich Za-
kładów Kanalizacji, Wodociągów i Gazowni.

Od kandydatów wymaga się: I. Wykształcenie kupieckie
branży żelaznej. II. Dokładna znajomość korespondencji
i księgowości. Pobory według umowy. Zgłoszenia z wła-
snościami pisanyymi życiorysem i odpisami świadectw, skła-
dać należy do dnia 10 marca 1930. dw 4397

Ostrzeszów, dnia 1 marca 1930 r.
Ldz. per. 111/30. Magistrat.

Magistrat m. Gdyni ogłasza

KONKURS

na stanowisko ogrodnika miejskiego. Wymagane
kwalifikacje: wykształcenie fachowo-teoretyczne, wyższe
lub conajmniej średnie i praktyczne — conajmniej 3—5 lat,
zdolność samodzielnego kierowania oddziałem plantacji
miejskich oraz planowania parków i ogrodów zgodnie z wy-
mogami urbanistycznymi, tudzież znajomość gospodarki
miejskiej.

Uposażenie w/g grupy VIII—VII plus 15 proc. dod. ko-
munalnego i 40 proc. dod. kresowego — zależnie od kwalifi-
kacji kandydata. Ustalenie uposażenia może nastąpić tak-
że ryczałtem w/g umowy.

Podania wraz z szczegółowym życiorysem, odpisem świa-
dectw naukowych i praktyki tudzież dowodem obywa-
elstwa polskiego składać należy do dnia 20. 3. 1930 r w Ma-
gistracie m. Gdyni. dw 4386

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.
Prezydent Miasta: w z. (—) M. Bilek.

Do modnej linii odpowiednie
Pasy na biodra i biustonosze
kombinacje jedwabne
pończochy jedwabne
specjalnie długie

Koczmarek
ulica 27 Grudnia 20
Pw 9 561-9,191

Na karnawał

**Kontetti
Lampiony
Wachlarze
Odnaki
Ordery
Czapki
Girlandy**

Serpentyń najlepszy fabrykat - oryginalnie zmniejszone paczki. - 100 paczek a 20 rulonów tylko 18 zł - Nowość. Zwraca się specjalną uwagę na duże walki i I klasy serpentyń.

Wybór obrzymi! Najtańsze ceny!
Fr. Szymański
ul. Pocztowa 31. przy głównej poczcie

Magistrat miasta Opalenicy ogłasza konkurs na dostawę 1 200 mtr. rur cementowych do kanalizacji o średnicy 0,60 mtr. Oferta winna obejmować cenę za całość loco Opalenicy. Oferty należy składać do dnia 15 marca r. b. Opalenica, dnia 26 lutego 1930. Magistrat: (-) Duda, burmistrz.

Gazownia miejska w Chełmży (Pomorze), ma do natychmiastowej sprzedaży około 20 000 kg. smoły pogazowej, mace loco Gazownia, w naczyniach kupujących, do gotówki, lub z podaniem ewentualnych warunków płatności, uprasza się nadsyłać pod adresem: „Gazownia Miejska Chełmża Pomorze”, do dnia 20 marca 1930 r. Magistrat: (-) Kurzętkowski, burmistrz.

W mieście Krzywiniu, powiat Kościan, województwo Poznańskie, jest do obsadzenia stanowisko burmistrza.
Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie według grupy IX. pracownicy dla urzędników państwowych, oraz odpowiedni dodatek reprezentacyjny.
Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw, których się nie zwraca, nadsyłać należy do dnia 1 kwietnia 1930, na ręce podpisanego.
Przewodniczący Rady Miejskiej
(-) Czerwinski.
PRZETARG PRZYMUSOWY
W środę, dnia 5 b. m., o godzinie 11 przy Wielkich Garbach 33, sprzedam publicznie największą dającemu za gotówkę:
większą ilość obuwi damskiego, męskiego oraz dziecięcego.
Pietruszewski, kom. sąd., Poznań, Wielkie Garbary 31

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻ

Tania
sprzedaż posezonna. Jankowska. Podgórn 10. Pw 9 133-3 100

Po
dobra szczotka do zębów w każdym formacie o miedkiej czy twardej szczecinie tylko do Drogerji Uniwersum Poznań ul. Fr. Ratajczaka 38 Pw 7 147-46-182

Fabrykę
wód leczniczych mineralnych w Poznaniu z powodów rodzinnych korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 29 517

Skład
mój w głównej ulicy, najruchliwszym punkcie handlowym największego miasta Wielkopolski sprzedam. Do objęcia potrzeba 2.000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 448

Gospodarstwo
48 mórg ziemi pszennej, stacja kolejowa w miejscu. 2 km od miasta. cena 20.000 na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 30 388/9

Wyrzadaje
sypialnię, jadalnię bardzo tanio stolarnia. Wielkie Garbary 41. zdw 30 435

Pianino
krzywowe. Skryta 8. III. zdw 30 452

10 białych dni
okazja taniego zakupu. Jeżycki Dom Towarowy. w H. Smyczyński, Kraszewskiego 11. dw 4325/6

Nadzwyczajna okazja
lekata kapitału z dużym, stałym dochodem odstąpię piękny o 2 wystawach, czysty, dobrze prosperujący interes z towarem na pierwszorzędnej ulicy Poznania, inteligentnej osobie, fachowości zbyteczna, na żądanie półroczna pomoc fachowa. Do objęcia 120 tysięcy złotych, może być wraz pięknym mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 27 906

Nowe
ubranie granatowe, średnia figurę sprzedam. Szkoła 13. I. lewo. zdw 30 100

2 suknie
sprzedam Młyńska 3. III., lewo. zdw 30 110

Szafa
i kanapa na sprzedaż. Wilczek. M. Garbary 7. zdw 30 524

Sprzedam
bardzo korzystnie zaraz (powód wyjazd), skład towarów krótkich, konfekcji z towarem 2 pokoje, kuchnia, najlepsze położenie miasteczka. Adres wskaże Kurjer zdw 29 065

Wille
7 pokojowa, przy tramwaju, za 40.000, wpłaty 20.000, okazynie sprzeda Biuro Handlowe, Romana Szumańskiego 1. zdw 30 551

Łóżka metalowe
wózki dziecięce, wielki wybór, niskie ceny. Półwiejska 22. zdw 30 543

Salonik
stylowy sprzedam Emilji Szymańskiej 10. Sikorski zdw 30 542

Młyn motorowy
na ropę. Przemiał 120 centnarów. Najnowsze urządzenie. W pełnym biegu dzień i noc. Przy srogiej i stacji kolejowej, sprzedam lub zamienie na gospodarstwo. Cena 70.000, wpłaty 30.000. Cyryniak, Poznań, św. Marcina 83. zdw 30 570

Fortepian
Wolkenkauer, śliczny dźwięk jak nowy sprzedam za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 079

Radioaparat
(utradyjna, 8 lamp) kompletny, gotowy do użytku, natychmiast bardzo korzystnie na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 30 565

Pianino
nowe, tania oddam za gotówkę. Waly Król. Jadwigi 5. I. piętro, prawo. Obejrzeć między 1-3 i 6-7 po południu. zdw 30 293

Pianino
doskonale korzystnie za gotówkę. T. Orłowski, Rybaki 21a. II. piętro. zdw 30 291

Parcele budowlane
w uroczej miejscowości górskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie z budującym się wielkim zastawem wodnym, natychmiast do sprzedania na korzystnych warunkach. Zgłoszenia pisemne (pożądane osobiste): Józef Czulk w Międzybrodziu Białskim Nr. 217. P. Porabka, pow. Biała Krak. Dojazd do stacji kolejowej Kety. zdw 20 066

Składzik
nadający się na fryzjerstwo, obuwnictwo na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 30 532

Bardzo
ładna sypialnia prawie nowa na sprzedaż. Wrocławka 26-27. III. ptr. zdw 30 525

Skład
kolonialny, 2 pokoje kuchnia z towarem, magiel, 7.000 oraz wielki wybór tańszych sprzedam „Komis”. Sew. Mielżyńskiego 25 a. zdw 30 620

Gospodarstwo
83 morgowe duże sprzedam zaraz Pośrednicy pożądani: W. Rauhut Brodnicka, poczta Maniecki, pow. Srem. zdw 30 613

Dzierżawa
280 mórg. objęcie 18.000. Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 30 618

Samochód
„Ford” otwarty, model 1927 korzystnie na sprzedaż. Administracja Dóbr Krotoszyn. dw 4386

Samochód
z nakrytką w bardzo dobrym stanie marki Opel tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 29 492

Pies
szpie rasowy ½ roczny tanio na sprzedaż. St. Czajka, Piotra Warzyńskiego 22. zdw 29 470

Kawiarnia - restauracja
z pełnym wyposażeniem z 5 pokojowym mieszkaniem z powodu wyjazdu do sprzedania. Cena 40 tys. gotówki. Adres wskaże Kurjer zdw 29 474

Restauracja
z mieszkaniem, z pełnym wyposażeniem, duże ubikacje. Z powodu choroby do sprzedania. Do objęcia potrzeba ca. 25.000 zł. Adres wskaże Kurjer zdw 29 475

Parcele
budowlane bardzo korzystnie sprzedam Jaśkiewicz, Fredry 6. zdw 30 614

Kilimy
artystyczne poleca Kalka Kalksteinowej, Wierzbice 13. zdw 30 625

2 domy
na przedmieściu od właściciela z dużym ogrodem korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 628

Skład
z pokojem, rok dzierżawa. 140. - Zgłoszenia: Szczepański, Kantałka 5, I. piętro. zdw 30 592

Jamnika
suczek brązowa odda Stefaniak, Piatkowo-Poznań. zdw 30 589

Skład
sprzedam. Długa 5, III., prawo, 4-6. zdw 30 607

Na balu
ozdobą i urokiem pięknej pani to ładny pierścień, kolczyki, naszyjnik, zegarek ręczny w cenie od 10 do 100 zł poleca Chwilowski, św. Marcina 40. zdw 30 506

Motocykl
„Rex Acme” 5 PS. sprzedam. - Oferty Kurjer zdw 30 511

Za 28 złotych
½ tuzina noży i widelec „Alpaka” (wieczne), serwis do kawy 8½ złotego, serwis obiadowy 39 złotych, dobra porcelana lecz tylko Wroniecka 24, w podwórz, Hurtownia Porcelany. zdw 30 510

2 wille
5 i 6 pokoj, ogród, obok tramwaju przy 20 000 na sprzedaż. Rest. hipoteki amortyzacyjnej 7%. Biuro Techniczne - Agrarne, pl. Wolności 9, telefon 55-63. zdw 30 440

Parcele
2 500 mtr. piękny ogród, parkan murowany, przy ul. Milej za gotówkę na sprzedaż. Zgłoszenia „Par”. Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 9382. Pw 9 770-9.382

Drukolezasty
ocynkowany używany tanio rozsprzedaje Przewodnik, Centrala Towarów Żelaznych, św. Marcina 30. Pw 9 653-9.383

Skład
pokój, kuchnia od właściciela do wynajęcia, obecnie obwie, nadający się na każdą branżę, w mieście powiatowym przy ruchliwej ulicy, Sucharski, Wągrowiec, ul. Pocztowa 12. zdw 30 629

Skład
dwukolowy tanio sprzedam. Poznńska 18. zdw 30 631

Kawiarnia
i restauracja z pełnym wyposażeniem zaraz na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera pod nr 9083

Gospodarstwo
około 75 mórg (60 mórg dobry grunt), budynki w dobrym stanie z inwentarzem z powodu spraw rodzinnych zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer pod nr 9184

Autobus
Ford 29 bardzo dobry na linii - zaraz tanio na sprzedaż. Ludwiczak, Krzywiń. nw 9163

Pianino
Ecke tanio sprzedam. Rybaki 7, parter lewo. zdw 29 365

Sprzedam
pierwszą hipotekę 4.000 złotych na mlynie parowym (płatna) za pół ceny. Oferty Kurjer zdw 29 528/9

Motocykl
„Indian Scout” 2 cyl. 6 KM z elektr. ośw. jak nowy. Motor „Deutz” 4 KM na gaz miejski w dobrym stanie sprzedam tanio: „Montan” Ostrów Wlkp., Raszowska 26. zdw 30 314

Motocykl
„Sarolez” 500 kb turówka rok 28, prawie nowa za 1.100 zł sprzedam. Oferty Kurjer zdw 29 806

Złoty zegarek
męski bijący ośrodek działkowy z altanami, 3 lampy gazowe okazynie tanio. Wierzbice 53, p. lewo. zdw 29 867

Okretekową
maszynę, aparat do dzurek i krawiecką sprzedam Plac Nowo Miejski 1 a, parter, prawo. zdw 30 402

Betoniarke
fabryki niemieckiej „Neoroll” 150 ltr. prawie nowa korzystnie sprzedam. Zgłoszenia telefon 65 99 lub do Kurjera zdpw 30 352

Meble
na raty, za gotówkę taniej poleca Stanikowski, Woźna 12 (Buteńska). zdw 28 288

Koldry
materace wykonuje i sprzedaje bardzo tanio Używane przerabia Wszelka bielizna szyje. Gnoińska Plac Świątokrzyski 1. zdpw 29 872

Zielononózek
jaja wylęgowe 60 gr sztuka, pł. skłeta jednodniowe 1.60 zł oddaje Majatek Unislaw - dwór. dw 4172

Rex Akme
motocykle najtańsze. Koszycyński Pasz Kin Apollo. zdw 30 362

Gospodarstwo
91 mórg czysto pszennej ziemi, z żywym i martwym inwentarzem, murowanymi budynkami, zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 30 361

Sprzedam
1 000 m parcelki i więcej pod budowę w Ratajach. Adres poda Kurjer zdw 30 354

Pianino
czarne krzywowe, dobre sprzedam Debiec. Wspólna 55. I. lewo. zdw 30 353

Interes zbożowy
w powiatowym mieście na Pomorzu, składający się z 7 pokojowego domu mieszkalnego, dwupiętrowego spiżnicy, sprzedam lub wdzierżawie. Oferty Kurjer zdw 30 350

Singera
maszyny damskie sprzedam warsztat, Szamarzewskiego 31. zdw 30 480/81

Pończochy, skarpетки
od najtańszych do najwykwintniejszych hurtowo i detalicznie po cenach fabrycznych poleca dom handlowy „Julpol”, Rzeczypospolitej 3, podwórze, parter, prawo. zdw 30 327

Willa
7 ubikacji, 2 minuty od stacji, 20 od tramwaju zaraz wolna. - wpłaty 10-15 000 Oferty Kurjer zdw 30 324

Wózek
dziecięcy głęboki w dobrym stanie korzystnie sprzedam. Szymczak, Marszałka Focha 30. zdw 30 321

Fortepian
fabryki wiedeńskiej tanio sprzedam. Wielkie Garbary 36, Steinmetz. zdw 30 384

Dobrze
umeblowany pokój dla solidnego pana. Wrocławka 5. III. zdw 30 405

Maszyna do pisania
tanio do sprzedania. Zgłoszenia Skarbowa 8, parter, prawo. zdw 30 401

Biučko
debowe 135 x 75 sprzedam tanio. Rybaki 35. zdw 30 429

Okazja
korzystne kupno parcel w nowo się tworzącej kolonii wili na Grudzieńcu, obok Solca, blisko porzektowanego dworca. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 377

Fotoaparbat
10x15 (pocztówkowy) tanio. Oferty Kurjer zdw 30 440

Sypialnie
debowe fornierowana, nowa tanio sprzedam. Grobla 30. II. lewo. zdw 30 496

Fortepian
tanio. Mostowa 30. I. prawo zdw 30 462

Skład
kolonialny z mieszkaniem 2 pokojowym, kuchnia, z towarem, urzadzeniem, magiem. Komorne 70 zł. Adres Kurjer zdw 30 441

Dom
murowany, stodoła i chlewy oraz ogród i 4 morgi roli w Ostrowie zaraz na sprzedaż. Józef Motyl, Ostrów Wlkp., Wrocławka 50. zdp 28 911

5 KUPNA

Kamienice
w dobrym punkcie kupię wprost od gospodarza przy wpłacie narazie 60-80 tysięcy zł. Oferty samych właścicieli przyjmuje Kurjer Poznański zdw 29 496

Młocarni i lokomobili
poszukuje, najchętniej silniejszego komplet z elewatorem, wyremontowany, z gwarancją. Zgłoszenia z podaniem siły, rocznika i ceny do Kurjera zdw 30 536

Maszyny
do szycia używane kupię. Wolnica 4/5, I. piętro, lewo. zdw 30 534/5

Kupię
klubowy garnitur skóra lub gobeliny za gotówkę. Oferty z podaniem ceny do Kinzel, ul. Pocztowa 22, I. zdw 30 409

Deski
podłogowe, możliwie z rozbiórki z wystawą, oraz urządzenie do składu kolonialnego kupię. Oferty Kurjer zdw 30 549

Kupię
dom dochodowy w Poznaniu, wpłace 18-20 tysięcy. Oferty Kurjer nr 8887

10.000 złotych
wpłace, kupię korzystnie posiadłość wiejską lub miejską. Oferty Kurjer nr 4399

6 KAMIENICE

Willa
maszynna z ogrodem w Solcu korzystnie na sprzedaż. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 29 574

Kamienice
w Poznaniu 4 piętrowa z 5 sładami, 15 balkonami zamienie na mniejszą z dopłatą. Zgłoszenia: Władysław Markowski, Wierzb. Aleja 3 Maja, wojew. Łódzkie. zdw 28 909

Dom
maszynny, piętrowy Poznaniu. - wolne 2 pokoje, kuchnia 25.000, wpłaty 12.000. Poznań, Tomczak, Wierzbice 31. zdw 30 230

Willa
6 pokoj przy tramwaju za 55.000, wpłaty 25.000. Tomczak, Wierzbice 31, Poznań. zdw 30 231

Wille
5 pokojowa z ogrodem sprzedam z powodu wyjazdu do Niemiec. Cena 40 tysięcy. Maciejewski, Dabrowskiego 88. zdw 30 371

Kamienice
w Katowicach, hotelem, sładami, zamienie na majątek ziemski lub cegielnię w Poznańskim. Oferty Kurjer zdw 30 447

7 PIENIADZ

Pożyczki
pod zastaw papierów wartościowych ak listów dolarowych i listyń akcji Banku Polskiego itd. udzielamy na normalnych warunkach bankowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 29 869

Urzednik
poszukuje 2 000 do 4 000 zł. gwarancja I. hipoteki nieruchomości Warunki korzystne. Zgłoszenia Kurjer zdw 29 956

3 000
poszukuje, dobry procent, zastaw Oferty Kurjer zdw 29 928

15 000 - 20 000 zł
na I hipotekę poszukuje na dom w powiatowym mieście wartości 50 000 zł. Zgłoszenia do „Par”. Poznań, 27. Grudnia 18, pod 53.350. Pw 9 745-53.350

Za
udzielenie posady biurowej, wodnego, portiera lub jakiegokolwiek zajęcia wypoczyść 1 października 4.000 na dłuższy czas. Oferty Kurjer zdw 30 319

Ktory
z pp. właścicieli przedsiębiorstwa da jakiegokolwiek zajęcia młodemu mężczyźnie lat 27, 1 października wypoczyść 4.000. Oferty Kurjer zdw 30 317

Poszukuje
się pożyczki 5-10 tys. zł na hipotekę za wysokim procentem. - Oferty Kurjer zdw 30 373

Wspólnika
gotówka i wkłaski około 10.000 przyjmie skład drzewa, materiałów budowlano-opalowych. Kurjer zdw 30 459

2.000 zł
na I. hipotekę poszukuje. Oferty Kurjer zdw 30 547

15.000 zł
wypożyczę na hipotekę za 1-4 pokojowe mieszkanie. Oferty Kurjer zdw 30 569

1.000 zł
zapłacę za małe mieszkanie, ewtl. 1 pokój dla starszego małżeństwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 564

200 zł
pożyczki dobry procent na wkład szukam. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 473

Poszukuje
się pożyczki 3 tysięcy zł na pół roku, gwarancja zapewniona. - Oferty Kurjer nr 8914

3-4.000 zł
poszukuje na I. hipotekę w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 30 584

25.000 zł
Kupię średniego wieku przyłmie, wspólnictwo lub poważne przedstawicielstwo zabezpieczeniem hipotecznym. Oferty Kurjer zdw 30 609

10.000 zł
pod zastaw I. hipoteki na realność miejską poszukuje. Oferty pod nr 9 142

8 DO WYNAJĘCIA

Wydzierżawie
duży pokój wprost od gospodarza. Poznańska 15. zdw 30 608

Mieszkania
2, 3, 4, 5, 6 pokojowe wsła. „In-formator”. Rataiczka 15 (Pasaj) zdw 30 616

Mieszkanie
6 pokojowe, komfortowe, ewtl. garaż zaraz, cena 4.800, wtem roczna dzierżawa. Adres właściciela Kurjer zdw 30 540

Pięciopokojowe
komfortowe mieszkanie I piętro centrum odda gospodarz za dzierżawę. Zgłoszenia powatnych lokatorów Kurjer zdw 30 477

Mieszkania
2-3 pokojowe za dzierżawę. Zgłoszenia Misiorny, św. Marcina 15. zdw 30 533

Mieszkania

2 do 3 pokojowe i kuchni przy ul. Wrocławska 14, II. prawo. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 530

Mieszkania
najdziej wielkości za dzierżawę od 300 zł począwszy odda „Komis” w. Mielżyńskiego 25 a. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 619

Mieszkanie
pokoje, kuchnia, dzierżawa zgóry. Informacje: Widziński, Małecznego 15, podwórze, parter. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 576

Mieszkanie
komfortowe, 4 pokojowe, pokój dla służby blisko Uniwersytetu, meblami, słonecznym, 3 balkony, podstapie za zgodą gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 27 905

Mieszkanie
kuchnia z meblami 1.400. Zgłoszenia: Umińskiego 9, III. wejście lewo. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 593

Mieszkanie
2, 3, 4 pokojowe za dzierżawę. Informacje: Szczepański, Kantacka 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 591

Solacz
3 pokojowe mieszkanie wolne. Informacje: Wrocławska 3, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 638

2 duże
pokoje w domu lub mieście przy ul. Wrocławska 3, I. piętro, przy ul. Elektrycznej, naprzeciwko Łazarzkiego za 180 zł zaraz do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 30 642

9 SZUKA MIESZK.
Szukam mieszkania wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 591

Małżeństwo
poszukuje choćby pokojowego mieszkania wrocławska przecz. 5, I. piętro. Oferty Kurjer zdw 27 502

Mieszkania
3-4 pokojowe szukam. Oferty Kurjer zdw 30 339

Trzypokojowego
mieszkania, łazienka, front, nie czyni II. piętra wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Mieszkanie
4 pokojowe, łazienka, okolica wyrobiska, poszukuje od właściciela. Informacje: Plac dzierżawy dwunastka. Oferty Kurjer zdw 30 150

11 POKOJE UMEBL.
Szukam 11 pokojowego mieszkania wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Mieszkanie
4 pokojowe, łazienka, okolica wyrobiska, poszukuje od właściciela. Informacje: Plac dzierżawy dwunastka. Oferty Kurjer zdw 30 150

Pokój
dwuosobowy pościel pożądana. Wrocławska 3, II. prawo. Zdw 30 485

Pokój
panu. Fredry 3, dom boczny, lewo, parter. Zdw 30 445

Pokój
niekrepujący zaraz. Piekary 8a, parter, front. Zdw 30 520

Pokój
z klaski schodowej wynajme małżeństwu zaraz. Wilczkwa, Rybaki 7. Zdw 30 516

Panienkę
na wspólny pokój. Sw. Marcin 29 w podw. lewo, III. piętro, prawo. Zdw 30 507

Pokój
wolny 40 zł. Nowak, Matejki 50, IV. Zdw 30 500

Pokój
niekrepujący. Mackowiakowa, Wierzbice 43, podwórze. Zdw 30 505

Panienkę
uczniwa z pościelą przyjme na pokój. Adres Kurjer zdw 30 638

Pokój
dwóm inteligentnym panom. Górna Winda 56 Brzozowska. Zdw 30 646

Pokój
umeblowany, czysty wynajme zaraz. Małeczki 35, II. lewo. Zdw 30 439

Pokoik
wynajme. Poznańska 21, parter, prawo. Zdw 30 438

Pokój
2-3 osobom wynajme. Ratajczaka 11 a, wejście 6, III. prawo. Zdw 30 437

Elegancki
pokój panu wynajme. Plac Sapieżyński 5, III. prawo. Zdw 30 436

Czysty
frontowy pokój wynajme lepszymu panu. Szawelska, Ratajczaka 33, II. Zdw 30 434

Sympatyczny
pokoik frontowy z łazienką dla panienki. Adres Kurjer zdw 30 433

Dwuosobowy
frontowy. Śniadeckich 9, II. Zdw 30 550

Pokój
zaraz wolny. Tuliszka, Młyńska 2. Zdw 30 548

Skarbowa
14, I. pokój panu zaraz. Zdw 30 545

Słoneczny
ciepły, czysty zaraz panu. Jasna 12, I. lewo. Zdw 30 608

Pokoje
z całodziennym utrzymaniem zaraz do wynajęcia. Zablocka, Aleje Marcinkowskiego 1. Zdw 30 612

Pokoje umeblowane
poleca „Informator”. Ratajczaka 15 (Pasaż). Zdw 30 617

Pokój
dla małżeństwa zaraz. Kopernika 4, II. piętro, lewo. Zdw 30 541

Pokój
1-2 osobom wynajme. Kraszewskiego 19, drugie, lewo. Zdw 30 553

Pokój
umeblowany zaraz wynajme. Rzeczypospolitej 9, dom ogrodowy, III. prawo. Zdw 30 580

Pokój
Słowackiego 35, II. lewo. Zdw 30 575

Pokój
ładny, umeblowany wynajme panu zaraz. Komfass, Grobla 29, II. Zdw 30 579

Pokój
do wynajęcia. Sw. Marcin 4, wchód z ul. Wysockiej 1, I. p. Zdw 30 489

Stacja
wspólna tanio panu. Kozia 19, IV., podw., lewo. Zdw 30 476

Zielona 7
I. podwórze, pokoik przechodni panu. Zdw 30 474

Pokój
wynajme. Mostowa 16, parter, lewo. Zdw 30 482

Matejki
dwa pokoje, łazienka, używ. kuchni kwiecień. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 468

Pokój
wynajme. Długa 10, II. lewo. Zdw 30 479

Pokój
wynajme. Wierzbice 31a, parter, prawo. Zdw 30 472

Klatki
schodowej pokój. Masztalarska 7a, I. Zdw 30 621

Przyjme
inteligentną panią w wspólny pokój 25 zł. Kurjer zdw 30 624

Pokój
wolny. Dominikańska 7, III. prawo. Zdw 30 824

Pokój
osobnym wejściem wynajme. Janowski, Kreta 6. Zdw 30 818

Przyjme
na pokój. Klasztorna 4, Potocka 8, I. Zdw 30 817

Małżeństwu
inteli. bezdz. wynajme pokój z używaniem kuchni. Adres Kurjer Stary Rynek 8926

Panienki
na pokój przyjme. Wolnica 4-5, I. piętro, lewo. Zdw 30 536

Pokój
zaraz lub 15. 3. Przemysłowa 12, III. prawo. Zdw 30 585

Pokój
elegancki do wynajęcia. Matejki 5, III. prawo, front. Zdw 30 170

Próżny
pokój, 40 złotych, małżeństwu. „Fragat”. Półwiejska 31, pierwsze piętro. Zdw 30 599

Duży
frontowy pokój z pianinem do wynajęcia. Sw. Marcin 20, III. lewo. Zdw 30 606

Pokój
umeblowany, elektryka, wynajme. Sw. Marcin 3, III., prawo. Zdw 30 517

12 SZUKA POKOJU
Szukam pokoju wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Ostrzegam
przed wynajciem mieszkania wrocławska przecz. 5, I. piętro, bez mojego zezwolenia w rzeczywistości Wolnica 7 Właściciel domu. Wróblewski. Zdw 29 865

Pokoju
z osobnym wejściem poszukuje handlowiec dojeżdżający do Poznania. Oferty Kurjer Poznański zdw 29 864

Nobliwie
1-2 pokoje komfortowe tylko u sam. pani z telefonem od zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 30 529

Umeblowanvch
pokój poszukuje „Informator”. Ratajczaka 15 (Pasaż). Zdw 30 613

Zupełnie
niekrepującego pokoju poszukuje pan. Oferty Kurjer (warunki. cena) zdw 30 627

Pokoju
na warsztat krawiecki poszukuje. Oferty Kurjer zdw 30 600

13 LOKALE
Szukam lokalu wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Ubikacji
na fabrykację wód mineralnych poszukuje. Oferty Kurjer zdw 30 546

Hel
wynajme wille komfortowa, kanalizacja i wszelkie wyrody. 4 pokoje, kuchnia, glorieta, rozległy widok na morze, w lesie sosnowym na cyplu - do morza 100 metrów. Warszawa, Bagietka 15 - 24. Sygietyńska. nw 9289

Ubikacji
na cichy przemysł poszukuje. Oferty Kurjer zdw 30 598

14 DZIERZAWY
Szukam dzierżawy wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Interes zbożowy
w powiatowym mieście na Pomorzu, składający się z siedmiopokojowego domu mieszkalnego, dwupiętrowego spichrza sprzedam lub wydzierżawie. Oferty Kurjer zdw 30 351

Piekarnia pełnym biegu
Piec pierściowy, kompletnym urządzeniem, z mieszkaniami, powiatowym mieście dzierżawa miesięcznie 75 złotych. Objęcie 2.500, w tem 500 kaucji. Nowak, Poznań, Górna Winda 50, pierwsze piętro. Zdw 30 452/3

Inwalidzie
wydzierżawie wyszynie wódek. Tomaszewska, Borek. Zdw 30 508/4

15 UZDROWISKA
Szukam uzdrowiska wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Puszczkovo
Poszukuje pokoju używaniem kuchni. Oferty z ceną zdw 30 140

16 OSOBISTE
Szukam osobistego mieszkania wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Lenol
powiada panna Ola - pan Madziński jaki teraz porządek. Nie pije, nie trwoni pieniędzy. Słowem jakby uciał! - A no! bo kupił onegdaj radioaparata od „Emki” i taki zadowolony, że ni minutę bez niego nie usiedzi. - Najlepsze radioaparaty i sprzęt poleca najtaniej „Emka” ulica Wrocławska 80, wł. Włodarczak, Zakłady Radio-techniczne. Pw 9607-9.295

Osobę
która zabrała przez pomyłkę szal na balu Czerwonego Krzyża w sali Belweder, uprasza się o oddanie pod adresem: ul. Tama Garbarska 6a, III., prawo. Zdw 30 539

Za
czynna zniwaga, popełniona wobec p. Alberta Szuwalskiego, kontrolera P. K. B., w czasie jego urzędowania w dniu 3 lutego na Kaponierze, przepaszam nieniejszem p. Szuwalskiego, przyznając się do winy i żałując za swój czyn. Stefan Szczerkowski, Mazowiecka 7. Zdw 30 552

Czekiwałam
również daremnie, będę w dzień wyznaczony o godz. 3 na m. czekała. K. Z. Zdw 30 404

Obełgę
rzucaną na p. Wojciecha Domińskiego, w marcu 1929 r. niniejszem odwołuje i przepaszam bardzo. W. Kobus. Zdw 30 531

27 053
Czwartek, godz. 3. Grand Café. Zdw 30 622

Stenia
do r 8429 list i adres Kurjer Poznański Stary Rynek 8922

21 ZGUBY
Szukam zagubionych wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Zagubioną
książeczkę służby oficera i do wódek osobisty na nazwisko Wincenty Frackowiak, unieważniam. Zdw 30 326

Zgubione
papiery wojskowe Józef Jankowiak 10, 3. 90, unieważniam. Zdw 30 526/7

Znalezione
w samochodzie 26. 2. obrączkę ślubną. Poznańska 32, parter, lewo. Zdw 30 538

22 ROZMAITE
Szukam różnorodnych ogłoszeń wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Najpiękniejsze Najoryginałniejsze
kostjmy maskowe wypożycza jedynie „Femina” Fredry 3. Zdw 27 989

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tanio firma P. Tarowska, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 9090

Obiady
specjalne dla uczące się młodzieży po 1.20 tylko za okazaniem legitymacji w Stołowni Szkoły Gospodarczo Zawodowej. Sw. Marcin 69. Niezależnie obiady od zł 1.60 do 3.50 z czterech dań, z dodatkami 4 jarzyn oraz leguminy wykwinetnej. nwp 9151

Telefon 15-60
Posłańcy Miejscy wykonują następujące zlecenia, jak ekspedycja listów, paczek i bagażów, Błektroluksem odkurzenia, czyszczenie i froterowanie parkietów i linoleum. Biuro ul. Woźna nr. 11. Kw 1687

Dziecko
zdrowe, piękne, dobrego pochodzenia odda się na własne, tylko w dobre ręce, Kurjer zdw 30 431

Szofera
który zabrał w sobotę kapelusze, płaszcz wraz zegarkiem, proszę o adres do Kurjera Poznańskiego zdw 30 560

Obiady
smaczne na masle wydaje Polaczek, Podgórna 14. Zdw 30 533

Panienka
przyjmuje do cerowania bielizny, skarpetki, pończochy tanio. Oferty Kurjer zdw 30 519

23 OZENKI
Szukam ożenek wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Chcesz
się ożenić lub wyjść zamaż szybko i dobrze, zgłoś się do największego biura matrymonialnego „Posten”, Warszawa, Poznańska 22 wysyłamy dyskretne kłkaset ofert. nw 9065

Mrówka
Piotr. Ostrowski (Włpk.), Kościuszki 2, Poważnie partie dla pań i panów. Zgłoszenia tylko piśmiennie, gdyż stale w podróży. Zdw 30 399

Pani
lat 26, sympatyczna brunetka, posiadająca 10 tysięcy gotówki, wyprawy, pozna pan na stanowisku, cel matrymonialny. Oferty Kurjer zdw 30 444

Poszukuje
dla siostrzeńca, etatowego urzędnika kolejowego w Poznaniu (w najbliższym czasie zawiadujący stacją na prowincji), kawalera, lat 20, skómonego, trzeźwego, panny od lat 20-25, cel ożenku. Najchętniej z gospodarstwem. Cośkolwiek majątku dla wspólnego dobra pożądana. Zgłoszenia o ile możnością z fotografią, która się pod słowem zwraca, do Kurjera zdw 30 603

Idealista
młody bardzo przystojny, nawiąże chętnie odpowiednio znajomości. Cel matrymonialny, Oferty ewentualnie z fotografią proszę Kurjer zdw 30 515

Brunetka
lat 30, inteligentna, z lepszej rodziny, na stałe osiadłej (250 zł miesięcznie) pragnęłaby poznać solidnego, starszego pana. Pierwszeństwo mają wojskowi. (wdowcy nie wykluczeni). Oferty Kurjer zdw 30 518

Męza
dla panny przystojnej, mającej, sędziego, adwokata, lekarza do lat 40. Kurjer zdw 30 422

24 NAUKA
Szukam nauki wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Kursy stenografji
pisanie na maszynach Kantaka I, II. piętro. Zdw 99 990

Angielka
rodowita udziela lekcji konwersacji. Zgłoszenia Kurjer zdw 29 914

Szkoła Tańców Stelli Kledeckiej
Pocztowa 29, telefon 33 29. Z początkiem miesiąca rozpoczynam kurs dla początkujących i uzupełniający. Pw 9749-9.354

Tango
nowoczesnego walcia uczy w dwóch godz. Piotr Mikołajczak, Pocztowa 29. Kurs dla początkujących rozpoczynam 9 marca. Zdp 30 829

Cukierniczych
wyrób kurs rozpoczyna się dnia 3 marca na kursach Gospodarczo Zawodowych. Sw. Marcin 69 Wolne 4 miejsca. tylko 25 złotych. np 9149

Korepetycj
tanio udzielam. Oferty Kurjer zdw 30 365

Lekcyj
języka hiszpańskiego kto udziela Oferty Kurjer zdw 30 358

Niemiec
młody kupiec poszukuje znajomości młodej pani władającej językiem polskim i niemieckim w celu konwersacji polskiej. Oferty Kurjer zdw 30 360

Rutynowana
stenotypistka udziela tanio stenografji polskiej, niemieckiej oraz pisanie na maszynie. Adres Kurjer zdw 30 385

Niemieckiego
kto udzieli, łaskawe oferty Kurjer zdw 30 442

Kursy
stenografji, pisanie na maszynie, miesięczne, kwartalne i półroczne Tyran-Zaworskiej - Strzelecka 33, narożnik Placu Świetokrzyskiego. Zdw 27 609/10

Pięknego
pisma wycyze w kilku lekcjach. Helena Gniatczyńska, Małe Garbary 8, I. p. Zdw 30 483

Korepetycj
w zakresie gimnazjum udzielam. Oferty Kurjer zdw 30 574

Rodowity
Niemiec udziela sumiennie i tanio lekcji oraz konwersacji niemieckiej. Kurjer zdw 30 602

25 MUZYKA
Szukam muzyki wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Trio
dobrze zgranego najchętniej damskiego poszukuje zaraz Kawiarnia Wielkopolska, Rawicz 3 go Maja 73/79. Zdw 29 883

Kto
wypożyczy pianino? Młyńska 3, III., lewo. Zdw 30 109

Pianista
(warszawiak) salonowo - dancin-gowy, pierwszorzędny, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 30 330

Gry
fortepianowej udzielam 8 zł mies. fortepian do ćwiczeń. Poznańska 27 a, II. prawo. Zdw 30 379

27 SZUKA PRACY
Szukam pracy wrocławska przecz. 5, I. piętro. Zgłoszenia do Kurjera zdw 30 333

Monterzy
budowy młynów, obeznani dobrze z całkowitą instalacją, z długoletnią praktyką w firmach zagranicznych, szukają zajęcia możliwie wprost od pp. właścicieli młynów zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 28 672

Poszukuje
zaraz lub później posady magazyniera, inkasanta lub innej z dobrymi świadectwami za złożenie kaucji do 2.000 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 29 899

Młody człowiek
po wojskowskiej, podoficer rezerwy, sumienny i inteligentny, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 30 242

Elektromonter
młody, energiczny, inteligentny, rutynowana siła biurowa poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 29 463

Ceglarz
obeznany w długoletniej praktyce ceglarskich i maszynami parowymi poszukuje posady od 1 kwietnia lub zaraz. Wskaże Kurjer zdw 29 970

Panienka
lat 16 poszukuje posady jako ucznica do składu. Oferty Kurjer Poznański zdw 29 969

Służący
kawaler poszukuje zajęcia każdego czasu, najchętniej w hotelach, zakładach lub uzdrowiskach - Łaskawe oferty: M. Majchrzak, Roźnowo, poczta Obozniki Zdw 30 568

Kuchmistrz
dzielną poszukuje od 15 marca lub później posady, okolica obojetna. Oferty Kurjer zdw 30 122

Panna
z dobrej rodziny poszukuje posady ekspedjentki. Miejsowość obojetna. Oferty Kurjer zdw 29 754

Służąca
czysta, uczciwa, do wszelkich prac domowych, z cościolkow gotowaniem, poszukuje posady od 15 marca. Oferty Kurjer jw 8468

Ogrodnik
żonaty, lat 31, obeznany wszystkich galeziach ogrodnictwa, szuka posady w majątku lub w miejscu zaraz. Oferty Kurjer zdw 30 559

Poszukuje
jakiegokolwiek bądź posady były urzędnik gospodarczy. - Złożę gwarancję hipoteczną, później gotówkę. Oferty Kurjer zdw 30 562

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 30 563

Posługaczka
przyjme posługę. Oferty Kurjer zdw 30 571

